

**Viestintäviraston toimintakertomus
ja
tilinpäätöslaskelmat 2004**

1 TOIMINTAKATSAUS	4
1.1 Uusi visio ja missio sekä arvot	4
1.2 Organisaatio	4
1.3 Toimintaympäristö	5
1.3.1 Viestinnän lakimuutokset vuonna 2004	5
1.3.2 Asiakaskysely viraston toiminnan arviointimittarina	6
1.3.2.1 Viestintäviraston yleinen asiakaskysely	6
1.3.2.2 Televisiomaksuhallinnon asiakaskysely	7
1.4. Kansainvälinen yhteistyö	7
1.4.1 Toiminta EU:ssa	8
1.4.1.1 Toiminta IRG:ssä ja ERG:ssä	8
1.4.1.2 Viestintäkomitea	8
1.4.1.3 Radiotaajuuspolitiikkaryhmä ja radiotaajuuskomitea	8
1.4.1.4 TCAM-komitea	9
1.4.1.5 Markkinavalvontaviranomaisten yhteistyöryhmä R&TTE AdCo	9
1.4.2 Toiminta ITU:ssa	9
1.4.2.1 Taajuudet (ITU-R)	9
1.4.2.2 Standardointi (ITU-T).....	9
1.4.3 Toiminta CEPT:ssä	10
1.4.4 Toiminta ETSI:ssä	10
1.4.5 Foorumit	11
1.4.6 Toiminta UPU:ssa	11
1.4.7 Viestintäviraston osallistuminen kv. ryhmien toimintaan	11
1.5 Kansallinen yhteistyö	12
1.5.1 Neuvottelukunnat	12
1.5.2 Kansalliset työryhmät	12
2 TULOKSELLISUUDEN KUVAUS	13
2.1 Vaikuttavuus, taloudellisuus ja tuottavuus	13
2.1.1 Tehokkaasti toimivat viestintämarkkinat	13
2.1.1.1 HMOV-päätösten valmistelu ja markkinaseuranta	14
2.1.1.2 Hinnoittelun valvonta	15
2.1.1.3 Laajakaistapalveluiden tarjonta	18
2.1.1.4 Yhteistyö alan viranomaisten kanssa	18
2.1.2 Viestinnän infrastruktuurin toimivuus ja riittävyys	19
2.1.2.1 Tekninen ohjaus	22
2.1.2.2 Tekninen valvonta	22
2.1.2.3 Televerkkojen numerointi	22
2.1.2.4 Radiotaajuuksien osoittaminen radioverkoille.....	23
2.1.2.5 Standardointi	24
2.1.3 Viestinnän tietoturvasuus, tietosuoja ja häiriöttömyys	26
2.1.3.1 Tietoturva-toiminta	27
2.1.3.2 CERT-FI -toiminta	28
2.1.3.3 Sähköisen viestinnän tietosuoja	29
2.1.3.4 Laatuvarmenteet	29
2.1.3.5 Radiohäiriöt	29
2.1.3.6 Arviointilaitoksen toiminta	31
2.1.4 Monipuoliset, laadukkaat ja edulliset viestintäpalvelut	31
2.1.4.1 Telepalvelujen valvonta	33
2.1.4.2 Sähköisten mediapalvelujen valvonta	34
2.1.4.3 Postipalvelujen valvonta	34
2.1.4.4 Fi-verkkotunnuspalvelu ja verkkotunnushallinto	35
2.1.5 Televisiomaksujen hallinto	38
2.1.5.1 Televisiomaksutoiminta	38
2.1.5.2 Markkinointi.....	38
2.1.5.3 Asiakaspalvelu	38
2.1.5.4 Laskutus ja perintä	38
2.1.5.5 Tarkastustoiminta.....	39

2.1.6 Taloustavoitteet	39
2.1.7 Toiminnan kehittäminen	39
2.1.8 Rahoitus	40
2.1.9 Resurssit	41
2.1.9.1 Henkilöstörakenne	41
2.1.9.2 Koulutus	41
2.1.9.3 Työkyvyn ylläpito	41
2.1.9.4 Tilastotietoja henkilöstöstä.....	42
2.2 Kannattavuus	44
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA NIIDEN LIITTEENÄ ANNETTAVAT TIEDOT.....	52
3.1 Tilinpäätöslaskelmat	52
3.2 Tilinpäätöslaskelmien liitteenä annettavat tiedot	55
3.3 Tilinpäätöksen laskelmien tarkastelu	64
4 SISÄINEN VALVONTA.....	66
5 ALLEKIRJOITUKSET	66
LIITE: TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	

1 TOIMINTAKATSAUS

1.1 Uusi visio ja missio sekä arvot

Viestintävirastolle määriteltiin vuoden 2004 lopussa uusi visio ja missio. Vision uudistuksella pyritään konkretisoimaan viraston tavoitteita. Viestintäviraston uusi visio on "Monipuoliset, toimivat ja turvalliset viestintäyhteydet kaikille Suomessa". Visiosta määriteltiin erikseen virastovisio: "Viestintävirasto on alansa keskeinen vaikuttaja, joka luo toimintaedellytykset laadukkaille viestintäyhteyksille ja –palveluille Suomessa".

Samassa yhteydessä virastolle määriteltiin uusi missio eli toiminta-ajatus:

Viestintäviraston tehtävänä on varmistaa viestintäyhteyksien monipuolisuus, toimivuus ja turvallisuus. Tavoitteenamme ovat

- laadukkaat ja edulliset viestintäpalvelut
- tehokkaasti toimivat viestintämarkkinat
- korkeatasoinen viestinnän infrastruktuuri
- hyvä tietoturvallisuuden ja tietosuojan taso.

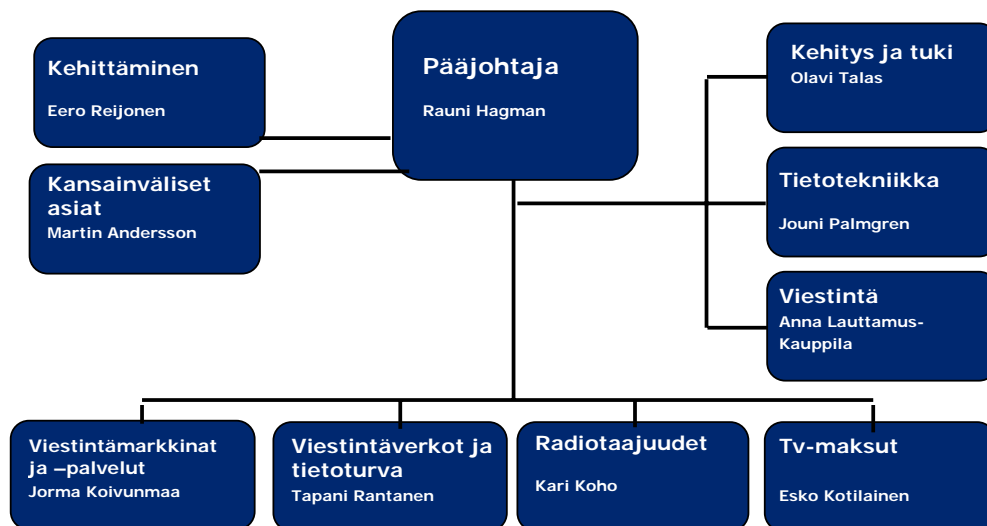
Toiminta-ajatuksensa mukaisesti viraston tehtävänä on ennen kaikkea viestintämarkkinoiden toimivuuden ja tehokkuuden turvaaminen sekä viestintäverkkojen teknisen toimivuuden ja turvallisuuden edistäminen. Tavoitteena on varmistaa kilpailun toteutuminen viestintämarkkinoilla sekä taata kaikille käyttäjille häiriöttömät ja turvalliset viestintäyhteydet. Toiminnallaan virasto rakentaa ja ylläpitää suomalaista tietoyhteiskuntaa sekä toimii kansalaisen ja kuluttajan hyväksi.

Viestintäviraston arvot ovat työntekijöiden yhteisesti hyväksymiä toimintaperiaatteita, joita noudattamalla edistetään Viestintäviraston toiminta-ajatuksen toteuttamista. Arvot määrittelevät sen, mihin Viestintävirastossa sitoudutaan ja millä tavalla päivittäisessä työskentelyssä toimitaan. Viestintäviraston arvot ovat hyvä palvelukulttuuri, asiantuntijuus sekä kehittyminen ja kehittäminen. Vuonna 2005 aloitetaan arvojen tuoreutusprojekti, jolloin erityisenä teemana on hyvä palvelukulttuuri.

1.2 Organisaatio

Viraston sisäistä organisaatiota muutettiin vuoden 2005 alusta. Toimintoja yhtenäistettiin siten, että resursseja siirrettiin viestintäverkkojen tulosalueelta viestintämarkkinat ja –palvelut tulosalueelle tarkoituksena tehostaa resurssien käyttöä. Pääjohtajan alaisuuteen perustettiin uusi kansainvälisten asioiden yksikkö, jolla on kansainvälisten asioiden koordinoituvastuu. Yhtenä osana kehittämistoimintaa tulosalueiden nimiä muutettiin vastaamaan paremmin niiden tehtävääalueita. Viestintäverkot-tulosalueen uusi nimi on vuoden 2005 alusta lähtien viestintäverkot ja tietoturva, radiohallinnon radiotaajuudet-tulosalue ja televisiomaksuhallinnon tv-maksut.

Viestintäviraston organisaatio 1.1.2005:

1.3 Toimintaympäristö

1.3.1 Viestinnän lakimuutokset vuonna 2004

Sähköisen viestinnän tietosuojalaki

Sähköisen viestinnän tietosuojalaki tuli voimaan 1.9.2004. Lain tavoitteena on lisätä sähköisen viestinnän tietoturvaa ja -suojaa sekä lisätä käyttäjien luottamusta siihen. Uusi laki myös selkeyttää sähköisen viestinnän tietosuojaan liittyviä käyttäjien ja toimijoiden oikeuksia ja velvollisuuksia. Lain myötä Viestintäviraston tehtäväkenttä laajeni ja valvottavien määrä moninkertaistui.

Lain merkittävimmät uudistukset liittyvät viestinnän tunnistamis- ja paikkatietojen käsittelyyn. Uuden lain myötä tunnistamistietojen käsittelyoikeudet ja -velvollisuudet laajenivat teleyrityksistä yhteisötilaajiin eli kaikkiin niihin yrityksiin ja yhteisöihin, jotka käsittelevät viestintäverkossaan käyttäjien luottamuksellisia tietoja. Tunnistamistietoja saa käsitellä esim. puhelun tai muun viestin välittämiseksi, laskutusta varten tai teknisen vian havaitsemiseksi. Tietoja on kuitenkin käsiteltävä siten, että luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suoja ei vaarannu. Teleyrityksillä on lisäksi velvollisuus säilyttää kahden vuoden ajan tiedot siitä, kuka tunnistamistietoja on käsitellyt, milloin ja miksi. Tällä on tarkoitus ehkäistä tietojen käsittelyyn liittyviä väärinkäytöksiä.

Uusi laki selkiyttää paikkatietojen käsittelysääntöjä ja siten edistää paikannuspalveluiden käyttöönottoa ja tarjontaa. Lain mukaan paikantamiseen tarvitaan aina paikannettavan lupa. Huoltaja päättää alle 15-vuotiaan paikannuspalveluiden käyttöönottamisesta. Häätötilanteissa paikannus on aina mahdollista, kuten tähänkin asti.

Uuden lain mukaan teleyrityksillä, lisäarvopalveluiden tarjoajilla ja yhteisötilaajilla on mahdollisuus estää sähköposti- ja tekstiviestien välittäminen sekä poistaa viesteistä haittaohjelmat tietoturvaan kohdistuvien häiriöiden poistamiseksi ja tietoturvaloukkausten torjumiseksi. Toimenpiteiden erityisedellytyksenä on, että viestintäpalvelut tai vastaanottajan viestintämahdollisuudet ovat vaarassa. Toimenpiteet on toteutettava yksityisyyden suoja vaarantamatta.

Myös sähköisen suoramarkkinoinnin sääntöjä on selkeytetty. Suoramarkkinointia ei saa lähettää ilman kuluttajan etukäteen antamaa suostumusta. Kuitenkin palvelun myyjä voi lähettää asiakkaalleen mainontaa samanlaisista tuotteista, joita asiakas on itselleen aikaisemmin hankkinut. Asiakkaalle on annettava mahdollisuus kieltää aiemmin myyjälle antamien yhteystietojensa käyttö.

Poliisilla on rikosepäilytapauksissa oikeus saada teleyrityksiltä salaisten puhelinnumeroiden ja tietokoneiden pysyvien IP-osoitteiden lisäksi yhteyskohtaisesti muodostettavien IP-osoitteiden haltijatiedot ja matkapuhelimien päätelaitetunnisteet eli IMEI-koodit.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista valvoo pääasiassa Viestintävirasto. Paikkatietojen käsittelyä ja suoramarkkinointisäännösten noudattamista valvoo tietosuojavaltuutettu. Suoraan kuluttajiin kohdistuvaa markkinointia valvoo myös kuluttaja-asiamies.

Muutoksia viestintämarkkinalakiin

Vuoden 2004 aikana Viestintämarkkinalakiin hyväksyttiin kaksi vähäistä muutosta, joilla lakia muutettiin vastaamaan EU:n keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa tehtyä yleissopimusta ja sähköisen viestinnän tietosuojalakia.

Kertomusvuoden huhtikuussa annettiin eduskunnan käsiteltäväksi esitys, joka koski matkaviestinverkkojen laskevan liikenteen sääntelyn muuttamista sekä Viestintävirastolle annettavia uusia toimivaltuuksia. Viestintämarkkinalakiin esitettiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan Viestintävirastolla olisi oikeus kustannussuuntautuneen hinnoitteluvollisuuden asemesta asettaa kiinteässä verkossa toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle selkeä euromääräinen hintakatto teleyritysten välisessä käyttöoikeushinnoittelussa. Samalla Viestintävirastolle annettaisiin oikeus päättää perittävän korvauksen enimmäismäärästä sen arvioidessa yksittäistapauksessa teleyrityksen hinnoittelun kustannussuuntautuneisuutta. Esityksessä ehdotettiin lisäksi, että kiinteästä verkosta matkaviestinverkkoon soittaessa noudatettavaa yhdysliikennesääntelyä muutetaan siten, että kiinteän puhelinverkon operaattorilla olisi nykyisestä poiketen oikeus ostaa matkaviestinverkon operaattorilta yhdysliikennepalvelu ja myydä se oman paikallispuhelupalvelunsa ohessa asiakkaalleen silloin kun asiakas on valinnut kiinteän puhelinverkon operaattorin niin sanotulla operaattoritunnuksella tai ensisijaisvalinnalla. Matkaviestinverkon käytöstä asiakkaalle tulevan

hinnan määräisi silloin kiinteän verkon operaattori, eikä matkaviestinoperaattori niin kuin nykyisessä sääntelyjärjestelmässä. Viestintävirasto voisi asettaa huomattavan markkinavoiman matkaviestinoperaattorille velvollisuuden kustannussuuntautuneeseen hinnoitteluun matkaviestinoperaattorin ja kiinteän puhelinverkon välisessä yhdysliikennehinnoittelussa. Silloin kun asiakas ei käytä operaattoritunnusta tai ensisijaisvalintaa noudatettaisiin nykyistä käytäntöä. Esityksen tarkoituksena on edistää kilpailua ja siten välillisesti alentaa käyttäjähintoja. Ehdotetut muutokset tulivat voimaan 1.3.2005.

Laki radiotaajuuksista ja radiolaitteista

Radiolakia esitettiin muutettavaksi lain soveltamisesta saatujen kokemusten ja laista tehdyn vaikuttavuustutkimuksen perusteella. Lakiin esitettiin vähäisiä muutoksia mm. radioluvan ehtojen muuttamisen edellytyksiin sekä radiotaajuuksien varauksen peruuttamisen edellytyksiin. Säännöstyötä radioviestinnän luottamuksellisuudesta haluttiin selkeyttää rajoittamalla luottamuksellisen radiolähetysten vastaanotto oikeutetuksi vain sille, jolle viesti on tarkoitettu. Säännökseen lisättiin myös esimerkkiluettelo yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitetuista radioviestinnän muodoista.

Radiolain uudeksi nimeksi tulee laki radiotaajuuksista ja telelaitteista, koska se paremmin kuvaa lain soveltamisalaa. Hallituksen esitys laiksi radiolain muuttamiseksi tuli eduskunnan käsiteltäväksi vuoden 2004 lopussa. Laki tuli voimaan 1.3.2005.

1.3.2 Asiakaskysely viraston toiminnan arviointimittarina

Viestintävirasto kartoitti jälleen asiakkaittensa mielipiteitä kyselyllä, joka järjestettiin marras-joulukuussa 2004. Tavoitteena oli selvittää, kuinka hyvin virasto on suoriutunut sille asetetuista tehtävistä ja millainen mielikuva asiakkailla on virastosta. Viestintäviraston arvioitavat toiminta-alueet olivat radiohallinto, viestintäyritysten tekninen ohjaus ja valvonta sekä tietoturva, verkkotunnushallinto, viestintäyritysten taloudellinen valvonta, televisio- ja radiotoiminnan valvonta sekä postitoiminnan valvonta. Televisiomaksuhallinnolle teetettiin oma kansalaiskysely.

1.3.2.1 Viestintäviraston yleinen asiakaskysely

Viestintävirasto sai kauttaaltaan paremmat arvostukset kuin vuoden 2003 kyselyssä. Kysyttäessä, millainen on vastaajien yleinen mielikuva Viestintävirastosta, vastausten keskiarvoksi saatiin 3,64 (ed. vuonna 3,57) asteikon ollessa 1–5 (1=heikko, 5=erinomainen). Huomattavasti paremman tuloksen edelliseen kyselyyn verrattuna saivat henkilöstön osaaminen ja ammattitaito 3,57 (ed. vuonna 3,30), ulkoisen viestinnän aktiivisuus ja viestintäkanavien toimivuus 3,46 (ed. vuonna 3,01) ja Viestintävirasto yhteistyökumppanina 3,42 (ed. vuonna 3,20) sekä asiantuntemuksen näkyvyys toiminnassa 3,45 (ed. vuonna 3,15). Myös johdon toimiala-asiantuntemus 3,31 (ed. vuonna 3,30), viraston osallistuminen toimialan kansainväliseen yhteistyöhön 3,49 (ed. vuonna 3,27) sekä Viestintävirasto yhteistyökumppanina 3,42 (ed. vuonna 3,20) arvioitiin tasoltaan hyväksi.

Toiminta-alueista kyselyssä parhaiten menestyi jälleen radiohallinto, joka sai arvostukseksi 3,73 (ed. vuonna 3,69). Myös verkkotunnushallinto 3,43 (ed. vuonna 3,36) ja viestintäyritysten tekninen ohjaus ja valvonta sekä tietoturva 3,43 (ed. vuonna 3,21) saivat hyvän arvostuksen. Hieman paremman arvostuksen sai myös viestintäyritysten taloudellinen valvonta 2,67 (ed. vuonna 2,61), joka varmasti toiminnan luonteesta johtuen sai muita toimintoja heikomman arvostuksen.

Viestintäviraston uusi toiminta-ajatus loppuvuodesta 2004 lähtien on ollut Monipuoliset, toimivat ja turvalliset viestintäyhteydet kaikille Suomessa. Asiakkaiden mielestä Viestintävirasto on onnistunut toteuttamaan uuden toiminta-ajatuksensa hyvin, sillä se sai arvostukseksi 3,25 (ed. vuonna 2,97). Tuloksesta voisi päätellä, että Viestintäviraston roolia aikaisemman toiminta-ajatuksen mukaan (Suomen tietoyhteiskuntakehityksen edistäminen) oli vaikeampi mieltää.

Asiakaskyselyä käytetään yhtenä mittarina, kun Viestintävirasto raportoi sille asetettujen tulostavoitteiden saavuttamisesta liikenne- ja viestintäministeriölle. Aineiston tarkempi analyysi on tuottanut Viestintävirastolle runsaasti aineistoa, jota käytetään viraston toimintaa kehitettäessä.

Kyselyyn vastasi 186 henkilöä (ed. vuonna 181). Vastaajat edustivat eri toimialoja, joten Viestintäviraston asiakasyritysten laaja kirjo tuli otetuksi huomioon. Myös liitot ja järjestöt sekä julkishallinto olivat edustettuina vastaajien joukossa. Koska osa vastaajista vastasi useamman toiminta-alueen kysymyksiin, toiminta-aluearvioita saatiin yhteensä 295 (ed. vuonna 242). Vastaajista peräti 78 prosenttia (ed. vuonna 71 prosenttia) ilmoitti tuntevansa viraston toimintaa yli viiden vuoden ajalta.

Asiakaskysely tehtiin puhelinhaastatteluina ja sen käytännön toteuttamisesta vastasi TNS Gallup Oy. Viestintävirasto kokee asiakaskyselyn merkittäväksi, sillä sidosryhmien näkemys on ensiarvoisen tärkeä viraston toiminnan tuloksellisuutta arvioitaessa.

Asiakaskyselystä saadut keskiarvot

	vuonna 2004	vuonna 2003
Viestintävirasto kokonaisuutena	3,26	3,16
Mielikuva Viestintävirastosta	3,64	3,57
Viestintävirasto yhteistyökumppanina	3,42	3,20
Henkilöstön osaaminen ja ammattitaito	3,57	3,30
Johdon toimiala-asiantuntemus	3,31	3,30
Kansainvälisen yhteistyön taso	3,49	3,27
Palveluiden laadukkuus ja vastaavuus	3,16	3,09
Asiakkaiden tasapuolinen kohtelu	3,25	3,13
Maksuvelvollisuuden tasapuolinen jakautuminen	2,94	2,70
Toiminnan tehokkuus	3,06	2,52

1=heikko

5=erinomainen

3,2=hyvän ja tyydyttävän tuloksen raja

1.3.2.2 Televisiomaksuhallinnon asiakaskysely

Televisiomaksuhallinnon (vuoden 2005 alusta tv-maksut) asiakastytyväisyyskysely toteutettiin ns. kansalaiskyselynä marraskuussa 2004. Kysely lähetettiin 3000 talouteen Suomessa ja siihen vastasi 830 taloutta. Televisiomaksuhallinto sai toiminnastaan hyvän keskiarvon 3,43 asteikon ollessa 1–5 (1=heikko, 5=erinomainen). Kysely oli jaettu viiteen eri osaan: tiedottaminen, maksupalvelu, puhelinpalvelu, tv-maksutarkastajan toiminta ja internet-sivut.

E erityisen tyytyväisiä oltiin tv-ilmoituksen täyttämisen ja lähettämisen helppouteen ja vaivattomuuteen internet-sivuilla. Palvelu sai arvosanaksi 4,02. Myös internet-sivujen löydettävyys sai hyvän arvosanan 3,74 ja halutun tiedon löydettävyys 3,58. Puhelinpalvelu menestyi toiminta-alueista parhaiten. Puhelinpalvelun sujavuus sai arvosanan 3,81, asiantuntevuus 3,86 ja palvelualttius 3,74. Tavoitettavuuden helppous menestyi hieman heikommin (3,38).

Maksupalvelu sai myös positiivista palautetta. Hyväksi koettiin tv-ilmoituksen tekemisen helppous ja vaivattomuus (3,87) ja tv-maksun maksamisen helppous ja vaivattomuus (3,72) sekä muutosten tekemisen helppous ja vaivattomuus tv-maksutietoihin (3,47).

Jonkin verran kehittämistarpeita nähdään mm. tiedottamisessa. Tiedon riittävyys tv-maksua koskevista säännöksistä sai arvosanan 2,86 ja television lainvastaisen käytön seuraamuksista 2,83. Tyytyväisempiä oltiin tiedon riittävyyteen tv-maksun maksutavoista (3,46) ja ilmoituksen tekemisestä television käyttöön otosta (3,22). Myös tiedottamiseen tv-maksutarkastajan toiminnassa ei oltu niin tyytyväisiä: tiedottaminen maksusäännöksistä sai arvosanan 2,90 ja tiedottaminen ilmoituksen laiminlyönnin seuraamuksista 2,62. Sen sijaan tv-maksutarkastajan asiallisuus sai hyvän arvosanan 3,33.

Huonoimman arvosanan kyselyssä tuotti yhden kuukauden laskutusvälin sopivuus itselle – kysymys. Se sai arvosanan 2,17, josta voinee päätellä, että taloudet ovat tyytyväisempiä harvempaan laskutusväliin.

1.4. Kansainvälinen yhteistyö

Kansainvälisellä yhteistyöllä on huomattava merkitys Viestintäviraston toiminnassa. Virasto osallistuu laajasti kansainvälisten organisaatioiden toimintaan vaikuttaakseen toimialan kansainväliseen kehitykseen ja päätöksiin Suomen tavoitteiden mukaisesti.

Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat Kansainvälinen televiestintäliitto ITU, Maailman postiliitto UPU, Euroopan posti- ja telehallintojen yhteistyökonferenssi CEPT, Euroopan telestandardointi-instituutti ETSI, ETA-maiden viestintähallintojen yhteistyöelin IRG, Euroopan komission sähköisen viestinnän yhteistyöryhmä ERG ja radiotaajuuspolitiikkaryhmä sekä Euroopan unionin komiteat: viestintäalan komitea ja radiotaajuuskomitea.

1.4.1 Toiminta EU:ssa

1.4.1.1 Toiminta IRG:ssä ja ERG:ssä

Euroopan komissiota avustava ERG (European Regulators' Group for Electronic Communications Networks and Services) sekä sen rinnalla toimiva Euroopan viestintähallintojen yhteistyöryhmä IRG (Independent Regulators' Group) ovat Viestintäviraston keskeisiä kansainvälisiä yhteistyökumppaneita EU:n sähköisen viestinnän lainsäädännön soveltamisessa.

Kertomusvuoden aikana ERG:n toiminta vahvistui merkittävästi. ERG tiivisti komission ja kansallisten telehallintojen yhteistyötä. Tästä esimerkkinä olivat yhteistyöryhmät VoIP (Voice over IP)-säätelyn selvittelyssä ja kansainvälisen roaming-liikenteen tukkupalveluissa.

Viestintävirasto osallistui vuonna 2004 ERG:n ja IRG:n yleiskokouksiin sekä tärkeimpien IRG:n työryhmien työhön tavoitteena vaikuttaa EU:n päätöksiin harmonisointidokumenttien valmistelutyössä että ryhmien lopullisissa päätöksissä.

IRG:n ja ERG:n toiminta painottui kertomusvuonna EU:n sähköisen viestinnän direktiivien käytännön soveltamiseen. ERG:ssä valmisteltiin muun muassa H MV-päätösten yhteydessä asetettavien velvoitteiden soveltamista koskeva ohjedokumentti samoin kuin komission kirjanpidollisen erittelyn ja kustannuslaskentasuosituksen uusiminen. ERG:ssä hyväksyttiin useita yhteisiä kommentteja ja kannanottoja, joista tärkeimmät koskivat markkina-analyysien ja H MV-päätösten menettelyjä sekä näihin liittyvää ilmoitusmenettelyä komissiolle, kuten myös vertailu- ja tilanneraportteja muun muassa laajakaistamarkkinoiden kehityksestä, matkaviestinverkkojen terminointimaksuista ja UMTS-verkkojen tilanteesta.

ERG ja IRG vahvistivat myös kansainvälistä yhteistyötään Euroopan ulkopuolisten viestintäviranomaisten, mm. latinalaisen Amerikan regulaattoriyhteistyö-organin Regulatelín ja FCC:n kanssa. Vuoden 2005 IRG:n ja ERG:n työohjelmat jatkavat sähköisen viestinnän direktiivien soveltamiseen liittyvää käytännön harmonisointia.

1.4.1.2 Viestintäkomitea

Viestintävirasto osallistuu EU:n viestintäalan komitean (COCOM, Communication Committee) työkentelyyn. COCOM avustaa komissiota päätöksenteossa ja käsittelee komission normiehdotukset. Komitean tehtäviin kuuluu myös direktiivien täytäntöönpanon seuranta sekä tietojen vaihto jäsenmaiden ja komission välillä. Komitea päättää valtioiden rajat ylittävistä markkinoiden määrittelyistä, yleiseurooppalaisten palveluiden numeroinnista ja tilaajayhteyksien viitetarjouksen muuttamisesta. Komiteaa on myös kuultava, jos jäsenvaltion markkinamäärittely tai H MV-päätös haittaa komission mielestä yhtenäismarkkinoiden toimivuutta tai jäsenvaltio päättää direktiivistä poikkeavista velvoitteista.

Vuonna 2004 COCOMissa valmisteltiin suosituksia kiinteiden yhteyksien tarjonnasta, sähköjohtojen käytöstä televiestintään (PLC) sekä kustannuslaskennasta. Komiteassa käsiteltiin mm. H MV-päätösten mukaisia velvoitteita ja komission veto-oikeutta kansalliseen H MV-päätökseen. Lisäksi komitea käsittelee mm. kiinteiden yhteyksien palvelutasoa, laajakaista-tilastointia, .eu- aluetunnuksen hallinnointia, digi-tv-standardointia ja yleiseurooppalaisia numeroja. Komitean alatyöryhmät käsittelevät digitaalista televisiota, standardointia ja vammaispalveluja.

1.4.1.3 Radiotaajuuspolitiikkaryhmä ja radiotaajuuskomitea

Radiotaajuuspolitiikkaryhmän (Radio Spectrum Policy Group) jäseniä ovat Euroopan komission ja jäsenvaltioiden edustajat. Poliitiikkaryhmä avustaa komissiota yhteisön radiotaajuuspolitiikan määrittelyssä, seuraa EU-maiden radiotaajuuksien käyttöä ja arvioi niiden tulevia käyttötarpeita. Lisäksi ryhmä pyrkii edistämään taajuusyhteistyötä. Ajankohtaisia painopistealueita ovat mm. valmistautuminen seuraavaan ITUn maailman radiokonferenssiin, taajuuskauppa sekä siirtyminen analogisesta televisiojaketusta digitaaliseen.

EU:n radiotaajuuskomitea (Spectrum Committee) avustaa Euroopan komissiota yhteisön radiotaajuuspolitiikan täytäntöönpanossa. Komitea valmistelee taajuuksien käytön suunnittelua koskevia toimeksiantoja Euroopan posti- ja televiranomaisten yhteistyöorganisaatiolle CEPTille.

Komitea on jo valmistellut ensimmäiset toimeksiannot mm. UMTSin lisätaajuuskaistan käytöstä, 5 GHz:n langattomista lähiverkoista (RLAN) ja taajuuksien harmonisoinnista lyhyen kantaman radiolaitteille (SRD). Yhteistyössä CEPTin kanssa on valmisteltu kaksi taajuuspäätöstä lyhyen kanta-

man ajoneuvotutkille (SRR). Tutkien käyttöönotto liittyy yhtenä osana EU:n tieliikenteen turvallisuutta edistävään e-Safety hankkeeseen.

Radiotaajuuskomitea on yhteistyössä CEPTin ECC-komitean kanssa aloittanut myös erittäin laajakaistaisten radiolaitteiden (UWB) selvitystyön.

Viestintäviraston EU-taajuusasioiden työryhmä kartoittaa suomalaisten yritysten ja yhteisöjen näkemyksiä sekä taajuuskomiteassa että politiikkaryhmässä käsiteltävistä asioista.

1.4.1.4 TCAM-komitea

TCAM-komitean (Telecommunications Conformity Assessment and Market Surveillance) tehtävänä on valvoa ja koordinoida radio- ja telepäätelaitedirektiivin mukaista laitteiden markkinoillesaattamista. Suurin osa komiteassa käsitellyistä asioista liittyy rajankäyntiin sellaisten tuotesektorien kanssa, joissa on mm. ilmailun, lääketieteen ja autojen radiolaitteiden markkinoille saattamista koskevaa EU:n säädäntöä. EU:n laajeneminen toi toimintaan mukaan uusia jäsenmaita. Jo vanhojen jäsenmaiden kesken harmonisoiduiksi katsotuissa radiotaajuuksien käyttösovelluksissa ei uusien jäsenmaiden kanssa näytä syntyvän merkittäviä ongelmia. Komiteassa käsiteltiin myös matkapuhelimien laitetunnuksen (IMEI-koodin) rikollisen muuttamisen estämistä, jossa päädyttiin reguloinnin asemesta ainakin toistaiseksi luottamaan laitevalmistajien ja operaattorien raportointinettelyyn. IMEI-koodin muuttaminen rikollista toimintaa varten ei näytä Suomessa olevan merkitävää.

1.4.1.5 Markkinavalvontaviranomaisten yhteistyöryhmä R&TTE AdCo

R&TTE AdCo –ryhmässä aloitettiin toisen eurooppalaisen tuotevalvontakampanjan valmistelu. Ensimmäisen, vuonna 2004 päättyneen kampanjan tuloksena havaittiin opastustarpeita, joita täytettiin julkaisemalla radio- ja telepäätelaitteiden valmistajille uusi opas laitteiden merkinnöistä ja käyttäjille annettavista tiedoista. Viranomaisten välistä tietojenvaihtoa pyrittiin myös edistämään.

1.4.2 Toiminta ITUssa

1.4.2.1 Taajuudet (ITU-R)

ITUn järjestämän alueellisen radioviestintäkonferenssin (RRC-04/06) ensimmäinen osuus pidettiin Genevessä toukokuussa. Tuolloin sovittiin niistä teknisistä reunaehdoista, joiden pohjalta on tarkoitus laatia taajuussuunnitelma digitaaliselle televiisioille ja radiolle. Varsinaisesta suunnitelmasta sovitaan vuonna 2006 järjestettävässä toisessa osuudessa (RRC-06). CEPTin RRC-06-konferenssityöryhmä aloitti työskentelyn heti ensimmäisen konferenssiosuuden jälkeen. Suomen osalta alueellinen valmistelutyö käynnistyi vuonna 2004 muiden pohjoismaiden kanssa. Suomen kansallisia konferenssitavoitteita on valmisteltu Viestintäviraston vetämässä työryhmässä.

Vuonna 2007 järjestettävän maailman radiokonferenssin (WRC-07) valmistelu on käynnissä useissa ITUn työryhmissä. Seuraavan sukupolven matkaviestinverkkoja tutkivan työryhmän WP 8F:n työ on keskittynyt matkaviestinverkoissa tulevaisuudessa tarjottavien palveluiden analysointiin ja tätä kautta myös taajuustarpeiden arviointiin. Seuraavan sukupolven matkaviestimissä arvioidaan tiedonsiirtonopeuksien olevan kymmenkertaisia nykyisiin UMTS -verkkoihin nähden ja jo yksistään tästä seuraa huomattavat lisätaajuustarpeet näille verkoille. Viestintävirasto on osallistunut aktiivisesti WP 8F -ryhmän työhön maailman radiokonferenssin valmistelun osalta. Lisäksi on osallistuttu aktiivisesti myös kolmannen sukupolven lisätaajuuksien maailmanlaajuisen käyttösuunnitelman muodostamiseen sekä näiden lisätaajuuksien suojaamiseen muualla maailmassa käytössä olevien eri satelliittijärjestelmien aiheuttamilta haitallisilta häiriöiltä.

1.4.2.2 Standardointi (ITU-T)

Kansainvälisen televiestintäliiton ITUn telestandardointisektorin ITU-T:n jäsenenä Viestintävirasto pyrkii edistämään sektorin tehokasta toimintaa ja vaikuttamaan suositusten sisältöön ja hyväksymiseen. Virasto myös huolehtii Suomessa lausunto- ja hyväksyntäkierröksistä.

ITU-T:n yleiskokous WTSA-04 pidettiin lokakuussa Brasiliassa. Yleiskokouksessa päätettiin mm. että NGN:n (Next Generation Networks) standardoinnin koordinoitua tehostetaan. NGN tulee olemaan seuraavan nelivuotiskauden keskeisin standardointiaihe. Myös Viestintävirastossa NGN on noussut yhdeksi standardointitoiminnan tärkeimmistä painopistealueista. Ohjausryhmän TSAG asemaa vahvistettiin entisestään.

Standardointitoiminnan painopistealueita ITU-T:ssä olivat tulevaisuuden verkot (NGN), liityntäverkkotekniikat, siirtoverkot, hätäliikenteen kansainväliset järjestelyt sekä televerkkojen turvallisuusnäkökohdat.

1.4.3 Toiminta CEPTissä

Euroopan komissio antoi CEPTille keväällä 2004 tehtävän suunnitella yhdenmukaistetut ehdot erityisesti laajakaistaisten radiolaitteiden (UWB) käyttöönottamiseksi Euroopassa. CEPTin televiestintäkomitean ECC:n työryhmä suoritti yhteensopivuustarkastelut UWB:n ja muiden sen kanssa samoja taajuuksia käyttävien radiojärjestelmien välillä.

Komissio antoi CEPTille tehtäväksi myös kolmannen sukupolven matkaviestinverkkojen (UMTS) 2,5 GHz:n lisätaajuusalueen käyttösuunnitelman tekemiseksi. Jäsenhallinnat ovat valmistelleet käyttösuunnitelmaa yhdessä alan teollisuuden ja operaattorien kanssa. Lisätaajuudet tuovat helpotusta taajuuspulaan, jonka on kasvavan dataliikenteen myötä ennustettu syntyvän UMTS-verkkoihin. Lisätaajuudet otetaan käyttöön Suomessa ja muualla Euroopassa vuoden 2008 jälkeen.

CEPTin ECC-ryhmä saattoi päätöksellään voimaan edellisen radiokonferenssin (WRC-2003) tulokset maailmanlaajuisesti harmonisoitujen taajuuksien osoittamisesta langattomille lähiverkoille (RLAN) 5 GHz:n taajuusalueelta. Useiden yhteensopivuustutkimusten seurauksena RLANeille on asetettu tietyt laitteiden tehoa, käyttöä ja toimintaa koskevat vaatimukset.

CEPT osoitti UHF-alueelta uuden taajuuskaistan etätunnistuslaitteiden (RFID) käyttöön. RFID-laitteita käytetään etälukuun ja etätunnistukseen. Päätös edistää suomalaista teollisuutta. Tämä tarjoaa paitsi huomattavia logistisia etuja myös merkittäviä markkinamahdollisuuksia kotimaisille laitevalmistajille ja järjestelmätoimittajille. Lisäksi ECC teki päätöksen osoittaa siirtyvälle satelliittiliikenteelle lisätaajuuksia 1,5 GHz:n alueelta.

Päätösluonnos 160 MHz:n ERMES-kaistan (ERMES, käytöstä poistunut eurooppalainen henkilöhaikujärjestelmä) uudesta käyttösuunnitelmasta viimeisteltiin vuoden 2004 aikana. Käyttösuunnitelmassa osoitettiin taajuuksia huonokuuloisten kuunteluapuvälineille, mittarinluentajärjestelmille, turvapuhelimille, henkilöhaikujärjestelmille, omaisuuden jäljitysjärjestelmille ja PMR-käyttöön. Kuunteluapuvälineille osoitetut taajuudet tulevat parantamaan kuulovammaisten kommunikointia ja yhdenmukaistavat näiden apuvälineiden taajuuksia Euroopan alueella. Yhdenmukaistetut taajuudet Euroopan alueella omaisuuden jäljitysjärjestelmille mahdollistavat varastetun omaisuuden jäljittämisen myös yli maiden rajojen. Päätösluonnos tulee CEPTissä hyväksyttäväksi vuoden 2005 alkupuolella.

Lentoyhtiöt ovat olleet halukkaita käyttämään internet-yhteyksiä omiin sovelluksiinsa ja tarjoamaan samaa palvelua myös matkustajille. Yhteyksien toteuttaminen on ollut mahdollista WRC-2003-konferenssin jälkeen, jossa osoitettiin taajuuksia tähän tarkoitukseen. ITU:ssa on hyväksytty asiaa koskeva suositus ja ETSI:ssä puolestaan on hyväksytty päätelaitteiden harmonisoitu standardi. Järjestelmä on koekäytössä erällä lentoyhtiöillä.

Taajuuksien käyttöön liittyvissä asioissa Viestintävirasto on ajanut aktiivisesti eurooppalaista harmonisointia ja on siten osaltaan auttanut CEPTin päämääriä.

1.4.4 Toiminta ETSI:ssä

Viestintävirasto osallistuu ETSIn toimintaan hallintona ja kansallisena standardointiorganisaationa, ja huolehtii mm. ETSIn dokumenttien kansallisista lausunto- ja äänestyskierroksista.

ETSI:ssä kokonaisjäsenmäärä väheni edelleen. Suomalaisten jäsenorganisaatioiden määrä kuitenkin kääntyi kasvuun. Suomalaisia jäsenorganisaatioita on nyt 16. Kertomusvuonna ETSIn standardointityön painopisteitä olivat muun muassa tulevaisuuden verkot (NGN), kolmannen sukupolven matkaviestinjärjestelmä (3GPP-projekti) ja hätäliikenne, jonka standardoinnin koordinoitiin päätettiin perustaa uusi erityiskomitea SC EMTL.

Tulevaisuuden verkkojen standardoinnista vastaa TISPAN (Telecom & Internet converged Services & Protocols for Advanced Networks), jota voidaan pitää tällä hetkellä tärkeimpänä ETSIn teknisistä komiteoista. Viestintävirasto osallistui TISPANin toimintaan ja sen toimintaa seurataan muun muassa uudessa SIP-standardointiryhmässä ja palvelunohjausrajapinnat-ryhmässä.

ETSI:n kevään yleiskokous (General Assembly) asetti erityisryhmän HLRG (High Level Review Group), jonka tehtävänä on laatia selvitys siitä, miten ETSIä tulisi kehittää, jotta toiminta myös jatkossa vastaisi jäsenkunnan vaatimuksia. Viestintävirasto on seurannut ryhmän toimintaa yhdessä sidosryhmien kanssa telestandardoinnin neuvottelukunnassa.

1.4.5 Foorumit

Televiestinnän ja tietotekniikan alueella toimii yli 400 foorumia. Tärkeimmät ovat tällä hetkellä Internet-standardeja laativa Internet Engineering Task Force (IETF) ja kolmannen sukupolven matkaviestinnän palveluihin keskittyvä Open Mobile Alliance (OMA) sekä mm. taajuusasioita valmisteleva UMTS Forum. IETF toimii pääosin postituslistojen välityksellä. Viestintäviraston edustajat olivat mukana useiden työryhmien työssä ja toimintaa seurattiin yhdessä sidosryhmien kanssa Viestintäviraston työryhmissä. OMAN ja UMTS Forumin toimintaan Viestintävirasto osallistuu liitännäisjäsenenä.

1.4.6 Toiminta UPUsa

Maailman Postiliiton UPU:n 23. kongressi järjestettiin Bukarestissa lokakuussa. Kongressiin osallistui Maailman Postiliiton 190:stä jäsenestä 179 valtiota. Kongressin kansallinen valmistelu koordinoitiin Viestintäviraston työryhmässä. Suomen kongressivaltuuskunnan puheenjohtajana toimi Viestintäviraston pääjohtaja Rauni Hagman.

Kongressille asetetut tärkeimmät tavoitteet saavutettiin. UPU:n rakennetta uudistettiin mm. perustamalla Consultative Committee (CC), johon tulee jäsenvaltioiden regulaattorien ja operaattorien edustajien lisäksi eri sidosryhmien, asiakkaiden ja yksityisten operaattorien edustajia. Kongressissa hyväksyttiin myös uusi maakohtainen, paremmin kustannuksia vastaava päätöksentekijärjestelmä, jota Suomi on ollut mukana valmistelemissä.

1.4.7 Viestintäviraston osallistuminen kv. ryhmien toimintaan

Seuraavassa taulukossa on esitetty tilastotietoa Viestintäviraston kansainvälisestä yhteistyöstä vuonna 2004. Taulukossa on mukana kokouspäivät ulkomailla, ei matkapäiviä. Lisäystä edelliseen vuoteen on 10 kokouspäivää.

Viestintäviraston kansainvälinen yhteistyö vuonna 2004										
		Ylijohto	Kehitys ja tuki	Radiohallinto	Tietotekniikka	Tv-maksuhallinto	Viestintä	Viestintämarkkinat ja -palvelut	Viestintäverkot	YHTEENSÄ
3GPP									23	23
Baltia-yhteistyö				7				0,5		7,5
CEN								7		7
CENTR								16		16
CEPT		3		342				12	23	380
ERG+IRG		8						31	62	101
ETSI				36,5					31	67,5
EU		15		54				18,5	26	113,5
ITU	ITU-D	5						1		6
	ITU-R			236						236
	ITU-T								66	66
	ITU/Yleiset	2						4	2	8
UPU		7						58		65
Pohjoismainen yhteistyö		9	12	16,5	2,5	15	6	2,5	11	74,5
Muu eurooppalainen yhteistyö		4	1,5	31	0,5		0,5	17,5	25	80
Muu maailmanlaajuinen yhteistyö		6,5		23,5				5	18	53
Seminaarit ja symposiumit		6		8		12	2	10	59,5	97,5
TERENA									8	8
UMTS FORUM				8						8
YHTEENSÄ		65,5	13,5	762,5	3	27	8,5	183	354,5	1417,5

1.5 Kansallinen yhteistyö

Viestintävirasto kehittää toimintaansa yhteistyössä asiakkaidensa ja sidosryhmiensä kanssa. Neuvottelukunnat ja työryhmät ovat Viestintäviraston ja sen sidosryhmien tärkeimpiä yhteistyöelimiä. Neuvottelukunnat ovat keskustelufoorumeita, joissa tehdään toimialan kehittämiseen liittyviä ehdotuksia ja aloitteita päätöksenteon tueksi. Ne myös toimivat tehokkaina tiedotuskanavina.

Viestintävirastossa toimivat sähköisen viestinnän, radiotaajuuksien, telestandardoinnin ja postiasiain neuvottelukunnat sekä tv-maksuneuvottelukunta. Neuvottelukuntien lisäksi toiminnassa on useita kymmeniä pysyviä tai tiettyä tehtävää varten perustettuja työryhmiä. Niissä on edustus kaikista viraston toiminnan kannalta tärkeistä yhteistyöryhmistä.

1.5.1 Neuvottelukunnat

Neuvottelukunnat vahvistavat toimialan yhteistyötä ja huolehtivat siitä, että sidosryhmien tarpeet ja mielipiteet tulevat Viestintäviraston tietoon.

Sähköisen viestinnän neuvottelukunta antaa virastolle kannanottoja sekä tekee ehdotuksia ja aloitteita asioista, jotka liittyvät viestintäverkkojen ja –palveluiden sekä viestintämarkkinoiden ohjaukseen, valvontaan ja kehittämiseen. Kertomusvuoden aikana neuvottelukunnassa käsiteltiin muun muassa viestintäverkkojen ja viestintämarkkinoiden ohjaukseen ja valvontaan liittyvää viraston toimintaa, vuoden 2005 toimintalinjoja, budjettia ja maksuja sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2006 - 2009. Erityisaiheina käsiteltiin Viestintäviraston toimenpiteitä kansallisen laajakais- taprojektin ja kansallisen tietoturvastrategian toteuttamisessa, viraston toimenpiteitä sähköisen viestinnän tietosuojalain voimaansaattamisessa, viraston antamia huomattavaa markkinavoimaa koskevia päätöksiä ja verkkotunnushallinnon kehitysnäkymiä.

Radiohallinnon neuvottelukunnan nimi muuttui vuoden 2005 alusta radiotaajuuksien neuvottelukunnaksi. Neuvottelukunta toimii Viestintäviraston apuna radiotaajuuksiin liittyvissä tehtävissä. Neuvottelukunnassa käsiteltiin vuonna 2004 muun muassa radiohallinnon maksuja, viraston toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2006 – 2009, radiohallinnon tulostavoitteita, radiolain muutoksia sekä radiokonferenssin WRC-2007 painopisteitä ja valmistelujen etenemistä.

Telestandardoinnin neuvottelukunta käsittelee telealan standardointiin liittyviä kansallisia ja kansainvälisiä kysymyksiä. Neuvottelukunnassa käsiteltiin muun muassa äänestys- ja lausuntokierroksia, standardointiryhmien mandaatteja ja vuoden 2004 WTSA-yleiskokouksen valmisteluja. Lisäksi neuvottelukunta valmisteli ETSIn yleiskokouksiin tulevia asioita.

Televisionmaksuneuvottelukunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että televisionmaksutoiminta hoidetaan tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Neuvottelukunnassa käsiteltiin muun muassa televisionmaksutoiminnan tavoitteita ja tuloksia, digi-tv:n käytön yleistymistä sekä ns. Niemelän työryhmän ehdotuksia.

Postiasiain neuvottelukunta tukee postitoiminnan kehittämistä postin lähettäjien, postin vastaanottajien ja postitoiminnan kokonaisedun mukaisesti. Neuvottelukunta ei kokoontunut vuonna 2004.

1.5.2 Kansalliset työryhmät

Vuonna 2004 viestintähallinnon alueella toimi 31 työryhmää, joiden työn tuloksista raportoidaan sähköisen viestinnän neuvottelukunnalle.

Uusiksi työryhmiksi perustettiin muun muassa CERT-viranomaistyöryhmä, sähköposti- ja internet-yhteyspalvelujen tietoturva ja toimivuus (SIT) sekä TELCOSEC (Telecommunications Security). Laajakaistayhteyksien operaattorirajapinnat sekä sen alaryhmät samoin kuin kansallinen VoIP-vastinryhmä muodostavat uuden ison tehtäväkentän. Useat työryhmät myös saivat työnsä päätökseen. Pysyvinä työryhminä jatkavat televerkkojen teknisiä määräyksiä koordinoiva ryhmä sekä numerointityöryhmä.

Telestandardoinnin työryhmien tuloksista raportoidaan telestandardoinnin neuvottelukunnalle. Uutena työryhmänä perustettiin SIP-standardointiryhmä.

Radiotaajuuksien neuvottelukunnan alaisena toimii useita kansallisia työryhmiä.

WRC-2007-työryhmä on aloittanut seuraavan, vuonna 2007 järjestettävän maailman radiokonferenssin kansalliset valmistelutyöt. Konferenssissa käsiteltäviin asioihin, esimerkiksi seuraavan su-

kupolven matkaviestinverkkojen taajuusasiat, vaikutetaan aktiivisesti osallistamalla valmistelytyöhön CEPTissä ja ITUssa. Työhön osallistuu useita yrityksiä ja organisaatioita.

Kansallisen kolmannen sukupolven matkaviestinjärjestelmien taajuusasioihin keskittyvän työryhmän työn tulokset vaikuttivat merkittävästi eurooppalaisen lisätaajuuskaistan käyttösuunnitelman valmistumiseen. Työryhmän muodostama kansallinen kanta onnistuttiin viemään lähes sellaiseen eurooppalaiseen taajuuksien käyttösuunnitelmaan.

Kansainvälinen televiestintäliitto ITU järjestää Euroopan maiden telehallintojen pyynnöstä alueellisen radioviestintäkonferenssin, jonka tavoitteena on uudistaa Euroopan tv-taajuuksien käyttösuunnitelma digitaalisen tv-jakelun ominaisuuksien ja mahdollisuuksien pohjalta. RRC-06-työryhmä on aloittanut radioviestintäkonferenssin valmistelutyöt.

Radio- ja telepäätelaiteryhmän tehtävänä on radiolaitteiden ja telepäätelaitteiden markkinoillesaattamisen menettelyjä koskevat asiat. Ryhmä seurasi muun muassa R&TTE -direktiivin toimeenpanon edistymistä uusissa jäsenmaissa.

2 TULOKSELLISUUDEN KUVAUS

2.1 Vaikuttavuus, taloudellisuus ja tuottavuus

Toimintakertomuksen liitteenä on tulostavoitteiden toteutuma puolivuosi- ja vuositasolla.

2.1.1 Tehokkaasti toimivat viestintämarkkinat

Liikenne- ja viestintäministeriön asettamat tulostavoitteet ja niiden toteutuminen

Vaikutetaan viestintämarkkinoiden kehitykseen siten, että Suomessa on mahdollisimman toimivat ja tehokkaat viestintämarkkinat. Viestintämarkkinoiden toimintaa ohjataan suuntaamalla valvontaa niihin markkinoihin, joilla kilpailu toimii heikoimmin.

Tavoitteet on saavutettu.

- Viestintävirasto teki vuoden loppuun mennessä yhteensä 459 markkinoiden tehokkuutta ja toimivuutta edistävää HVM-päätöstä kahdeksallatoista (18) komission määrittämällä relevantilla markkinalla. Lisäksi järjestettiin useita kansallisia ja kansainvälisiä lausuntokierroksia valmisteltavana olleista päätösluonnoksista.
- Markkinoiden 4 ja 6 (ulkomaanpuhelut) sekä 17 (kansainvälinen roaming) ja osin myös markkinan 18 (broadcasting Ahvenanmaan alueella) HVM-päätökset siirtyvät virastosta riippumattomista syistä vuoden 2005 jatkoselvityksiin.
- Valtioneuvoston hyväksymän laajakaistastrategian virastolle osoittamista kilpailun lisäämistä koskevista toimenpiteistä virasto on toteuttanut tilaajayhteyksien vuokraamisen pelisääntöjä käsittelevän keskustelutilaisuuden teleyrityksille. Virasto on myös analysoinut laajakaispalvelujen tukkutarjonnan markkinoiden kilpailutilanteen sekä kohdistanut oma-aloitteista valvontaa erityisesti laajakaistapalveluissa tarvittaviin tilaajayhteystuotteisiin (kohteena 14 yritystä), joiden hintataso on Suomessa muihin EU-maihin verrattuna huomattavan korkea.
- Viraston toimenpiteet, julkistetut laajakaistapalvelujen hintatasovertailut ja hinnoittelupäätökset ovat osaltaan edistäneet palvelujen hintojen alenemista ja kysynnän myönteistä kehitystä.
- Virasto teki vuoden loppuun mennessä 13 hinnoittelua koskevaa ratkaisua, joista viisi oli päätöksiä. Vireillä oli 20 hinnoittelua koskevaa selvitystä. Tuomioistuimissa oli vireillä 8 viraston tekemiä hinnoitteluratkaisuja koskevaa valitusta. Yhteensä valituksia oli vuoden lopussa vireillä 21.
- Viestintäyritysten taloudellisesta tarkastuksesta on annettu yleisohjeet. Yrityksiltä saatujen kertomusten ja lausuntojen nojalla on valmisteltu viestintämarkkinalain edellyttämä taloudellisia tarkastuksia koskeva yhteenveto.

- Viestintävirasto käsitteli vuoden aikana useita laajakaistapalveluihin liittyviä toimenpidepyyntöjä. Useimmat toimenpidepyynnöistä liittyivät tilaajayhteystuotteiden ja tukkutasen laajakaistapalvelun toimitusaikojen pituuteen ja niiden syrjimättömyyteen. Suuren kysynnän vuoksi palvelun kytkentäajat ovat yleisesti kasvaneet erittäin pitkiksi. Toukokuussa virasto antoi päätökset Elisan ja Riihimäen Puhelimen syrjivän toiminnan kieltämiseksi tilaajajohtojen ja laajakaistapalveluiden tukkumarkkinoilla. Viestintävirasto kehotti päätöksissään yrityksiä muuttamaan tilaus- ja toimitusprosessejaan siten, että kaikkia teleyrityksiä kohdellaan tasapuolisesti ja että prosessin eri vaiheista syntyy, poikkeustapauksia lukuun ottamatta, korkeintaan kolmen työpäivän ero toimitusaikoihin teleyrityksen oman palveluyrityksen ja kilpailevien teleyritysten välillä.
- Virasto kartoitti kesällä kaikkien huomattavan markkinavoiman omaavien yritysten tilaajajohtojen tarjonnan toimitusaikojen ja niiden tasapuolisuutta. Syksyllä toimitusaikojen ja niiden syrjimättömyyttä tutkittiin tarkemmin TeliaSoneran, Lännen Puhelimen, Aurian, Vaasan Lännen Puhelimen, Kokkolan Puhelimen, Oulun Puhelimen, Päijät-Hämeen Puhelimen ja Satakunnan Puhelimen osalta. Tilanne kaikkien teleyritysten osalta kartoitetaan vuodenvaihteessa. Toimintusehtojen syrjimättömyyden valvontaa jatketaan aktiivisesti myös vuonna 2005.

2.1.1.1 HMV-päätösten valmistelu ja markkinaseuranta

HMV-päätökset

Huomattavan markkinavoiman (HMV) analyysit ja päätösten valmistelu ovat kertomusvuoden aikana olleet Viestintävirastolle mittava työurakka. Vuoden aikana on jatkettu vuonna 2003 aloitettua Euroopan komission listaamien relevanttien viestintämarkkinoiden määrittelyä ja kilpailutilanteen analysointia. Virasto on antanut 459 HMV-päätöstä, joissa on nimetty HMV-yritykset ja asetettu näille viestintämarkkinalain mukaiset erityisvelvoitteet. Markkinoiden määrittelyssä ja analysoinnissa on viestintämarkkinalain ja EY:n sähköisen viestinnän direktiivien mukaisesti sovellettu kilpailuoikeuden periaatteita.

Komissio käytti veto-oikeuttaan viraston esittämiin päätösluonnoksiin vuoden aikana kaksi kertaa. Se otti kantaa markkinoiden analysointiin kahdessa Viestintäviraston HMV-päätösluonnoksia koskevassa veto-päätöksessä ja pyysi Viestintävirastoa perumaan sille ilmoitetut HMV-päätösluonnokset.

Komission ensimmäinen helmikuussa 2004 tehty veto-päätös koski Viestintäviraston HMV-analyysiä kotitalousasiakkaille ja yritysasiakkaille tarjottujen ulkomaanpuhelujen markkinoilla. Eriyisesti komissio edellytti virastolta yksityiskohtaista seurantatietoa markkinaosuuksista sekä ulkomaanpuheluhintojen kehityksestä useamman vuoden ajalta. Komissio kiinnitti lisäksi huomiota ulkomaanpuhelujen muihin EU-valtioihin verrattuna korkeaan hintatasoon Suomessa. Viestintävirasto on vuoden aikana kerännyt komission edellyttämää ulkomaanpuhelupalveluja koskevia markkina- ja hintatietoja. Uusi markkina-analyysi ja päätösluonnos lähetetään kansalliselle lausunnonlehdelle vuoden 2005 alussa.

Komission toinen lokakuussa 2004 tehty veto-päätös koski matkaviestinverkkoon pääsyn ja matkaviestinverkosta nousevan liikenteen markkinaa. Komissio katsoi, että matkaviestinverkkoon pääsy ja matkaviestinverkosta nousevaa liikennettä koskevan markkinan ominaispiirteet viittaavat markkinan toimivuuteen. Viestintävirasto julkaisi lokakuussa 2004 komission mukaisen päätöksen, jossa se totesi ettei millään teleyrityksellä ole yksin tai yhdessä huomattavaa markkinavoimaa matkaviestinverkkoihin pääsyn ja ko. verkoista nousevan liikenteen markkinoilla Suomessa.

Vuoden 2004 loppuun mennessä lopullisia HMV-päätöksiä on tehty yhteensä 459, joista 212 vähittäismarkkinoilla ja 247 tukkumarkkinoilla. Analysoimatta on kansainvälinen verkkovierailu matkaviestinverkoissa, jota tehdään eurooppalaisena yhteistyönä ERG:n (sähköisen viestinnän verkkoja ja palveluja käsittelevä eurooppalaisten sääntelyviranomaisten työryhmä) yhteistyöprojektina. Kansainvälistä verkkovierailua koskeva markkinatietokysely lähetettiin matkaviestinverkkoyrityksille joulukuussa.

Annetuista HMV-päätöksistä on valituksia korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä 13 ja ne koskevat seuraavia markkinoita: kiinteiden yhteyksien vähimmäistarjonta loppukäyttäjille, kauttakulupalvelut (transit) kiinteässä puhelinverkossa, tukkutasen laajakaistapalvelut, paikallistason kiinteät yhteydet, pääsy ja nouseva liikenne matkaviestinverkosta sekä laskeva liikenne yksittäiseen matkaviestinverkkoon.

Seuraavassa taulukossa on esitetty lopullisten H MV-päätösten määrä vuonna 2004.

Nro ¹	Komission suosituksen markkina	Päivämäärä	H MV-yritysten lukumäärä
	<u>Tukkumarkkinat</u>		
8	Kiinteästä puhelinverkosta nouseva liikenne	6.2.2004	43
9	Yksittäiseen kiinteään puhelinverkkoon laskeva liikenne	6.2.2004	47
11	Kiinteän puhelinverkon tilaajayhteyksiin pääsy	6.2.2004	41
16	Yksittäiseen matkaviestinverkkoon laskeva liikenne	6.2.2004	4
18	TV- ja radiotoiminnan lähetyspalvelut	3.9.2004	1
12	Tukkutason laajakaistapalvelut	17.9.2004	41
10	Kauttakulupalvelut (transit) kiinteässä puhelinverkossa	28.9.2004	13
13	Paikallistason kiinteiden yhteyksien tukkutarjonta	28.9.2004	41
14	Runkotason kiinteiden yhteyksien tukkutarjonta	28.9.2004	ei H MV-yrityksiä
15	Pääsy ja nouseva liikenne matkaviestinverkosta	13.10.2004	ei H MV-yrityksiä
	<u>Vähittäismarkkinat</u>		
1	Kotitalousasiakkaiden pääsy kiinteään puhelinverkkoon	5.3.2004	40
2	Yritysasiakkaiden pääsy kiinteään puhelinverkkoon	5.3.2004	40
3A	Kotitalousasiakkaiden paikallispuhelupalvelut	5.3.2004	40
5A	Yritysasiakkaiden paikallispuhelupalvelut	5.3.2004	40
3B	Kotitalousasiakkaiden kaukopuhelupalvelut	5.3.2004	ei H MV-yrityksiä
5B	Yritysasiakkaiden kaukopuhelupalvelut	5.3.2004	ei H MV-yrityksiä
7	Kiinteiden yhteyksien vähimmäistarjonta loppukäyttäjille	28.9.2004	40
¹ Numerointi komission suosituksen markkinallistan mukainen. Markkinat 3 ja 5 on jaettu kotitalous- ja yritysasiakkaiden paikallis- ja kaukopuhelupalveluihin.			

Markkinaseuranta

Viestintävirasto rakensi vuoden aikana markkinatietokantaa (MATI) Viestintäviraston sähköistä tiedonkeruuta varten. MATI on tietopankki, johon Viestintävirasto kerää teleyrityksiltä säännöllisin väliajoin markkinaseurannan ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja sähköisen viestinnän eri markkinoista, tuotteista, palveluista ja toimijoista. Keväällä 2004 Viestintävirasto järjesti MATI:n matkaviestinmarkkinaosion pilottiprojektin, jossa oli mukana matkaviestinyritys DNA Finland Oy. Tavoitteena on ottaa MATI-järjestelmä tuotantokäyttöön vaiheittain vuoden 2005 aikana.

Viestintävirasto seurasi vuoden aikana laajakaistaliittymien lukumäärän kehittymistä. Laajakaistaliittymien valtakunnallista tilannetta kuvaavat luvut koottiin tammi-, heinä- ja lokakuussa. Joulukuussa 2004 teleyrityksiltä kysyttiin laajakaistaliittymien lisäksi myös VoIP-palveluita. Vuonna 2005 laajakaistaliittymätiedot on tarkoitus kerätä vuosineljänneksittäin.

Viestintävirasto tilasi syksyllä 2004 Oy Omnitele Ab:ltä selvityksen viestintäpalvelujen vähittäishintojen seurannasta. Tarkoituksena on selvittää Suomen ja Viestintäviraston kannalta tarkoituksenmukaisin tapa kehittää sähköisen viestinnän vähittäismarkkinoita koskevaa hintaseurantaa. Selvityksessä kartoitetaan mm. EU-maissa käytössä olevia telepalveluiden vähittäishintojen seurantallemalleja ja eri maiden toteutustapoja. Konsulttiselvityksen loppuraportti valmistuu alkuvuodesta 2005.

2.1.1.2 Hinnoittelun valvonta

HMV-asioiden käsittelyaika lyheni merkittävästi

HMV-yritysten hinnoittelusta tehtiin vuoden 2004 aikana yhteensä 23 ratkaisua. Pääosa päätöksistä koski tilaajayhteyksien tai kiinteän verkon yhteenliittämistuotteiden hinnoittelua. Suomen Posti Oyj:n yleispalvelutuotteiden hinnoittelusta tehtiin merkittävä postipalvelulain soveltamista koskeva ennakkoratkaisu, josta Posti valitti Helsingin hallinto-oikeuteen.

Hinnoittelua koskevien ratkaisujen käsittelyaika lyheni selvästi aiempiin vuosiin verrattuna. Kun päätösten keskimääräinen käsittelyaika oli vuonna 2003 noin 18 kuukautta, oli se vuonna 2004 reilut viisi kuukautta. Viestintämarkkinalain edellyttämään neljän kuukauden käsittelyaikaan ei kuitenkaan kaikilta osin vielä päästy. Syynä tähän olivat muun muassa yritysten vaikeudet toimittaa riittävän kattavia kustannusselvityksiä lain edellyttämässä tiukassa määräajassa.

Viime vuosina yritysten herkkyyden valittua viraston ratkaisusta on kasvanut. Kun hinnoittelupäätöksiä koskevia valitusasioita oli vuoden 2002 lopussa vireillä yksi ja vuoden 2003 lopussa kolme, vuoden 2004 lopussa oli vireillä jo yhdeksän hinnoittelupäätöstä koskevaa valitusta. Hinnoitteluasioiden käsittelyajat oikeudessa ovat pitkiä. Lisäksi tuomioistuimet ovat kaikissa vireillä olevissa valitustapauksissa keskeyttäneet viraston päätöksen täytäntöönpanon asian käsittelyn ajaksi. Tämä tarkoittaa sitä, että hintojen muutokset saattavat tulla voimaan vasta usean vuoden kuluttua siitä, kun Viestintävirasto on todennut hinnat kohtuuttoman korkeiksi. Tämä vesittää osaltaan viestintämarkkinalain Viestintävirastolle asettaman neljän kuukauden käsittelyajan merkityksen.

Vuoden lopussa oli vireillä 19 hinnoittelua koskevaa selvitystä. Oma-aloitteisten selvitysten määrä nousi merkittävästi aiemmista vuosista. Tähän oli syynä se, että Viestintävirasto ryhtyi aktiivisesti valvomaan uusissa HMMV-päätöksissä asettamiensa velvoitteiden noudattamista.

Tilaaajayhteyksiä koskevien HMMV-velvoitteiden valvonta

Kilpailevat teleyritykset voivat tarjota loppuasiakkaille laajakaista- ja muita telepalveluja ainoastaan vuokraamalla tilaaajayhteyden tai yläkaistan paikallista kiinteää verkkoa hallitsevalta yritykseltä. Paikallisten teleyritysten omistamat tilaaajayhteyksiverkot muodostavat siten edelleen merkittävän pullonkaulan ja korkeat tilaaajayhteyksien hinnat ovat osaltaan vaikeuttaneet laajakaistakilpailua Suomessa. Koska tilaaajayhteyksien tarjonnassa markkinoilla on edelleen merkittäviä kilpailuongelmia, Viestintävirasto valmisteli näitä markkinoita koskevat uudet HMMV-päätökset mahdollisimman nopeasti siten, että päätökset tulivat voimaan 1.3.2004.

Uusien tilaaajayhteyksimarkkinoita koskevien HMMV-päätösten tultua voimaan Viestintävirasto kehotti teleyrityksiä tarkistamaan, että tilaaajayhteystuotteiden hinnoittelu ja toimitusehdot vastaavat sekä kustannussuuntautuneisuuden että syrjimättömyyden velvoitteita. Erityisesti tilaaajayhteyksien kytkentämaksut ovat Suomessa suuruudeltaan moninkertaiset EU-maiden keskiarvoon verrattuna. Viestintävirasto järjesti maaliskuussa teleyrityksille myös keskustelutilaisuuden kiinteän televerkon tilaaajayhteyksien vuokraamisesta. Suurin osa osallistuneista operaattoreista totesi, että vuokraamisenentelyjä tulisi kehittää ja toimitusaikoja lyhentää. Moni teleyritys piti myös tilaaajayhteyksien hintoja korkeina. Erityisesti tilaaajayhteyksien kytkentämaksujen katsottiin rajoittavan kilpailua. Virasto kehotti myös keskustelutilaisuudessa teleyrityksiä saattamaan tilaaajayhteyksien hinnat kohtuullisiksi.

Kuitenkin vain harvat HMMV-yritykset ovat tarkistaneet hinnoitteluaan. Virasto ryhtyi toukokuussa 2004 oma-aloitteisesti selvittämään tilaaajayhteyksien kytkentämaksuja. Selvitysten kohteeksi valittiin kuusi HMMV-yritystä, joiden maksut olivat yleiseen tasoon nähden korkeat. Lisäksi tutkittavana oli Tikka Networks Oy:n tilaaajayhteyksien hinnoittelua koskeva toimenpidepyyntö, joka käsitti myös kytkentämaksut.

Viestintävirasto teki loppuvuodesta päätökset Elisa Oyj:n, Hämeen Puhelin Oy:n, Kymen Puhelin Oy:n, Oulun Puhelin Oy:n, Päijät-Hämeen Puhelin Oy:n ja Satakunnan Puhelimen sekä Tikka Networks Oy:n kytkentämaksujen kohtuullisuudesta. Elisa Oyj:n osalta asian käsittelyä jatketaan vuoden 2005 puolella, jolloin yhtiön uuden toimintatavan mukaiset selvitykset ovat käytettävissä. Kaikkien muiden yhtiöiden perimät kytkentämaksut katsottiin joltain osin viestintämarkkinalain vastaisiksi ja yhtiöt veloitettiin korjaamaan maksut kustannuksia vastaaviksi kahden kuukauden kuluessa. Viestintävirasto kiinnitti päätöksissä huomiota myös siihen, että toisille teleyrityksille tarjottavan kytkentäpalvelun hinta on säännönmukaisesti korkeampi kuin kuluttajalle tarjottavan kiinteän puhelin- tai laajakaistaliittymän asennushinta.

Oulun Puhelin ja Satakunnan Puhelin valittivat viraston päätöksistä asianomaisiin hallinto-oikeuksiin. Muut yhtiöt sen sijaan toimittivat määräajassa uudet hinnastot ja kustannus selvitykset. Vuoden loppuun mennessä virasto teki päätöksen siitä, että Hämeen Puhelimen uudet, 1.12.2004 voimaan astuneet tilaaajayhteyksien kytkentä- ja siirtomaksut olivat saatujen selvitysten perusteella HMMV-veloitteen edellyttämällä tavalla kustannussuuntautuneet.

Viestintäviraston aloittamien selvitysten seurauksena muutamat sellaisetkin yritykset, joiden hintoja ei vielä oltu tarkemmin tutkittu, laskivat loppuvuonna jonkin verran kytkentämaksujaan. Euroopan komission joulukuussa 2004 julkaisemassa implementointiraportissa esitetyn vertailun mukaan Suomen hinnat olivat kuitenkin edelleen EU-maiden korkeimpia. Komission raportin mukaan EU-maiden kytkentämaksujen keskiarvo oli reilut 75 euroa, kun keskiarvo Suomessa oli vertai-

luajankohtana yli 168 euroa. Tämän vuoksi virasto laajensi kytkentämaksujen hinnoittelua koskevia oma-aloitteisia selvityksiä.

Matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen hinnoittelu

Matkaviestinverkkoihin laskevaa liikennettä koskevat uudet HMV-päätökset tulivat voimaan maaliskuun alusta 2004. Päätöksissä virasto totesi, että Sonera Mobile Networks Oy:llä, Elisa Oyj:llä, Finnet Verkot Oy:llä ja Ålands Mobiltelefon Ab:llä on HMV-asema omaan verkkoonsa laskevan liikenteen markkinoilla. Virasto asetti näille teleyrityksille lain mahdollistamat ankarimmat velvoitteet. Päätöksistä valitettiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka keskeytti Finnet Verkkoyhtiön päätöksen täytäntöönpanon. Soneran ja Elisan päätökset sen sijaan pysyivät voimassa valituksista huolimatta.

Viestintäviraston huhtikuussa 2001 tekemä päätös Soneran matkaviestinverkojen yhteenliittämismaksuista saatiin päätökseen Soneran valituksen jälkeen. Korkein hallinto-oikeus vahvisti 16.9.2004 antamassaan päätöksessä Viestintäviraston käyttämien arviointimenetelmien olleen lainmukaisia. Kyseessä oli merkittävä ennakkopäätös, joka selkeyttää kaikkien viestintäverkkojen tukkuhintojen kohtuullisuuden arviointia. Virasto käynnisti heti Soneran matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen maksujen kohtuullisuuden arvioinnin. Marraskuun alussa käynnistettiin vastaava selvitys myös Elisan laskevan liikenteen maksuista. Päätösten antaminen siirtyi vuoden 2005 alkupuolelle.

Hintavertailut

Viestintävirasto velvoitti kaikkia HMV-yrityksiä julkaisemaan säänneltyjen tuotteiden toimitusehdot ja hinnastot Internet-sivuillaan. Viestintävirasto keräsi lokakuussa HMV-yritysten säänneltyjen tuotteiden hintatietoja yritysten julkaisemista hinnastoista.

Vertailuissa erityisesti tilaajayhteystuotteiden hinnoissa todettiin olevan edelleen suurta vaihtelua: kalleimman ja halvimmän yhtiön ero oli huomattava. Tilaajayhteyden ensimmäisen vuoden kustannusten keskiarvo oli vertailuajankohtana 24,56 euroa kuukaudessa. Korkein hinta oli 39,73 euroa ja matalin 18,92 euroa kuukaudessa.

Viestintävirasto teki joulukuussa hintavertailun myös tukkutason laajakaistapalvelun hinnoista. Vertailussa olivat mukana ADSL-liittymän sekä runkoliittymän asennus- ja kuukausimaksut. Eri teleyritysten tukkutason laajakaistapalveluista perimien hintojen suora vertaaminen todettiin vaikeaksi, koska tuotteiden sisältö, myönnettyt alennukset ja perittävät lisämaksut vaihtelevat suuresti. Osasyynä tähän lienee se, ettei kyseinen tuote ole ollut säännelty ennen kuin HMV-päätökset tulivat voimaan lokakuun alusta 2004.

Taloudelliset tarkastukset

Viestintäviraston maaliskuussa voimaan tulleissa HMV-päätöksissä asetettiin yrityksille ensimmäisen kerran uuden viestintämarkkinalain mukainen velvollisuus käyttää kustannuslaskentajärjestelmää. Velvollisuus käyttää kustannuslaskentajärjestelmää koskee tällä hetkellä 31 HMV-yritystä. Viestintämarkkinalain mukaan hyväksytyt ja riippumattoman tilintarkastajan on vuosittain tarkastettava näiden teleyritysten käyttämä kustannuslaskentajärjestelmä teleyrityksen tilintarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastajan on laadittava tarkastuksesta kertomus, joka on toimitettava Viestintävirastolle. Viestintäviraston on puolestaan julkaistava vuosittain kertomus kustannuslaskentajärjestelmien noudattamisesta teleyrityksissä.

Viestintävirasto on pyrkinyt edistämään tilintarkastajien laatimien tarkastuskertomusten ja lausuntojen vertailukelpoisuutta antamalla tarkastuksen suorittamista ja tarkastuskertomuksen sisältöä koskevat yleisohjeet erikseen tilintarkastajille ja teleyrityksille. Viestintävirasto valmisteli yhteistyössä KHT- ja HTM-tilintarkastusyhteisöjen kanssa tilintarkastajille osoitetut kustannuslaskentajärjestelmien ja eriyttämisen tarkastusta koskevat suositukset, jotka julkaistiin maaliskuussa. Samanaikaisesti Viestintävirasto antoi teleyrityksille osoitetut kustannuslaskentajärjestelmien ja eriyttämisen tarkastuksia koskevat ohjeet, joiden valmistelussa kuultiin teleyrityksiä, teleyritysten tilintarkastajia sekä KHT- ja HTM-yhdistyksiä.

Viestintävirasto sai ensimmäiset tilintarkastajien laatimat tarkastuskertomukset syksyllä 2004. Kustannuslaskentajärjestelmissä oli kertomusten perusteella edelleen puutteita ja kertomusten sisältö oli liian suppea. Tämän vuoksi virasto alkoi loppuvuodesta suunnitella teleyrityksille kustannuslaskennasta ja kustannuslaskentajärjestelmän kuvauksesta annettujen yleisohjeiden kehittä-

mistä. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö ryhtyi tarkastuksista saatujen kokemusten perusteella selvittämään mahdollisia viestintämarkkinalain muutostarpeita.

2.1.1.3 Laajakaistapalveluiden tarjonta

Viestintävirasto käsitteli vuoden aikana useita laajakaistapalveluihin liittyviä toimenpitepyyntöjä. Useimmat toimenpitepyynnöistä liittyivät tilaajayhteystuotteiden ja tukkutasen laajakaistapalvelun toimitusaikojen pituuteen ja niiden syrjimättömyyteen. Suuren kysynnän vuoksi palvelun kytkentäajat ovat yleisesti kasvaneet erittäin pitkiksi. Toukokuussa virasto antoi päätökset Elisän ja Riihimäen Puhelimen syrjivän toiminnan kieltämiseksi tilaajajohtojen ja laajakaistapalveluiden tukumarkkinoilla. Viestintäviraston päätöksiin mukaan kaikkia teleyrityksiä tulee kohdella tasapuolisesti ja että prosessin eri vaiheista syntyy, poikkeustapauksia lukuun ottamatta, korkeintaan kolmen työpäivän ero toimitusaikoihin teleyrityksen oman palveluyrityksen ja kilpailevien teleyritysten välillä.

Virasto kartoitti kesällä kaikkien HMOV-yritysten tilaajajohtojen tarjonnan toimitusaikoja ja niiden tasapuolisuutta. Kartoituksen mukaan useimpien teleyritysten toimitusajat olivat tuolloin alle viraston suosituksen mukaisen kahden viikon. Tilastot eivät myöskään osoittaneet merkkejä syrjivästä menettelystä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Loppukesästä lähtien laajakaistapalvelujen kysyntä kuitenkin voimistui oleellisesti koko maassa ja toimitusajat venyivät useimpien teleyritysten kohdalla. Syksyllä toimitusaikoja ja niiden syrjimättömyyttä tutkittiin tarkemmin Soneran, Lännen Puhelimen, Aurian, Vaasan Läänin Puhelimen, Kokkolan Puhelimen, Oulun Puhelimen, Päijät-Hämeen Puhelimen ja Satakunnan Puhelimen osalta. Tilanne kaikkien teleyritysten osalta kartoitettiin vuodenvaihteessa. Toimitusehtojen syrjimättömyyden valvontaa jatketaan aktiivisesti myös vuonna 2005.

Laajakaistayhteyksien tarjonnan tehostamiseksi virasto päivitti tilaajayhteyksien ja laittilojen vuokrauksesta antamaansa suositusta. Lisäksi virasto teki yhdessä laajakaistayhteyksien operattorirajapinnat -työryhmän kanssa selvityksen laajakaistayhteyksien tarjonnassa käytettävistä operattorirajapinnoista. Virasto seuraa raportin vaikutuksia laajakaistapalveluiden tarjontaan ja selvittää edelleen laajakaistayhteyksien tarjonnassa käytettävien prosessien yhtenäistämistä.

2.1.1.4 Yhteistyö alan viranomaisten kanssa

Viestintäviraston ja Kilpailuviraston välinen yhteistyö jatkui vuonna 2003 allekirjoitetun yhteistyömuistion periaatteiden mukaisesti. Yhteistyön painopisteenä oli laajakaistamarkkinoiden kilpailun edistäminen. Viestintäviraston ohella myös Kilpailuvirasto selvitti vuoden aikana useita laajakaistamarkkinoilla havaittuja kilpailunrajoituksia, esimerkiksi tilannetta, jossa kilpailijoilta perittävät tukkuhinnat ovat korkeammat kuin vähittäishinnat. Viestintäviraston ja Kilpailuviraston välisen yhteistyön tärkeimpänä tavoitteena on toimivan kilpailun edistäminen viestintämarkkinoilla siten, että kummankin viraston resursseja käytetään mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti.

Syksyllä tiivistettiin yhteistyötä Kuluttajaviraston kanssa. Tärkeimmäksi talousvalvontaa koskevaksi yhteistyökohteeksi todettiin vähittäishintojen seurannan kehittäminen, mikä on yksi viraston vuoden 2005 keskeisistä tavoitteista. Yhteistyötä tehtiin myös matkaviestinverkkojen kansainvälisen verkkovierailun markkinoiden analysoinnissa.

Tilastokeskuksen kanssa tiivistetään yhteistyötä markkinatiedon keruuseen ja kerättävien tietojen määrittelyyn liittyvissä kysymyksissä.

Loppuvuodesta päätettiin tiivistää yhteistyötä myös sähkö- ja maakaasumarkkinoita valvovan Energiamarkkinaviraston kanssa. Vaikka virastojen valvonta kohdistuu eri markkinoille, monet valvonnassa käytettävät arviointimenetelmät ovat samoja, minkä vuoksi menetelmien yhteinen kehittäminen on perusteltua. Joulukuussa ryhdyttiin valmistelemaan virastojen välistä yhteistyömuistiota, joka on tarkoitus allekirjoittaa alkuvuodesta 2005.

2.1.2 Viestinnän infrastruktuurin toimivuus ja riittävyys

Liikenne- ja viestintäministeriön asettamat tulostavoitteet ja niiden toteutuminen

Teknisten määräysten antamisen tavoitteena on ylläpitää ja parantaa viestintäverkkojen toimivuutta. Teknisellä ohjauksella vaikutetaan myös siihen, että viestintäverkkojen ja niissä tarjottavien palvelujen tekniselle kehitymiselle ei muodostu esteitä. Virasto valvoo, että viestintäverkot ja niissä tarjottavat palvelut toimivat säädösten edellyttämällä tavalla.

Tavoitteet on saavutettu.

- Kertomusvuonna uusittiin viestintäverkkojen sähköistä suojausta koskeva määräys käsittämään myös joukkoviestinverkot. Myös muita teknisiä määräyksiä uusittiin ja ne lähetettiin lausuntokierrokselle vuoden lopulla. Samalla päivitettiin myös määräyksiin liittyvät suositukset ja standardiluettelot.
- Määräysten uusinnassa otettiin huomioon telealan muutokset, teknologian kehityssuunnat ja kansainvälinen standardointi sekä uusi sähköisen viestinnän tietosuojalaki. Samalla otettiin huomioon viestintäverkkojen ja viestintäpalveluiden laatu- ja tietoturvasuoritusvaatimukset sekä toimiminen mahdollisimman luotettavasti myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslain tarkoittamissa poikkeusoloissa. Erityistä huomiota kiinnitettiin ongelmatilanteista tiedottamiseen ja lisääntyneisiin ongelmiin sähköposti- ja internet-yhteyspalveluissa.
- Viestintäviraston johdolla toimivissa työryhmissä jatkettiin niitä toimenpiteitä, joilla uutta teknologiaa kuten internet-puhelut (VoIP, Voice over internet Protocol), multimediatehtävien ohjausprotokolla (SIP, Session Initiation Protocol), uusi internetin verkkoprotokolla (IPv6, Internet Protocol version 6), digitaalinen televisio ja laajakaistajärjestelmät voidaan ottaa käyttöön ja sovittaa esteettömästi nykyisiin järjestelmiin. Lisäksi työryhmien avulla on alan toimijat saatu tietoisiksi viestintäverkkojen ja -palvelujen toteuttamisessa sovellettavista standardeista ja niiden käytöstä viraston antamien määräysten yhteydessä.
- Viestintäverkkojen tekniset viranomaisvaatimukset –työryhmässä ja sen alatyöryhmissä laadittiin teknisiä määrittelyjä viranomaisten lakisääteisten tehtävien edellyttämille televerkon laitteille ja palveluille. Työryhmän valmisteleva hätäpaikannusjärjestelmä on toiminnassa TeliaSoneran, Elisan ja Finnet-verkkojen matkaviestinverkoissa vuoden 2005 alusta. Työryhmä on määrittellyt 112-hätäteksti-viestinjärjestelmän ominaisuudet ja kyseinen järjestelmä on tarkoitus saada käyttöön vuoden 2005 loppuun mennessä. Työryhmä on myös valmistellut raportin tilaajatietojen ja paikkatietojen luovuttamisesta pelastus- ja poliisiviranomaisille.
- Laajakaistayhteyksien tarjonnan tehostamiseksi virasto päivitti tilaajayhteyksien ja laittilojen vuokrauksesta antamaansa suositusta. Päivityksessä täsmennettiin vuokraustoiminnassa noudatettavaa tilaus/toimitusprosessia, jotta vuokraustoiminta olisi tasapuolista kaikille yhteyksien vuokraajille. Laajakaistayhteyksien operaattorirajapinnat -työryhmä laati raportin laajakais-yhteyksien tarjonnassa käytettävistä operaattorirajapinnoista. Virasto edellyttää operaattorien tarjoavan laajakaistarakenteita raportissa esitetyn mukaisesti ja seuraa raportin vaikutuksia laajakaistapalveluiden tarjontaan. Työryhmä valmistelee laajakaistayhteyksien tarjonnassa käytettävien prosessien yhtenäistämistä.
- Sähköisen viestinnän tietosuojalain tulkintakysymysten ratkaisemiseksi asetettu TELCOSEC-työryhmä kokoontui 5 kertaa ja valmisteli muun muassa suosituksen koskien tunnistamistietojen käsittelytietojen tallentamisvelvollisuutta.
- Teleyritysten teknisellä tarkastustoiminnalla lisättiin teleyritysten tietoisuutta lainsäädännön ja määräysten velvoitteista sekä kehitettiin alan toimintaa parhaiden käytäntöjen mukaiseksi. Tarkastustoiminta antoi virastolle tilannekuvan verkkojen toimivuudesta ja turvallisuudesta. Tarkastukset kohdistuivat 18 teleyritykseen. Tarkastuksissa kiinnitettiin erityistä huomiota verkkojen ja palvelujen toimivuuteen ja tietoturvaan.

Viestintäverkkojen numeroiden ja osoitteiden käytön ohjaamisessa tavoitteena on tehokas ja tarkoituksenmukainen viestintäresurssien käyttö ja tulevaisuuden tarpeiden huomioon ottaminen.

Tavoitteet on saavutettu.

- Kiinteän puhelinverkon numeron siirrettävyyden kehittämiseksi siirrettävyyismääräys uusittiin. Uuden määräyksen mukaan valtakunnalliset yritysnumerot ja tavoitettavuuspalvelunumerot tulevat siirrettävyyden piiriin viimeistään 31.3.2005. Siirrettyihin numeroihin soitettujen puheluiden suora ohjaus laajenee koskemaan kaikkia liikennetapauksia viimeistään 31.3.2006. Tekniset toteutusohjeet määräyksen toimeenpanemiseksi valmisteltiin Viestintäviraston ja teleyritysten yhteisissä työryhmissä.
- Matkapuhelinnumeroita oli vuoden 2004 loppuun mennessä siirretty noin 1,5 miljoonaa, joista vuoden 2004 aikana noin 1,2 miljoonaa. Numeroiden siirrot toteutuivat säädettyssä ajassa joi-tain poikkeuksia lukuun ottamatta. Vuoden 2004 aikana aloitti toimintansa useita uusia palveluoperaattoreita ja yhteensä verkko-operaattoreista riippumattomat palveluoperaattorit saavut-tivat noin 13 % markkinaosuuden Suomen matkapuhelinmarkkinoilla.
- Suositus hätäliikenteen ohjaamiseksi yritysverkoista uusittiin. Viestintäviraston heksadesimaal-
linumerot televerkossa –työryhmä sai työnsä valmiiksi ja julkaisi raportin heksadesimaalinume-
roiden käytöstä puhelinverkoissa. Heksadesimaalinumerot ovat televerkon teknisiä ohjausnu-
meroita ja raportti takaa kyseisten numeroiden tehokkaan ja koordinoitun käytön Viestintävi-
raston ohjauksessa.
- Numerointimääräyksen uusimisella varmistettiin teleyritystunnisteiden riittävyys. Määräyksellä
myös täsmennettiin muutamien teknisten tunnusten hallintaa ja joidenkin liikennetapausten
ohjausta sekä varattiin kilpailevien teleyritysten käyttöön uusi yritysnumeroalue 029.
- Viestintäverkkojen numerointia koskevat päätökset annettiin tavoiteajoissa. Numerointipäätök-
siä teleyrityksille annettiin 65 kpl. Lyhytsanomapalvelunumeroita myönnettiin 238 kpl ja peruu-
tuspäätöksiä tehtiin 195 kpl. Valtakunnallisia siirrettäviä numeroita koskevia päätöksiä tehtiin
33 kpl.
- Kansallinen ENUM-pilotti käynnistyi vuoden 2004 alussa tarkoituksenaan hankkia käytännön
kokemusta erilaisten ENUM-mallien soveltuvuudesta ja niiden ylläpidon järjestämisestä. ENUM-
järjestelmässä on yhdistetty internet-osoitteet ja perinteiset puhelinnumerot. Järjestelmä toimii
sekä yhteisenä rekisterinä että liikenteen ohjausjärjestelmänä. Työryhmä toteutti testejä var-
ten yleisesti saatavilla olevan ENUM-hallintaohjelmiston. Pilottityöryhmä päätti ehdottaa ENU-
Min kaupallista käyttöönottoa ja alkoi valmistella kaupallisen vaiheen vaatimusmäärittelyä.

Radiotaajuuksien käyttöä ohjataan siten, että elinkeinoelämällä, yksittäisillä henkilöillä ja muilla radiolaitteiden käyttäjillä on käytettävissään teknis-taloudellisesti käyttökelpoisia radiotaajuuksia. Tavoite saavutetaan korkeatasoisella taajuussuunnittelulla sekä taajuuksien käytöstä määräämisel-lä sekä osallistumalla taajuuksien käyttöä koskevaan kansainväliseen yhteistyöhön.

Tavoitteet on saavutettu.

- ITUn digi-tv-taajuuksien suunnittelukonferenssin ensimmäisessä osassa saavutettiin kaikki Suomen kannalta merkittävät tavoitteet. Näistä keskeisin oli tv-toiminnan käsitteen laaja tul-kinta kattamaan myös muut kuin perinteisen tv-jakelun (esim. IP-datacast-tyyppisen toimin-nan). Tämä mahdollistaa mm. tv-lähetysten vastaanottamisen matkaviestimiin.
- 5 GHz:n langattomien lähiverkkojen Euroopan- laajuinen taajuusratkaisu valmistui. Suomen tavoitteiden mukaisesti taajuuskaistan käyttö on nyt täysin harmonisoitu Euroopassa. Tämä mahdollistaa Euroopan-laajuiset laitemarkkinat sekä laitteiden vapaan liikkuvuuden.
- IMT-2000 peruskaistan käyttösuunnitelmaa täsmennettiin ottamalla huomioon uudet esiin tulleet datasovellukset. IMT-2000 laajennuskaista päätettiin Suomen tavoitteiden mukaisesti osoittaa Euroopassa maanpäällisten verkkojen käyttöön. Tämä mahdollistaa riittävän taajuus-kapasiteetin maanpäällisille matkaviestinverkoille myös tulevaisuudessa.

- Autojen törmäyksenestotutkien (SRR) käytöstä tehtiin Euroopan-laajuinen päätös, jonka mukaan 24 GHz:n taajuuskaistaa voidaan käyttää vuoteen 2013 asti. Sen jälkeen uudet autotutkat sijoitetaan 79 GHz:n taajuusalueelle. Tällä ratkaisulla mahdollistettiin tieliikenteen turvallisuuteen liittyvän järjestelmän käyttöönotto nopealla aikataululla kuitenkin rajoittamatta taajuusalueen muuta käyttöä.
- Teollisuuden, kaupan ja kuljetussektorin tarvitsemille etätunnistulaitteille (RFID) valmisteltiin yhteiseurooppalainen taajuusratkaisu, joka kattaa muun muassa Suomen paperiteollisuuden ja kuljetusalan tarpeet. Tämä tarjoaa paitsi huomattavia logistisia etuja myös merkittäviä markkinamahdollisuuksia kotimaisille laitevalmistajille ja järjestelmätoimittajille.
- 450 MHz:n taajuusalueen (NMT450-matkaviestinverkolta vapautuneet taajuuskaistat) käyttötarpeiden selvitystyö valmistui. Osa taajuuksista tulee yleiseen teletoimintaan, osa elinkeinoelämän yksityisille radioverkoille. Taajuuksien osoittaminen yleiseen teletoimintaan mahdollistaa uuden matkaviestintoimiluvan myöntämisen ja voi edistää hallituksen laajakaistatavoitteen toteutumista.
- Sotilaallisen maanpuolustuksen radiotaajuuksien käytön ja muun taajuuksien käytön välisten häiriöriskien kartoittamista ja poistamista jatkettiin yhdessä puolustusvoimien kanssa. Näin on edistetty taajuuksien häiriötöntä käyttöä siviili- ja sotilasjärjestelmien välillä.
- Poistettiin kiinteän liityntäverkon radiojärjestelmien (WLL) käyttöön liittyviä rajoituksia. Taajuuksia voidaan nyt käyttää entistä vapaammin erilaisten laajakaistayhteyksien rakentamiseen.
- Panostettiin voimakkaasti EU:ssa ja CEPTissä tehtävään selvitystyöhön, jonka avulla pyritään mahdollistamaan kokonaan uusien laajakaistatekniikoiden (UWB, erittäin laajakaistaiset radiolaitteet) käyttö lähitulevaisuudessa. Tavoitteena on mahdollistaa mm. laajakaistaiset lyhyen kantaman multimediasovellukset rajoittamatta niiden tarvitsemien taajuusalueiden muiden järjestelmien käyttöä.

Standardointitoiminnassa tavoitteena on yhdessä sidosryhmien kanssa muodostaa käsitys kansallisista eduista ja vaikuttaa siihen, että ne saadaan sisällytettyä toimialan kansainväliseen standardointiin.

Tavoitteet on saavutettu.

- ITU-T:n yleiskokous (WTSA-04) pidettiin lokakuussa Brasiliassa. Viestintävirasto koordinoi Suomen kannanottoja WTSA-04 -valmisteluissa CEPTissä ja TSAGissa. CEPTissä laadittiin yleiskokouksen kuusi yhteiseurooppalaista esitystä, jotka käsitelivät mm. TSAGille annettavia valtuuksia, uusien verkkojen standardoinnin organisointia ja työtapojen tehostamista. Suomi esitteli yleiskokouksessa tutkimusryhmien kokouskäytäntöjen tehostamista koskevan esityksen sekä koordinoi eurooppalaisia kannanottoja kyseisen esityksen käsittelyn eri vaiheissa. Kaikki yhteiseurooppalaiset esitykset hyväksyttiin kokouksessa pienin muutoksin.
- Viestintäviraston 13 standardointiryhmää ja niiden alaryhmät pitivät vuonna 2004 yhteensä lähes 60 kokousta. Työhön osallistui lähes 200 henkilöä yli 40 organisaatiosta. Työryhmissä käsiteltiin kansainvälisten standardointiorganisaatioiden työkohteiden tilannetta ja muodostettiin yhteisiä näkemyksiä tarvittaessa esitettäväksi ko. kansainvälisissä ryhmissä. Painopistealueita olivat NGN, IPv6, SIP ja DVB/MHP -palukanava. Viestintävirasto järjesti keväällä IPv6-seminaarin.
- Käyttäjien erityisryhmien tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittäminen on yksi kansallisen laajakaistastrategian tavoitteista. Viestintävirasto oli yhtenä aloitteentekijänä, kun televiestinnän ja vammaisalan pohjoismaisessa foorumissa NFTH:ssa päätettiin käynnistää vammaisten hätäviestintää koskeva selvitys.
- Viestintävirasto hoiti yhteensä 442 kansainvälisen standardiehdotuksen lausuntokierroksen. Sidosryhmiltä saatujen kommenttien pohjalta virasto lähetti kommentteja neljään ehdotukseen.

2.1.2.1 Tekninen ohjaus

Viestintäviraston antamalla teknisillä määräyksillä ja ohjeilla pyritään varmistamaan viestintäverkkojen tekninen toimivuus ja turvallisuus. Niillä myös varmistetaan kuluttajien mahdollisuudet saada keskenään kilpailevia, laadukkaita, edullisia ja turvallisia telepalveluja.

Säädösvalmistelun osalta kertomusvuonna osallistuttiin sähköisen viestinnän tietosuojalakiuudistuksen valmisteluun ja annettiin liikenne- ja viestintäministeriölle kannanotto viestintämarkkina-laissa havaituista muutostarpeista. Kertomusvuonna uusittiin viestintäverkkojen sähköistä suojausta koskeva määräys käsittämään myös joukkoviestinverkot. Myös muita teknisiä määräyksiä uusittiin ja ne lähetettiin lausuntokierrokselle vuoden lopulla. Samalla päivitettiin myös määräyksiin liittyvät suositukset ja standardiluettelot. Määräysten uusinnassa otettiin huomioon telealan muutokset, teknologian kehityssuunnat, kansainvälinen standardointi, uusi sähköisen viestinnän tietosuojalaki, viestintäverkkojen ja viestintäpalveluiden laatu- ja tietoturvasuoritusvaatimukset sekä toimiminen mahdollisimman luotettavasti myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslain tarkoittamissa poikkeusoloissa. Erityistä huomiota kiinnitettiin ongelmatilanteista tiedottamiseen ja lisääntyneisiin ongelmiin sähköposti- ja Internet-yhteyspalveluissa.

Viestintäviraston johdolla toimivissa työryhmissä jatkettiin niitä toimenpiteitä, joilla uutta teknologiaa, kuten VoIP, SIP, IPv6, digitaalinen televisio ja laajakaistajärjestelmät voidaan ottaa käyttöön ja sovittaa esteettömästi oleviin järjestelmiin. Lisäksi työryhmien avulla on alan toimijat saatu tietoisiksi viestintäverkkojen ja -palvelujen toteuttamisessa sovellettavista standardeista ja niiden käytöstä viraston antamien määräysten yhteydessä.

Viestintäverkkojen tekniset viranomaisvaatimukset –työryhmässä laadittiin yhteistyössä teleyritysten, sisäasiainministeriön pelastus- ja poliisiosaston, hätäkeskuslaitoksen, Keskusrikospoliisin, rajavartiolaitoksen, Tietosuojavaltuutetun toimiston ja laitevalmistajien edustajien kanssa teknisiä määrittelyjä viranomaisten lakisäätöiden tehtävien edellyttämille televerkon laitteille ja palveluille.

Kertomusvuonna annettiin myös tulkinta hätäliikenteen kustannusten kohdentamisesta teleyritysten ja hätäkeskusten välillä. Kustannuksia aiheutuu hätäliikenteen ohjausmuutoksista sekä hätäpuheluista numeroihin 112 ja 10022. Virasto katsoi, että teleyrityksellä on oikeus saada korvaus hätäliikenteen edellyttämistä ohjausmuutoksista aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Edelleen virasto katsoi, että viranomainen ei ole viestintämarkkinalain perusteella velvollinen suorittamaan teleyrityksille korvausta hätäpuheluista numeroihin 112 ja 10022.

Vuoden aikana hyväksyttiin raportit, jotka koskivat hätäpuhelupaikannuksen teknistä ratkaisua Suomessa sekä tilaajatietojen ja paikkatietojen luovuttamista pelastus- ja esitutkintaviranomaisille. Näiden perusteella Suomessa käynnistyi matkaviestimien hätäpuheluisten paikantamisjärjestelmän toteutus. Lisäksi valmisteltiin määräyksiä telekuuntelun ja televalvonnan toteuttamiseksi viestintäverkoissa. Loppuvuonna selvitettiin myös 112-hätätekstiviestijärjestelmän rakentamista Suomeen.

Viestintäviraston rekisteröimien teleurakoitsijoiden lukumäärä kasvoi vuoden aikana noin sadalla ja oli vuoden lopussa 676.

2.1.2.2 Tekninen valvonta

Teleyrityksiin tehdään vuosittain yleistarkastuksia ja valmiustarkastuksia. Tarkastuksia tehdään myös asiakasvalitusten ja toisilta teleyrityksiltä tulleiden toimenpidepyyntöjen perusteella. Yleistarkastuksissa painotettiin ajankohtaisia asioita kuten laajakaistaliittymiin ja teleyritysten palvelutasoon liittyneitä ongelmia sekä lisättiin tietoturvan osuutta. Tarkastuksilla varmistetaan, että teleyritysten toiminta on säädöstenmukaista ja että televiestintä toimii teknisesti sekä normaalioloissa että poikkeuksellisissa olosuhteissa.

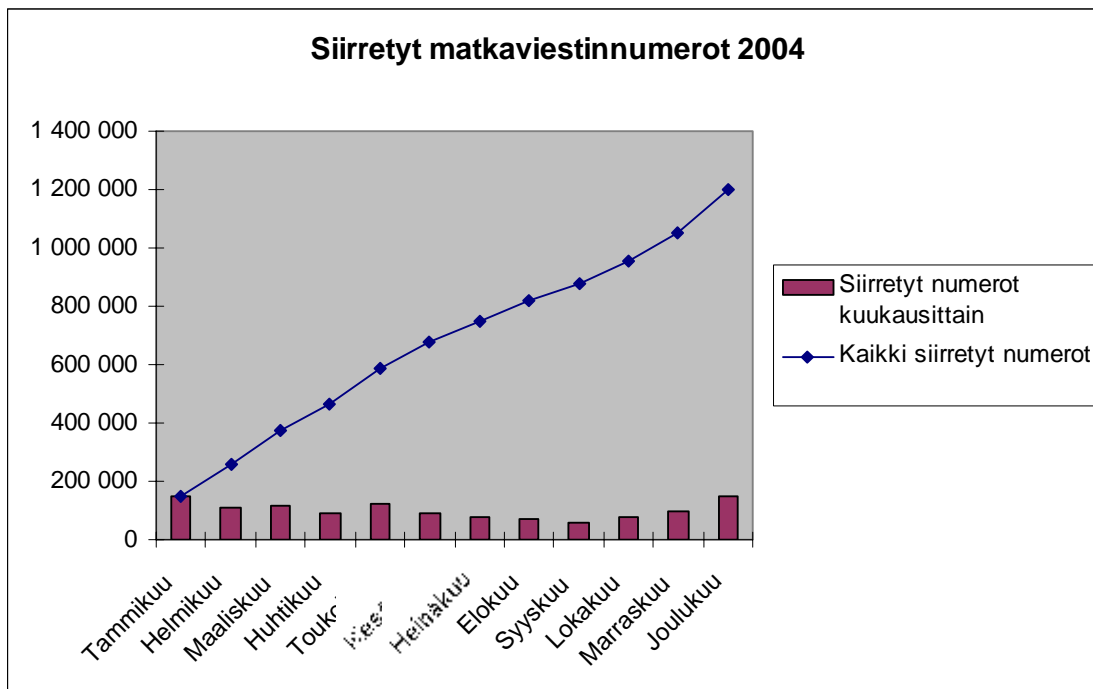
Viestintävirasto tutki kertomusvuonna datasähköpalvelun (PLC) aiheuttamia häiriöitä kaapelitelevisioverkolle Kuopion alueella ja antoi asiasta kesäkuussa ennakkopäätöksen. Häiriöiden selvittämistä jatkettiin loppuvuonna.

2.1.2.3 Televerkkojen numerointi

Kiinteän puhelinverkon numeron siirrettävyyden piiriin tulevat valtakunnalliset yritysnumerot ja tavoitettavuuspalvelunumerot viimeistään 31.3.2005. Siirrettyihin numeroihin soitettujen puheluiden suora ohjaus laajenee koskemaan kaikkia liikennetapauksia viimeistään 31.3.2006.

Matkapuhelinnumeroita oli vuoden 2004 loppuun mennessä siirretty noin 1,5 miljoonaa, joista vuoden 2004 aikana noin 1,2 miljoonaa. Numeroiden siirrot toteutuivat säädettyssä ajassa joitain poikkeuksia lukuun ottamatta. Vuoden 2004 aikana aloitti toimintansa useita uusia palveluoperaattoreita. Verkko-operaattorista riippumattomat palveluoperaattorit saavuttivat noin 13 % markkinaosuuden Suomen matkapuhelinmarkkinoilla.

Kansallinen ENUM-pilotti käynnistyi vuoden 2004 alussa tarkoituksenaan hankkia käytännön kokemusta erilaisten ENUM-mallien soveltuvuudesta ja niiden ylläpidon järjestämisestä. ENUM-järjestelmässä on yhdistetty internet-osoitteet ja perinteiset puhelinnumerot. ENUMin kaupallista käyttöönottoa selvitetään.

Lähde: Suomen Numerot NUMPAC Oy

2.1.2.4 Radiotaajuuksien osoittaminen radioverkoille

Viestintävirasto jatkoi NMT 450 -verkolta vapautuneiden taajuuksien käyttötarpeiden selvittämistä. Lausuntojen pohjalta ja Viestintäviraston selvitysten mukaan yksityisille radioverkoille (PMR) on tarve osoittaa osa vapautuneista taajuuksista. Osa taajuuksista voitaisiin osoittaa toimiluvanvaraiselle teletoinnille. Liikenne- ja viestintäministeriö on selvittänyt asiaa ja ilmoitti tekevänsä päätöksen taajuuskaistan käytöstä alkuvuodesta 2005.

Kaikki peruskaistalla olevat GSM 900 -taajuudet olivat edelleenkin ruuhkaisia erityisesti kaupunki-alueilla. Koska kaikki GSM 900 -kanavat ovat jo käytössä, liikennettä siirrytään 1800-kanaville.

Viimeiset paikalliset GSM 1800 -toimiluvat peruutettiin vuoden 2003 lopussa, minkä lisäksi Suomen 2G luopui Telian oston myötä sille tulleiden GSM 1800 -kanavien käytöstä. Taajuuksien vapautumisen myötä voitiin vuonna 2004 myöntää operaattoreille lisäkanavia hakemusten perusteella.

Viestintävirasto järjesti lausuntopyyntökierroksen 2 GHz:n UMTS-taajuuskaistalla olevan toisen parrittoman kaistan käyttösuunnitelmasta. Viestintäviraston määräystä UMTS-taajuuskaistan käyttösuunnitelmasta muutettiin vastaamaan ERC:n taajuuspäätöstä. Vuoden lopussa liikenne- ja viestintäministeriö julkisti haettavaksi alueellisia UMTS-toimilupia.

Rautateiden uuden radioverkon rakentaminen aloitettiin ja verkko korvaa valmistuttuaan lähes kokonaan vanhat linjaradiojärjestelmät sekä osan ratapiharadiojärjestelmistä. Uusi radioverkko perustuu GSM-teknologiaan ja se käyttää Euroopan-laajuisesti harmonisoitua taajuusaluetta. Verkko on jo koekäytössä Pieksämäen ja Iisalmen välisellä rataosuudella ja sen on tarkoitus valmistua kokonaisuudessaan vuoden 2006 loppuun mennessä.

Viestintävirasto järjesti lausuntopyyntökierroksen kiinteän liityntäverkon radiojärjestelmien (FWA) käyttörajoituksia ja lupa-asioita koskevista kehittämis ehdotuksista. Vastausten perusteella päätettiin sallia se, että luvan haltija voi suunnitella radioverkon erilaisilla verkkotopologioilla. Jotta langattonta laajakaistaista tiedonsiirtoa voitaisiin hyödyntää mahdollisimman vapaasti, ei erilaisia käyttö-tarkoituksia enää rajoiteta. Myös samaa taajuutta viereisillä maantieteellisillä alueilla käytävien verkkojen välistä suoja- aluetta voidaan pienentää.

Viestintävirasto käynnisti myös kansallisen yhteistyön eri toimijoiden välillä lääketieteen uusien sovellusten ja langattoman sairaalaympäristön sovellusten taajuustarpeiden tunnistamista ja selvittämistä varten. Yhdenmukaistettujen taajuuksien osoittamiseksi Viestintävirasto vei asian kansainvälisten työryhmien käsiteltäväksi ja Suomen aloite sai laajaa tukea. Asiaan liittyvä selvitystyö on käynnistynyt sekä CEPT:ssä että EU:ssa, jossa se liitettäneen osaksi eHealth hanketta.

Viestintävirasto järjesti keväällä 2004 taajuusseminaarin. Sen aiheina olivat mm. uudet matkaviestinsukupolvet, seuraavien radiokonferenssien (WRC-2007 ja RRC-06) valmistelu, taajuusasiat EU:ssa, NMT-450:ltä vapautunut taajuusalue, langattomat lähiverkot, ERMES-kaistan uusi käyttö, Galileon taajuusasiat ja Internet-yhteydet lentokoneesta sekä eräät uuden radioteknologian radiojärjestelmät. Seminaariin osallistui noin sata henkilöä.

Viestintävirasto neuvotteli Venäjän viestintäministeriön kanssa marraskuussa useista taajuuksien käyttöön liittyvistä asioista maiden välisellä raja-alueella. GSM 900 -taajuus aluetta ja viranomaisradioverkon (VIRVE) taajuuksien käyttöä koskevat sopimukset uusittiin. Samalla keskusteltiin myös NMT-450 -taajuusalueen koordinoituisuuden uusimisesta ja yhteistyöstä Venäjän ja Suomen välillä televisiolähetysten digitaalista jakelua valmistelemaa RRC-06 konferenssia varten. Suomen valtuuskunnassa oli mukana viraston edustajien lisäksi radioverkko-operaattoreita, liikenne- ja viestintäministeriön ja sisäasiainministeriön edustajia.

Vuoden 2005 yleisurheilun MM-kilpailut järjestetään Helsingissä 6. - 14.8.2005. Palvellakseen ennen kaikkea ulkomaalaisten radiolaitteiden käyttäjiä, Viestintävirasto avasi jo vuonna 2004 oman www-sivuston, jossa kerrotaan radiolaitteiden luvanvaraisuudesta ja haettavista taajuuksista sekä lupien myöntämisestä.

Radiotaajuusmääräys ja taajuusjakotaulukko

Viestintäviraston radiotaajuusmääräyksessä ovat mukana taajuuksien käyttöä, radiolaitteiden käyttöä sekä lupamenettelyä koskevat asiat. Määräystä päivitettiin vuonna 2004. Määräyksessä on otettu huomioon eurooppalainen CEPT:ssä tehty taajuuksienkäyttösuunnitelma. Määräys kattaa taajuusalueen 9 kHz:n - 400 GHz. Euroopan komission teettämän selvityksen mukaan Euroopan teollisuus arvioi Viestintäviraston taajuusjakotaulukon käyttökelpoisimmaksi ja korkealaatuisimmaksi verrattuna muihin EU-maiden taajuusjakotaulukoihin.

Digitaaliset yleisradioverkot

Digitaalisen tv-verkon kattavuutta laajennettiin vuoden aikana kahden kanavanipun osalta siten, että se peittää nyt 94 prosenttia väestöstä. Kolmannen kanavanipun peittoa ei laajennettu, vaan se on edelleen noin 72 prosenttia väestöstä.

DVB-H-standardin mukaisia lähetyksiä eli matkaviestintyyppisille vastaanottimille optimoituja digi-tv-lähetyksiä pilotoitiin mm. pääkaupunkiseudulla. Lisäksi käytössä oli erilaisia pienempiä koverkkoja mm. erilaisten vuorovaikutteisten palveluiden kokeilemiseksi.

Radiolupajärjestelmän kehittäminen

Radiohallinnon asiointijärjestelmää (RAHAS) on kehitetty usean vuoden ajan. Vuoden 2004 aikana järjestelmän sovellus- ja tietokantaratkaisut saatiin testausvaiheeseen. Kesällä 2005 järjestelmää aletaan käyttää rinnakkain vanhan järjestelmän kanssa. Vuoden 2006 alusta vanha järjestelmä jää pois käytöstä ja siirrytään pelkästään uuden järjestelmän käyttöön. Uuden asiointijärjestelmän myötä kaikkien luvanvaraisten lähettimien osalta siirrytään lupamaksusta taajuusmaksuun, joka pääasiassa määräytyy käytettävän taajuusmäärän ja taajuusalueen mukaan.

2.1.2.5 Standardointi

Telestandardoinnin kannalta vuoden 2004 merkittävin tapahtuma oli lokakuussa Brasiliassa pidetty ITU-T:n yleiskokous (WTSA-04). Yhteiseurooppalaisia esityksiä yleiskokoukselle oli valmisteltu kuusi kappaletta. Suomi koordinoi näiden yhteisesitysten käsittelyä yleiskokouksessa yhdessä

eräiden muiden maiden kanssa. Viestintävirasto osallistui tutkimusryhmien SG2 (verkkojen ja palvelujen toimintaan liittyvät kysymykset), SG11 (merkinantovaatimukset ja –protokollat) ja SG13 (tulevaisuuden pakettipohjaiset viestintäverkot) työhön. Kokouksiin valmisteltiin yhdessä sidosryhmien kanssa kontribuutteja mm. IP-puheluihin liittyen.

ETSI:ssä käynnistettiin tulevaisuuden toimintatapoja ja rakennetta tarkasteleva ryhmä HLRG. Sen toimintaa seurattiin mm. telestandardoinnin neuvottelukunnassa. HLRG esittää loppuraporttinsa hyväksyttäväksi kevään 2005 GA-kokouksessa. Viestintävirasto osallistui monien teknisten työryhmien toimintaan, mm. ERM, TISPAN, EMTL.

Viestintävirasto lähettää ITU-T:n ja ETSIn standardi- ja suositusehdotukset lausunto- ja äänestyskierroksille suomalaisille telealan organisaatioille. Viestintävirasto muotoilee saadut kommentit ja toimittaa ne edelleen Suomen kommentteina. Käsittelyssä oli yhteensä 174 ETSIn EN- ja ES-standardia ja 268 ITU-T:n suositusta. Kommentteja lähetettiin neljään ehdotukseen.

Viestintävirasto seuraa useita televiestinnän ja tietotekniikan foorumeita. Tärkeimmät niistä ovat internet-standardeja laativa IETF ja matkaviestinjärjestelmiin keskittyvä OMA. Luettelo alueen foorumeista löytyy Viestintäviraston www-sivuilta.

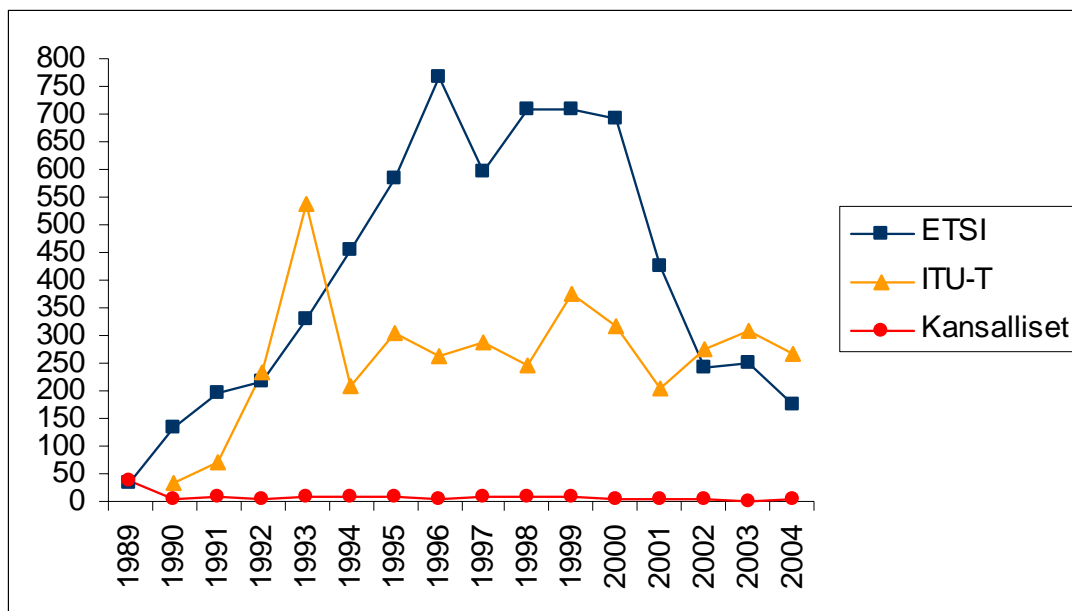
Kansallisten standardointiryhmien mandaatit päivitettiin vastaamaan standardoinnin nykytilannetta. Useat standardointiryhmät osallistuivat oman alueensa teknisten määräysten ja niihin liittyvien standardiluetteloiden ja perustelumistioiden uudistamiseen. Uutena standardointiryhmänä perustettiin SIP-standardointiryhmä, johon sulautettiin aiemmat palvelut ja käyttäjäliittymät - standardointiryhmä ja verkkomerkinanto –standardointiryhmä.

Viestintävirasto järjesti IPv6-seminaarin keväällä. Seminaari oli suunniteltu IPv6-standardointiryhmässä internet-protokollaversioiden 6 kansallisen käyttöönoton edistämiseksi. Tilaisuuteen osallistui 130 henkilöä.

Viestintävirasto on mukana myös postialan standardoinnissa koordinoimalla Euroopan standardointijärjestön CENin postialan standardointia ja vastaamalla standardien käytäntöön viemisestä Suomessa.

Oheisessa taulukossa on Viestintäviraston vuosina 1989 – 2004 hoitamien standardiehdotusten määrä.

Standardiehdotusten määrän kehitys

2.1.3 Viestinnän tietoturvaluus, tietosuoja ja häiriöttömyys

Liikenne- ja viestintäministeriön asettamat tulostavoitteet ja niiden toteutuminen

Tietoturvakulttuurin kehittymistä Suomessa edistetään lisäämällä kansalaisten tietämystä tietoturvaluusasioista sekä käsittelemällä tehokkaasti viraston tietoon tulleet tietoturvaluhat ja -loukkaukset.

Tavoitteet on saavutettu.

- Sähköisen viestinnän tietosuojalain voimaantulo 1.9.2004 edellytti aktiivista tiedottamisista laajalle kohderyhmälle. Virasto laati yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön ja tietosuoja-valtuutetun toimiston kanssa viestintäsuunnitelman, joka sisälsi toimenpiteet tietosuojalain tehokkaaksi jalkauttamiseksi. Jalkauttamistoimenpiteinä mm. viraston www-sivujen tietoturvaluus uudistettiin ja tietosuojaesite julkaistiin ja jaettiin laajasti. Palveluvaatimusten ja asiakaskunnan kasvaessa sähköistä tiedottamista ja asiakaspalvelua www-sivujen välityksellä tehostettiin. Lisäksi laista käytiin luennoimassa useissa tilaisuuksissa ja laki oli aiheena myös Viestintäviraston sidosryhmäseminaarissa.
- Viestintävirasto osallistui aktiivisesti 11.2.2004 järjestettyihin kansallisiin tietoturvatalkoisiin. Päivän aikana tietoturvaluus ja turvallinen internetin käyttö olivat näkyvästi esillä ja tieto kulki mm. mainosten ja jaettavien oppaiden välityksellä etenkin koteihin sekä yritysmaailmaan. Taloustutkimuksen kevään lopulla tekemän selvityksen mukaan sekä virustorjunta että palomuuuri ovat nyt merkittävästi useammassa kotikoneessa kuin vielä viime syksynä. Tietoturvaluupäivä 2005:n järjestelyt käynnistettiin kertomusvuonna. Kohteena ovat erityisesti peruskoulu-laiset, heidän opettajansa ja vanhempansa.
- CERT-FI vastaanotti noin 1000 yhteydenottoa vuoden aikana. Varsinaisiksi tietoturvaluoukkauksiksi luokiteltavia tapauksia oli noin puolet. Kasvua edelliseen vuoteen oli lähes 100 %. Tapauksista nousivat häiätaohjelmien ohella esiin erityisesti tietomurtotapaukset ja palvelunestohyökkäykset. Tietoturvaluoneuvontaa annettiin erityisesti nopeiden laajakaistayhteyksien päässä toimiville kotikäyttäjille. Toiminta tapahtui pääosin toimistoaikojen puitteissa, mutta erityistoi-menpiteitä vaativat mm. vakavat matoepidemiat ja operatiivinen koordinoitointoiminta teleyri-tysten, ISP:ien ja tietoturvalu-alan yritysten kanssa. CERT-FI:n tietoon tulneiden uhkien ja asia-kaskontaktien käsittely aloitettiin vuorokauden kuluessa tiedon saapumisesta. Asiakasyhteyksi-en käsittely helpottui tapahtumanhallintajärjestelmän käyttöönotton myötä.
- Ennaltaehkäisevän työn osalta CERT-FI -ryhmä seurasi kattavasti tietoturvalu-aiheisia tietolähteitä. Seuranta laajeni erityisesti tietoverkkohyökkäyksiin liittyvien tietolähteiden osalta. Julkaistu-jen varoitusten määrä kyettiin pitämään aiempien kausien tasolla. Vuonna 2004 varoituksia jul-kaistiin 93 kappaletta, eikä merkittäviä tietoturvaluuhkia jäänyt havaitsematta. Kaikkiin julkais-tuihin varoituksiin annettiin myös konkreettinen ratkaisumahdollisuus.
- Kansalliseen tietoturvaluusstrategiaan liittyen Viestintävirasto käynnisti kriittisen infrastruk-tuurin tietoturvaluusjaoston sekä työryhmän tietoturvaluusriskien tilannekuvan muodosta-miseksi. Kriittisen infrastruktuurin tietoturvaluusjaosto lisäsi alueen toimijoiden yhteistyötä ja samalla kehitti Viestintäviraston tietoturvaluus toimintaa paremmin kriittisiä toimijoita tuke-vaksi. Tietoturvaluusriskien tilannekuvan muodostaminen käynnistyi yksittäisillä hankkeilla tietoisuuden lisäämiseksi ja tarpeiden kartoittamiseksi. Hankkeiden kehittäminen edellyttää alan toimijoiden kanssa yhteisesti sovittujen tavoitteiden määrittelemistä loppukauden aikana sekä käynnissä olevien hankkeiden aktiivista toteuttamista.

Radiotaajuuksien häiriöttömyyteen vaikutetaan taajuussuunnittelulla, radiolaitteiden markkinaval-vonnalla, radiosäännösten noudattamisen valvonnalla, radiolähtimien käyttäjien pätevyys- ja kelpoisuustutkintoja myöntämällä sekä havaittujen radiohäiriöiden syiden selvittämällä.

Tavoitteet on saavutettu.

- Viestintävirastolle ilmoitettujen radiohäiriöiden määrä oli vuonna 2004 noin 5 % pienempi kuin edellisvuonna. Tähän on päästy tehostamalla taajuussuunnittelua ja häiriötapausten sel-vittelyä sekä kohdentamalla radiolaitteiden tarkastustoiminta aikaisempaa tuloksellisemmin.

- Radiolaitteiden kaupanpidon valvontaan liittyviä tarkastuksia tehtiin 34 paikkakunnalla 243 liikkeessä. Vaatimustenvastaisten laitteiden suhteellinen määrä kaikista tarkastetuista laitteista on pysynyt vakiona aiempiin tarkastelujaksoihin verrattuna. Kahdenvälinen yhteistyö Ruotsin ja Viron markkinavalvontaviranomaisten kanssa on aloitettu, jotta näistä maista tulevien määräysten vastaisten laitteiden määrää saadaan pienemmäksi.
- Kuluttajaviraston kanssa on aloitettu yhteistyö sellaisten laiteryhmien osalta, joissa valvontaintressit ovat yhteiset.
- Pätevyys- ja kelpoisuustutkinnot on pidetty ja todistukset myönnetty laatujärjestelmän ja sovitujen tavoiteaikojen mukaisesti.

Viestintäverkkojen rakentamista ohjattaessaan sekä niiden käyttöä valvoessaan virasto ottaa huomioon tietoturvasuunnitelmien.

Tavoitteet on saavutettu.

- Viestintäviraston uusituissa teknisissä määräyksissä otettiin huomioon aiempaa täsmällisemmin viestintäverkkojen ja viestintäpalveluiden toimiminen mahdollisimman luotettavasti myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslain tarkoittamissa poikkeusoloissa. Erityisesti määräyksillä huolehditaan viestintäverkkojen varmentamisesta, tärkeysluokituksesta, tehonsyötöstä sekä fyysisestä ja sähköisestä suojaamisesta.
- Sähköisen viestinnän tietosuojalain voimaan tulon liittyviä määräyshankkeita valmistui seuraavasti:
  - Määräys 47 B/2004 M teleyritysten tietoturvasta, voimaan 1.9.2004;
  - Määräys 9 B/2004 M tietoturvaloukkausten sekä vika- ja häiriötilanteiden ilmoittamisvelvollisuudesta yleisessä teletoinnassa, voimaan 1.9.2004;
  - Määräys 48 B/2004 M viestintäverkkojen fyysisestä suojaamisesta, voimaan 20.10.2004; ja
  - Määräys 11/2004 M sähköpostipalvelujen tietoturvasta ja toimivuudesta, voimaan 1.12.2004.
 Lisäksi aloitettiin internet-yhteyksipalvelujen tietoturvasuunnitelmien valmistelu. Määräyksen on tarkoitus valmistua kesällä 2005.
- Tietoturvasuunnitelmien taso ja varautuminen olivat tärkeänä osa-alueena teleyrityksiin tehdyissä teknisissä yleistarkastuksissa. Lisäksi Viestintävirasto osallistui teknisenä asiantuntijana liikenne- ja viestintäministeriön tekemiin teleyritysten valmiustarkastuksiin.

2.1.3.1 Tietoturvatointi

Vuoden 2004 merkittävimpiä asioita oli sähköisen viestinnän tietosuojalain voimaan saattaminen. Lain soveltamisala kasvoi huomattavasti yhteisötilaajien myötä. Laki on laajuudessaan ainutkertainen koko Euroopan mittakaavassa.

Internetistä on muodostunut kriittinen tekijä sähköisessä viestinnässä. Sen vuoksi sähköposti- ja internet-yhteyksipalvelujen tietoturvan ja toimivuuden osalta aloitettiin määräysvalmistelut, jossa Suomi on edelläkävijä Euroopassa. Uusien asioiden käsittely on ohjauksen ja valvonnan kannalta haastavaa. Asia on herättänyt kiinnostusta myös muissa maissa, kuten Pohjoismaissa.

Määräysten uusimisen seurauksena myös valvonta- ja tarkastustoimi on uusiutunut. Teleyritysten teknisellä tarkastustoiminnalla lisättiin teleyritysten tietoisuutta lainsäädännön ja määräysten velvoitteista sekä kehitettiin alan toimintaa parhaiden käytäntöjen mukaisiksi. Tarkastustoiminta antoi virastolle tilannekuvan verkkojen toimivuudesta ja turvallisuudesta. Tarkastuksissa kiinnitettiin erityistä huomiota verkkojen ja palvelujen toimivuuteen ja tietoturvaan.

Tulevaisuuden tietoturvaohjelmien selvittämiseksi tehtiin merkittäviä linjauksia toiminnan kehittämiseksi uusien mobiiliteknologioiden ja -palvelujen osalta. Viestintävirasto perusti mobiiliuhkiin varautumista silmälläpitäen testiympäristön mm. älypuhelimien tietoturvaohjelmien seurantaan ja mahdollista analysointia varten. Samoin Viestintävirasto käynnisti hankinnat eri operaattoreilta Internet-liittymistä sekä kiinteistä IP-osoitteista, joiden avulla voidaan seurata uhkatilanteiden kehittymistä eri teleyritysten verkkoavaruuksissa.

Viestintävirasto osallistui aktiivisesti 11.2.2004 järjestettyihin kansallisiin tietoturvatalkoisiin. Päivän aikana tietoturvasuunnitelmien ja turvallinen Internetin käyttö olivat näkyvästi esillä ja tieto kulki mm.

jaettavien oppaiden välityksellä etenkin koteihin sekä yritysmaailmaan. Tietoturvapäivä 2005 -hanke käynnistettiin vuoden 2004 hyvien kokemusten kannustamana.

Kansallisen tietoturvallisuusstrategian yhtenä tavoitteena on tietoturvallisuusriskien hallinnan parantaminen. Viestintäviraston vastuualueisiin kriittisen infrastruktuurin tietoturvallisuusjaoston ja tietoturvallisuusriskien tilannekuvan osalta panostettiin voimakkaasti.

Kansainvälisen yhteistyön osalta Suomi liittyi mukaan NISCC:n (National Infrastructure Security Coordination Centre) CIIP-listalle, jossa hakemistoon kerätään eri maiden kriittisen infrastruktuurin vastuutahojen yhteystiedot. Tiedonvaihtokanavat ovat täten kansainvälisellä tasolla vahvistumassa. Kansallisen tietoturvallisuusstrategian noin 20 hankkeen joukosta yhdeksi neljästä päähankkeesta vuodelle 2005 nostettiin Viestintäviraston kansallinen tietoturvallisuusriskien tilannekuva-hanke.

2.1.3.2 CERT-FI –toiminta

Tietoturvahkiin ja ongelmien lisääntyminen vuonna 2004 aiheutti Viestintäviraston CERT-FI-ryhmälle aiempaa enemmän selvitystyötä. Tietoturvaongelmia aiheuttivat Suomessa vuoden aikana mm. eri haittaohjelmaepidemiat. Näistä merkittävimpiä olivat erityisesti verkkomadot sekä ns. BOT-haittaohjelmat, jotka aiheuttivat merkittäviä ongelmia usealle suomalaiselle yritykselle ja organisaatiolle.

Alkuvuoden 2004 virustilastoja synkensivät ns. virussodassa mukana olleet haittaohjelmat. Haittaohjelmien tekijöiden ja roskapostittajien välinen yhteistyö loi ns. virussodan, koska kilpailu kohdistui todennäköisesti roskapostin lähetyskanavien hankkimiseen. Haittaohjelmien kehitykseen vaikutti erityisesti taloudellisen hyödyn tavoittelu sekä tähän liittyvä ammattimaisuus. Vuonna 2004 nousivat esiin hajautetut palvelunestohyökkäykset, joiden pelossa pyrittiin kansainvälisesti kiristämään rahaa. Yksi kansainvälisesti merkittävimmistä ilmiöistä oli myös ns. "Phishing" toiminta, jolla pyritään mm. anastamaan verkkoidentiteettejä. Mobiililaitteiden tietoturvaan vaikuttavia seikkoja olivat mm. ensimmäiset Symbian-käyttöjärjestelmällä varustettuihin matkapuhelimiin ilmestyneet haittaohjelmat sekä bluetooth-yhteyksien ohjelmistohaavoittuvuuksien hyväksikäyttöä esitelleet ohjelmat.

CERT-FI vastaanotti noin 1000 yhteydenottoa vuoden 2004 aikana. Varsinaisiksi tietoturvaloukkauksiksi luokiteltavia tapauksia oli noin puolet, ja kasvua edelliseen vuoteen oli lähes 100 %. Tapauksista nousivat haittaohjelmien ohella esiin erityisesti tietomurtotapaukset ja palvelunestohyökkäykset. Tietoturvaneuvontaa annettiin erityisesti nopeiden laajakaistayhteyksien päässä toimiville kotikäyttäjille. Erityistoimenpiteitä vaativat mm. vakavat matoepidemiat ja operatiivinen koordinoituminen teleyritysten, ISP:ien ja tietoturva-alan yritysten kanssa. Asiakasyhteyksien käsittely helpottui tapahtumanhallintajärjestelmän käyttöönoton myötä.

Tietoturvahkiin osalta on CERT-FI:n laboratoriotointa kehitetty. Tavoitteena on paremmin uhkien kartoitusta ja tietoturvallisuuden tilannekuva palveleva toiminta. Osana Viestintäviraston vetämää kansallista tietoturvallisuusriskien tilannekuva-hanketta otettiin käyttöön www-sivujen tietoturva nyt –osio, jossa ajankohtaisista tapahtumista voidaan jakaa tietoa vaikei varoituksen julkaisemiseen olisi vielä aihetta. Näiden tietojen avoin ja dynaaminen jakaminen mahdollistettiin ottamalla käyttöön RSS-feed-toiminto www-sivuilla. CERT-FI on myös käynnistänyt tilannekuvatiedon jakelun www-sivuilla julkaistavan tilannekatsauksen muodossa. Tilannekatsauksessa tarkastellaan edellisen vuosineljänneksen tai vuoden aikana esille tulleita tietoturvallisuuteen vaikuttavia asioita.

Vuonna 2004 julkaistiin 93 tietoturvavaroitusta eikä merkittäviä tietoturvahkia jäänyt havaitsematta. Kaikkiin julkaistuihin varoituksiin annettiin myös konkreettinen ratkaisumahdollisuus.

CERT-FI toimii varallaolojärjestelyinä 24 tuntia vuorokaudessa, seitsemän päivää viikossa. Järjestely on toteutettu päivystäjille tehdyin tietotekniikkajärjestelyin sekä erillisellä päivystysnumerolla. CERT-FI:n toiminnan arvostus kansainvälisellä asteikolla nousi merkittävästi kuluneen vuoden aikana kun CERT-FI sai eurooppalaisten CERT-toimijoiden ryhmittymän (TF-CSIRT) Trusted Introducer -palvelussa korkeimman luokituksen: accredited Team.

2.1.3.3 Sähköisen viestinnän tietosuoja

Yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain korvannut sähköisen viestinnän tietosuoja laki tuli voimaan 1.9.2004.

Lain jalkauttamistoimenpiteinä erityisesti yhteisötilaajille valmisteltiin vuoden aikana Viestintäviraston www-sivuille kattava kokonaisuus sähköisen viestinnän tietosuojasta. Viestintävirasto laati yhteistyössä Tietosuojavaltuutetun toimiston ja liikenne- ja viestintäministeriön kanssa myös esitteen uudesta laista. Lain sisällöstä käytiin luennoimassa useissa tilaisuuksissa ja sähköisen viestinnän tietosuoja ja -turva olivat aiheena myös Viestintäviraston syksyisessä sidosryhmäseminaarissa. Lain voimaantulon johdosta tietosuojakysymyksiin liittyvät tiedustelut ja lain tulkintakysymykset lisääntyivät merkittävästi.

Lain voimaantulon johdosta uusittiin useita määräyksiä, muun muassa määräys teleyritysten tietoturvasta sekä määräys tietoturvaloukkausten sekä vika- ja häiriötilanteiden ilmoittamisesta. Myös uusia määräyksiä laadittiin liittyen sähköposti- ja internetyhteyspalvelujen toimivuuteen ja tietoturvasuorituksiin.

Viestintävirasto perusti kuluneena vuonna Telcosec-työryhmän. Ryhmän tehtävänä on uusien lakien, lähinnä viestintämarkkinalain ja sähköisen viestinnän tietosuojalain ja niiden pohjalta annettavien määräysten tietoturvasuoritus- ja tietosuoja-alueiden tulkintakysymysten selvittely ja yleinen tiedonvaihto. Ryhmässä keskityttiin aluksi sähköisen viestinnän tietosuojalain läpikäymiseen teleyritysten toiminnan kannalta. Telcosecissa selviteltiin muun muassa kutsuvan yhteyden tunnistuksen eston ohittamisen (CLIR-override) toteuttamista teleyrityksissä. Lisäksi Telcosec-työryhmän alatyöryhmässä valmisteltiin suositus teleyritysten velvollisuudesta tallentaa tunnistamistietojen käsittelytiedot.

Vuoden lopulla käynnistettiin entistä tiiviimpi yhteistyö Tietosuojavaltuutetun toimiston kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on sähköisen viestinnän tietosuojaan liittyvien kysymysten läpi käyminen, viranomaisten toimivallan jaon selkiyttäminen sekä yhtenäisten tulkintalinjausten löytäminen kysymyksissä, joihin liittyy kummankin viranomaisen toimivaltaan kuuluvia säännöksiä.

2.1.3.4 Laatuvarmenteet

Laatuvarmenteiden tarjoajien pitää lain mukaan ilmoittaa toiminnastaan Viestintävirastolle, joka valvoo laatuvarmenteiden tarjontaa. Viestintävirasto pitää laatuvarmenteiden tarjoajista myös julkista rekisteriä. Lain mukaisten laatuvarmenteiden tarjoamisen aloitti ensimmäisenä Suomessa Väestörekisterikeskus huhtikuussa 2003.

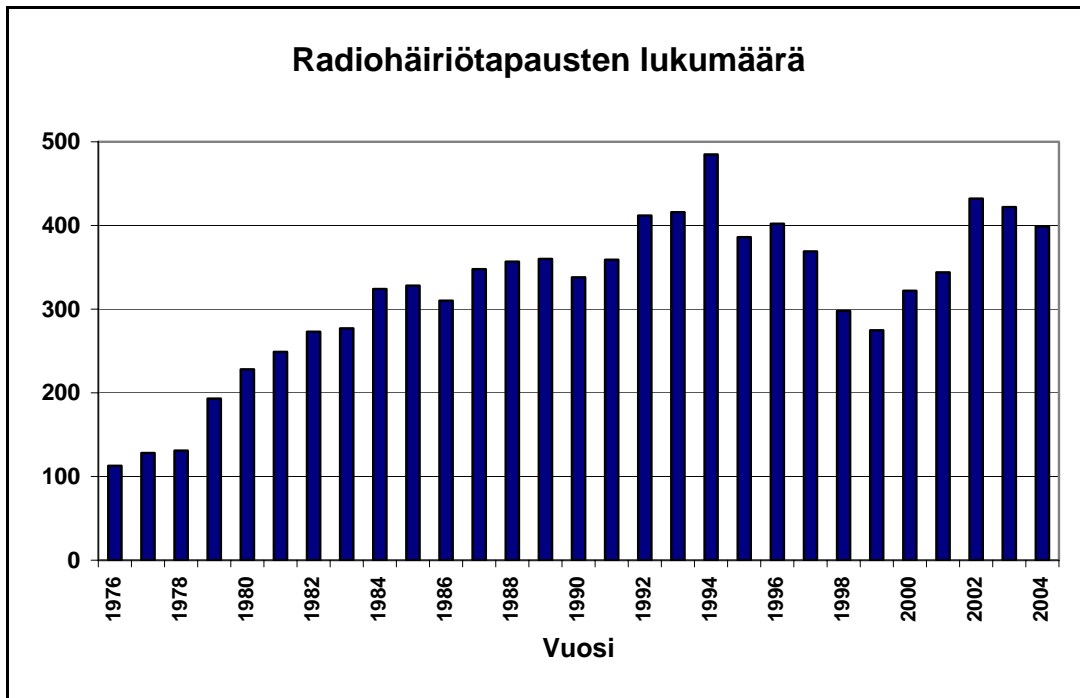
Kuluneen vuoden aikana ei ilmoittautunut uusia laatuvarmentajia. Sen sijaan Väestörekisterikeskuksen myöntämien laatuvarmenteiden lukumäärä kasvoi tasaisesti muun muassa organisaatiovarmenteiden käytön lisääntymisen johdosta. Matkaviestinoperaattoreiden kanssa tehdyn yhteistyön tuloksena Väestörekisterikeskus alkoi vuoden lopulla myöntää ns. mobiilivarmenteita matkaviestimien sim-korteille. Mobiilivarmenteiden tulo markkinoille saattaa tulevaisuudessa edistää laatuvarmenteiden käytön yleistymistä merkittävästi.

Viestintävirasto osallistui tarkastelujakson aikana eurooppalaisten varmennevalvojien yhteistyöelimen, FESAn (Forum of European Supervisory Authorities for Electronic Signatures) toimintaan ja seurasi tietoturvasuoritusalan standardointityötä tiiviisti.

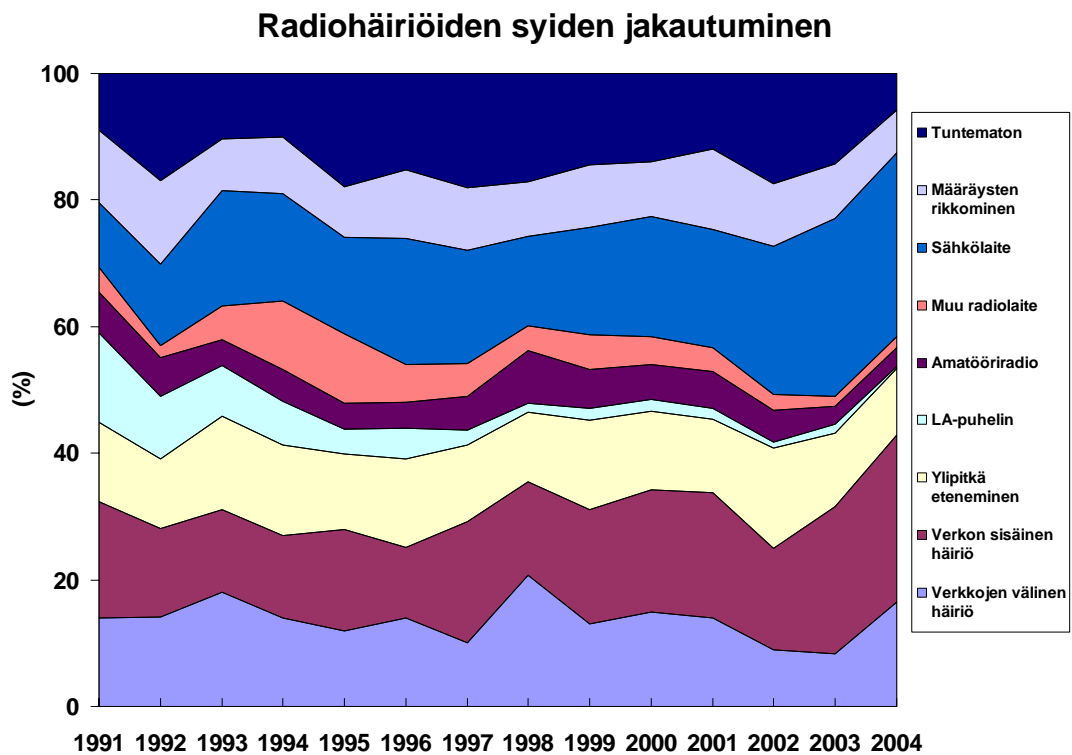
2.1.3.5 Radiohäiriöt

Viestintävirastolle ilmoitettujen radiohäiriöiden määrä vuonna 2004 on noin 5 % pienempi kuin edellisvuonna. Tähän on päästy tehostamalla taajuussuunnittelua ja häiriötapausten selvittelyä sekä kohdentamalla radiolaitteiden tarkastustoiminta aikaisempaa tuloksellisemmin.

Seuraavassa taulukossa on Viestintävirastolle ilmoitettujen radiohäiriötapauksen lukumäärän kehittyminen vuosina 1976-2004.

Seuraavassa kaaviossa on esitetty radiohäiriötapauksen aiheuttajien suhteellinen jakaantuminen vuosina 1995-2004.

Kaupanpidon valvonta

Radiolaitteiden kaupanpidon valvontaan liittyviä tarkastuksia tehtiin usealla paikkakunnalla vuoden aikana. Vaatimustenvastaisten laitteiden määrä ei ole kasvanut vaikka laitekanta on lisääntynyt. Kahdenvälinen yhteistyö Ruotsin ja Viron markkinavalvontaviranomaisten kanssa on aloitettu, jotta näistä maista tulevien määräysten vastaisten laitteiden määrää saadaan pienemmäksi. Kuluttajaviraston kanssa on tiivistetty yhteistyötä muutamien laiteryhmiä osalta.

2.1.3.6 Arviointilaitoksen toiminta

Viestintävirastossa toimii myös R&TTE-direktiivin (radio- ja telepäätelaitteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta annetun direktiivin) tarkoittama arviointilaitos eli Notified Body, joka avustaa valmistajia radiolaitteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa. Arviointilaitos on eriytetty Viestintäviraston viranomaistoiminnoista, ja sen toiminnassa noudatetaan omaa sisäistä laatujärjestelmää.

Radiolaitteen valmistaja tarvitsee arviointilaitoksen lausuntoa silloin, kun laitteelle ei ole olemassa yhdenmukaistettuja standardeja tai valmistaja ei muusta syystä halua niitä käyttää. Arviointilaitoksen lausunnon perusteella valmistaja voi laatia laitteesta vaatimustenmukaisuusvakuutuksen, merkitä sen CE-merkillä ja tuoda sen Euroopan Yhteisön markkinoille. Arviointilaitosta tarvitaan myös uutta teknologiaa ja uusia sovelluksia markkinoille tuotaessa standardoinnin ollessa vielä kesken.

Vuoden 2004 aikana Viestintäviraston arviointilaitos osallistui noin 25 radiolaitteen ja järjestelmän arviointiin ja antoi lausunnon niiden vaatimustenmukaisuudesta. Radiolaitteet, joiden arviointiin Viestintävirasto on osallistunut, tunnistaa CE-merkin yhteydessä olevasta numerosarjasta "0523".

Tärkeä osa arviointilaitoksen työtä on ollut myös alan kansainvälinen yhteistyö, jonka tavoitteena on yhtenäistää arviointilaitosten menettelytapoja. Arviointilaitokset muodostavat keskenään toimialayhteisön (R&TTECA), jonka toimintaan osallistuu myös eri maiden radiohallintoja sekä Euroopan komissio.

2.1.4 Monipuoliset, laadukkaat ja edulliset viestintäpalvelut

Liikenne- ja viestintäministeriön asettamat tulostavoitteet ja niiden toteutuminen

Viestintäpalvelujen tarjontaan vaikutetaan siten, että Suomessa on saatavilla korkealaatuisia ja edullisia viestintäpalveluja. Virasto ottaa huomioon erilaisten toimijoiden tarpeet. Viestintäpalvelujen vähimmäislaatua ja saatavuutta koko maassa valvotaan ja viestintäyritysten asiakaspalveluiden toimintaa seurataan.

Tavoitteet on saavutettu.

Telepalvelut

- Kertomusvuonna selvitettiin telepalvelujen laatua. Viestintäviraston selvitysten mukaan useat teleyritykset eivät julkaisseet riittävästi vertailukelpoista ja ajantasaista tietoa palvelujensa laadusta. Sen vuoksi virasto velvoitti teleyritykset keräämään ja julkaisemaan neljännesvuosittain tiedot asiakas- ja neuvontapalvelujen vastausajasta sekä palvelun ja jonotuksen maksullisuudesta tai maksuttomuudesta. Lisäksi teleyrityksiä pyydettiin toimittamaan Viestintävirastolle tiedot, jotka koskevat laskuvalitusten prosentuaalista osuutta kaikista laskuista, liittymän toimitusaikaa, asiakkaiden tekemien vika- ja häiriöilmoitusten määrää sekä niiden korjaus- ja selvitysaikaa. Virasto julkaisi yhdenmukaistetut ohjeet edellä mainittujen tietojen keräämiseksi ja julkaisemiseksi.
- Virasto käsitteli lähes 400 tilaajavalitusta tai tilaajien tiedustelua. Nämä kaikki käsiteltiin tavoitteajoissa. Suuri osa valituksista ja tiedusteluista koski matkaviestinpalvelujen laskutusta, internetin ja tekstiviestinpalvelujen toimivuutta ja käyttöä, uusien viestintäpalvelujen aiheuttamia ongelmia ja palvelujen sopimusehtoja. Uusina alueina oli radio- ja televisioverkkoihin liittyvät valitukset.
- Erityisen runsaasti virasto sai valituksia uutena matkaviestinoperaattorina aloittaneen ACN Finlandin toiminnasta etenkin numeronsiirron toteutumisen, sopimusehtojen noudattamisen, asiakaspalvelun ja laskutuksen toimivuuden osalta. Virasto antoi myös kyseiselle yritykselle useita

päätöksiä, joissa sen edellytettiin saattavan toimintansa säädöstenmukaiseksi. Ensimmäisen kerran virasto joutui asettamaan teleyritykselle uhkasakkoja velvoitteiden tehosteiksi.

- Virasto hankki vuoden lopulla kaikkien käyttäjien saatavilla olevan ohjelmiston, jolla käyttäjä pystyy mittaamaan käytössään olevien laajakaistapalvelujen siirtonopeuden. Järjestelmän avulla virasto saa myös tietoa käyttäjien todellisista siirtonopeuksista. Järjestelmän avaaminen käyttäjille tapahtuu vuoden 2005 alkupuolella.
- Virasto perusti vuoden lopulla työryhmän, jonka tarkoituksena on selvittää miten ns. modeemi-kaappausten ongelmat voitaisiin minimoida.
- Laaja-alaisella yhteistyöllä sidosryhmien kanssa on pyritty lisäämään tietoutta uusien teknologisten ratkaisujen käyttömahdollisuuksista ja niiden sovittamisesta Suomen viestintäverkkoon.

Sähköiset mediapalvelut

- Yle Oy antoi virastolle kertomuksen vuoden 2003 julkisen palvelun toiminnastaan 30.4.2004. Virasto antoi kertomuksesta lausunnon valtioneuvostolle. Uusi valvontamenettely todettiin ministeriön palautteessa peruslähdekohdiltaan toimivaksi.
- Virasto neuvotteli yhteistyössä valtakunnallisten tv-toimijoiden kanssa lapsille haitallisten ohjelmistojen uudesta ohjeistuksesta. Sen toimivuutta on seurattu vuoden jälkipuoliskolla saatuun asiakas- ja sidosryhmäpalautteeseen perustuen. Kertomusvuonna on myös käynnistetty vuonna 2005 toteutettavan seurantatutkimuksen valmistelu.
- Toimintavuoden aikana toteutettiin suunnitellut kaksi mainonnan määrää koskevaa mainosai- katutkimusta. Tutkimustulokset eivät antaneet aihetta uusiin lisäohjeisiin.
- Virasto on toteuttanut selvityksen paikallisradioiden toimiluvanvaraisesta radiotoiminnan harjoittamisesta, jossa selvitettiin omatuotantoisen ohjelmatoiminnan määrää sekä ohjelmatoimintaa koskevia sopimusjärjestelyjä.
- Selvitys on toimitettu liikenne- ja viestintäministeriölle paikallisradioita koskevan ministeriötaoisen selvitystyön perusaineistoksi.
- Virasto on käsitellyt 32 mediapalveluja koskevaa valitusta sekä myöntänyt 51 toimilupaa lyhytaikaiseen analogiseen paikallisradiotoimintaan, 1 toimiluvan lyhytaikaiseen radiotoimintaan digitaalisessa tv-verkossa sekä 5 toimilupaa lyhytaikaiseen digitaaliseen televisiotoimintaan.

Postipalvelut

- Suomen Posti Oyj:stä on toteutettu valvonnan perustietoja koskeva valvontakysely. Virasto on suorittanut toimintakatselmuksen Postin ylläpitämässä selvityspalveluissa, joissa tarkastettiin erityisesti katoamistiedustelujen uudelleenjärjestelyt. Järjestelyt todettiin asianmukaisiksi. Postipalveluiden yleispalvelun toteutumista on valvottu toimipaikkojen tarkastuksin, joita on tehty 20 asiamiespostissa pääkaupunkiseudulla sekä Keski- ja Pohjois-Suomessa. Postin toteuttamaa perille saamattomien lähetysten käsittelyä on tarkastettu Oulun ja Rovaniemen jakelualueilla. Tarkastettujen toimipaikkojen palvelutaso oli pääosin asianmukainen.
- Postipalvelujen kulkunopeutta on valvottu tarkastamalla, että Postin käyttämä kulkunopeusmittausmenetelmä täyttää säädetyt eurooppalaiset standardit. Mittaustuloksista saadun ennakkotiedon mukaan kulkunopeus ylittää säädetyt vähimmäistason.
- Postipalvelujen yleispalvelutuotteiden hinnoittelusta tehtiin päätös, jolla Posti veloitettiin tarkistamaan hinnoitteluperusteet lain mukaisiksi. Päätöksestä on valitettu ja asian käsittely jatkuu hallinto-oikeuksissa.
- Virasto huolehti Suomen UPU-valtuuskunnan työn edellyttämistä, Bukarestissa Romaniassa syys-lokakuussa 2004 pidetyn UPU:n 5-vuotiskongressin kongressiohjeiden ja järjestelyjen valmistelusta. Kongressia koskevat Suomen tavoitteet saavutettiin.

- Postipalveluja koskevia valituksia käsiteltiin vuoden aikana 75 kappaletta, joista kaikki valitukset käsiteltiin 2 kuukauden kuluessa tarvittavien selvitysten saannista.

Numerointi- ja osoiteresurssien käytön suunnittelussa tavoitteena on käyttäjäystävällisyys.

Tavoitteet on saavutettu.

- Viestintäviraston yritys- ja erityispalvelunumerotyöryhmä sai työnsä valmiiksi vuoden lopulla, mutta työryhmäraportin julkaisu jäi vuoden 2005 puolelle. Työryhmän ehdotukset painottuvat eri mahdollisuuksiin parantaa kuluttajille annettavaa hintainformaatiota. Lisäksi työryhmä seuraa jatkossa yritys- ja erityispalvelunumeroihin soitettavien puhelujen hintojen kehittymistä.

Internet-tietoverkon verkkotunnusten (.fi) osalta virasto tarjoaa asiakkailleen nopean, luotettavan ja turvallisen, itsepalveluun perustuvan hakumenettelyn, joka hyödyntää verkkomaksamista.

Tavoitteet on saavutettu.

- Fi-verkkotunnuksia myönnettiin vuoden aikana 18 434 kappaletta, yhteensä tunnuksia oli rekisterissä vuoden lopussa 93 061 kappaletta. Verkkotunnuspalvelu on toiminut koko vuoden korkeatasoisesti ja lähes häiriöttä (palvelu poissa käytöstä vuoden aikana yhteensä 94 minuuttia).
- Verkkotunnusten sulkemista ja peruuttamista koskevia vaatimuksia on tullut vuoden aikana vireille 95. Vaatimuksia on ratkaistu 166. Vireillä on 22 vaatimusta. Asetetut käsittelyaikatavoitteet saavutettiin vuoden aikana.
- Skandinaavisten merkkien (å, ä, ö) käyttöönotosta on tehty tarvittavat tekniset esiselvitykset, jotka on toimitettu ministeriölle.

2.1.4.1 Telepalvelujen valvonta

Virasto käsitteli kertomusvuoden aikana lähes 400 tilaajavalitusta tai tilaajien tiedustelua. Lähes puolet teleyritysten asiakkaiden Viestintävirastolle tekemistä valituksista koski matkaviestintöimintää harjoittavien palveluoperaattoreiden toimintaa, esimerkiksi laskutusta. Muut valitukset kohdistuivat suurelta osin matkaviestinten, internetin käytön, uusien viestintäpalvelujen sekä laajakais-tayhteyksien toimivuuden, saatavuuden ja hinnoittelun aiheuttamiin ongelmiin. Puhelinlaskuvalitusten määrä lähes nelinkertaistui aiempiin vuosiin verrattuna lähinnä uusien matkaviestinpalveluiden palveluoperaattoreiden alalle tulon seurauksena. Asiakkaiden ja teleyritysten tiedusteluihin annettiin runsaasti ohjausta ja neuvontaa sekä lukuisia tulkintaohjeita ja lausuntoja.

E erityisen runsaasti virasto sai valituksia uutena matkaviestinoperaattorina aloittaneen ACN Finlandin toiminnasta etenkin numeronsiirron toteutumisen, sopimusehtojen noudattamisen, asiakaspalvelun ja laskutuksen toimivuuden osalta. Virasto antoi kyseiselle yritykselle useita päätöksiä, joissa sen edellytettiin saattavan toimintansa säädöstenmukaiseksi. Ensimmäisen kerran virasto joutui asettamaan teleyritykselle uhkasakkoja velvoitteiden tehosteiksi.

Kertomusvuonna selvitettiin myös telepalvelujen laatua. Viestintäviraston selvitysten mukaan useat teleyritykset eivät julkaisseet riittävästi vertailukelpoista ja ajantasaista tietoa palvelujensa laadusta. Sen vuoksi virasto velvoitti teleyritykset keräämään ja julkaisemaan neljännesvuosittain tiedot asiakas- ja neuvontapalvelujen vastausajasta sekä palvelun ja jonotuksen maksullisuudesta tai maksuttomuudesta. Lisäksi teleyrityksiä pyydettiin toimittamaan Viestintävirastolle tiedot, jotka koskevat laskuvalitusten prosentuaalista osuutta kaikista laskuista, liittymän toimitusaikaa, asiakkaiden tekemien vika- ja häiriöilmoitusten määrää sekä niiden korjaus- ja selvitysaikaa. Virasto valmisti yhdessä teleyritysten kanssa yhdenmukaistetut ohjeet edellä mainittujen tietojen keräämiseksi ja julkaisemiseksi.

Virasto hankki vuoden lopulla ohjelmiston (ns. laajakaistanopeusmittari), jolla käyttäjä pystyy mittaamaan käytössään olevien laajakaistapalvelujen siirtonopeuden. Järjestelmän avulla virasto saa myös tietoa käyttäjien todellisista siirtonopeuksista. Järjestelmän avaaminen käyttäjille tapahtuu vuoden 2005 alkupuolella.

Viestintäviraston yritys- ja erityispalvelunumerotyöryhmä on selvittänyt eri mahdollisuuksia parantaa kuluttajille annettavaa hintainformaatiota. Työryhmäraportti julkaistaan alkuvuodesta 2005.

Työryhmä seuraa jatkossa yritys- ja erityispalvelunumeroihin soitettavien puhelujen hintojen kehitystä.

2.1.4.2 Sähköisten mediapalvelujen valvonta

Televisioyhtiöt toimittivat virastolle ehdotuksen uudistetuista itsesääntelykeinoista, joilla varmistetaisiin tv-toiminnan lastensuojelunormiston toteutuminen. Viestintävirasto katsoi omassa kannanotossaan tv-yhtiöiden esittämät uudistukset riittäviksi. Virasto järjesti yhdessä tv-yhtiöiden kanssa uudistusta koskevan tiedotustilaisuuden, jossa kerrottiin uuteen käytäntöön vaikuttaneesta viraston selvitystyöstä. Uudistettu itsesääntelysopimus astui voimaan 1.6.2004.

Vuoden aikana toteutettiin kaksi mainonnan sijoittelua ja kestoja kaupallisilla tv-kanavilla koskevaa tutkimusta. Ensimmäinen tutkimuksista käsitti valtakunnalliset televisiokanavat ja yhden kaapeli-tv-kanavan, toiseen sisällytettiin valtakunnallisten kanavien lisäksi yksi digitaalinen tv-kanava. Virasto uudisti tutkimukseen liittyvän mainonnan normistoa koskevan tulkintaohjeen sekä käynnisti sponsorointia koskevan ohjeistuksen laatimisen.

Virasto selvitti ohjelmistokyselyllä, miten valtakunnalliset tv-toiminnan harjoittajat noudattavat ohjelmiston eurooppalaisuutta ja riippumattomuutta tuotantoa koskevia vaatimuksia. Selvityksen tulokset koottiin raportiksi, jossa tuloksia vertailtiin aiempien kyselyjen tuloksiin. Selvitys ei antanut aihetta lisäohjeistukseen.

Virasto selvitti myös paikallisradioille lähetetyllä kyselyllä, kuinka paljon radioiden ohjelmistosta on omatuotantoista ja kuinka paljon niillä on ohjelmatoimintaa, joka on tuotettu sopimusjärjestelyin tai muilla vastaavilla tavoilla. Raportti toimitettiin liikenne- ja viestintäministeriölle. Kaikille paikallisradioille tehdyn kyselytutkimuksen takia muita tarkastuksia ei vuoden aikana toteutettu.

Viestintäviraston uutena tehtävänä on valvoa Yleisradio Oy:n julkisen palvelun toimintaa antamalla vuosittain lausunto valtioneuvostolle Yleisradion virastolle toimittamasta kertomuksesta. Yleisradio toimitti ensimmäisen kertomuksensa julkisen palvelun toteutumisesta huhtikuun loppuun mennessä. Virasto antoi puolestaan kertomusta koskevan lausuntonsa syyskuun loppuun mennessä. Liikenne- ja viestintäministeriöltä saadussa kannanotossa todetaan, että kertomusta on syytä kehittää. Kannanotossa ei esitetty mitään huomautettavaa viraston lausunnon sisältöön tai siinä esitettyihin kertomusta koskeviin kehittämiskohteisiin.

Uuden viestintämarkkinalain mukaan Viestintäviraston tehtävänä on myöntää lyhytaikaiset toimitukset digitaaliseen televisiotoimintaan sekä analogiseen paikallisradiotoimintaan maanpäällisissä joukkoviestintäverkoissa. Toimilupia myönnettiin kertomusvuonna 56 kappaletta.

Suorit tiedot

	vuonna 2002	vuonna 2003	vuonna 2004
Käsitellyt valitukset	25	37	32
Ohjeet ja lausunnot	23	11	7
Tutkimukset ja selvitykset	5	5	5
Tarkastukset	13	7	
Myönnettyt toimitukset		12	56

2.1.4.3 Postipalvelujen valvonta

Suomen Posti Oyj:n toimintaa on valvottu yhtiöön suunnatulla vuosittain toteutetulla valvontakyselyllä. Kysely ei antanut aihetta toimenpiteisiin. Toimipaikkaverkkoa on valvottu toimipaikkatarkastuksilla. Jakelua ja perille saamattoman postin käsittelyä on valvottu tarkastuksilla Oulun ja Rovaniemen postikeskuksissa. Virasto on tehnyt toimintakatselmuksen Postin selvityspalveluissa, joissa tarkastettiin erityisesti katoamistiedustelujen uudelleenjärjestelyt. Järjestelyt todettiin asianmukaisiksi.

Postin kulkunopeus ylitti lain vaatimuksen. Ensimmäisen luokan kirjeistä 95,7 % toimitettiin perille lähettämispäivää seuraavan työpäivän aikana. Virasto on tarkastanut, että Postin käyttämä kulkunopeusmittausmenetelmä sekä asiakasvalitusten käsittely vastaavat pakollisia eurooppalaisia standardeja. Tarkastusraportit vuodelta 2003 valmistuivat helmikuussa 2004 ja kuluneen vuoden

raportit valmistuvat helmikuussa 2005. Tulokset raportoidaan Euroopan komissiolle maaliskuussa. Toimipaikkaverkko vastaa postipalvelulain vähimmäistasoa.

Virasto teki kesäkuussa päätöksen Suomen Posti Oyj:n yleispalvelutuotteiden hinnoista. Posti veloitettiin tarkistamaan yleispalvelutuotteiden hinnoitteluperusteet ja hinnat sekä pidättäytymään uusista korotuksista siihen asti, kunnes uudet hinnastot ja kustannuslaskelmat on toimitettu virastolle. Asian käsittely jatkuu hallinto-oikeudessa.

Liikenne- ja viestintäministeriön teettämän postipalvelututkimuksen mukaan sekä kuluttajat että yritykset pitivät postitoimintaa, postinjakelua sekä kirje- ja pakettiliikennettä yleisesti ottaen hyvinä ja tulokset ovat hieman parantuneet vuonna 2002 teetetystä postipalvelututkimuksesta.

Postipalveluita koskevia valituksia on vuoden aikana käsitelty 75, joista kaikki valitukset on käsitelty 2 kk:n kuluessa tarvittavien selvitysten saapumisesta.

Viestintäviraston tehtäviin on vuoden 2002 alusta lähtien kuulunut perillesaamattomien postilähetysten avaaminen. Postipalveluiden varmennusyksikkö käsitteli vuoden aikana lähes 350 000 epäselvällä osoitetiedolla varustettua lähetystä, joista noin 7 % pystyttiin avaamisen jälkeen toimittamaan joko vastaanottajalle tai lähettäjälle. Varmennusyksikön käsiteltäväksi päätyneiden kirjeiden määrä on edellisvuodesta selvästi kasvanut (206 156 kpl vuonna 2003).

Postitoiminnan valvonnan suoritustiedot

	vuonna 2002	vuonna 2003	vuonna 2004
Käsitellyt valitukset	35	37	75
Ohjeet ja lausunnot	30	6	2
Tutkimukset ja selvitykset	4	3	1
Tarkastukset	29	22	22

Perillesaamattomat lähetykset

	vuonna 2003	vuonna 2004
Kirjeet	206 155	343 920
Paketit	3 038	3 004
Irtotavarat	2 719	2 995

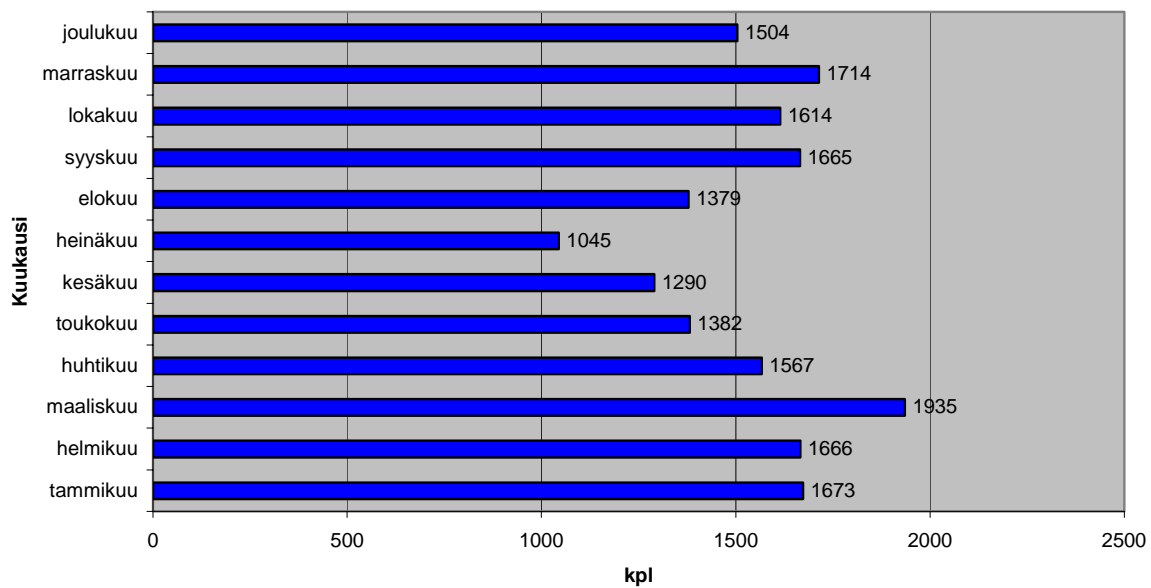
2.1.4.4 Fi-verkkotunnuspalvelu ja verkkotunnushallinto

Fi-verkkotunnusten kysyntä vakiintui vuoden 2004 alkupuolella vuoden 2003 lakimuutoksen aiheuttaman kysyntäpiikin jälkeen. Keskimäärin fi-verkkotunnuksia rekisteröitiin kuluneena vuonna hieman yli 1500 kpl/kk. Yhteensä fi-verkkotunnuksia oli rekisteröitynä vuoden 2004 lopussa 93 064 kpl.

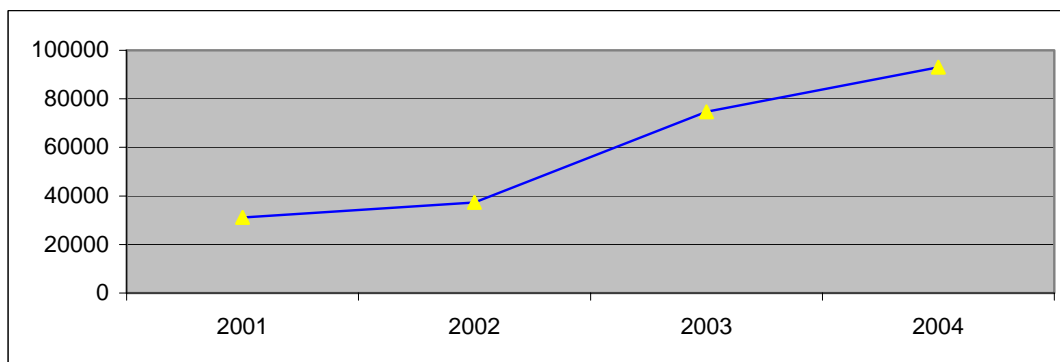
Fi-verkkotunnusten ja fi-verkkotunnuspalvelun tunnettavuutta pyrittiin lisäämään vuonna 2004 usein erilaisin keinoin. Palveluntarjoajien info-tilaisuudet aloitettiin syksyllä 2004 suurimmille palveluntarjoajille. Sähköpostitiedotteita ajankohtaisista asioista ryhdyttiin myös lähettämään palveluntarjoajille. Ajankohtaisien asioiden tiedottamista tehostettiin myös fi-verkkotunnuspalvelun internet-sivuilla. Loppuvuodesta fi-verkkotunnusten kysyntää pyrittiin lisäämään pienimuotoisella markkinointikampanjalla internetissä.

Fi-verkkotunnusjärjestelmän jatkokehitystyö käynnistyi syksyllä 2004. Jatkokehitystyö pitää sisällään mm. järjestelmän ensimmäisen vaiheen käytettävyyden ja tietoturvan parantamista sekä vaurautumista verkkotunnuslain mahdolliseen muutokseen. Laki sallisi myös yksityishenkilöiden rekisteröidä fi-verkkotunnuksia nimiinsä. Laki tulee voimaan aikaisintaan vuoden 2006 alussa.

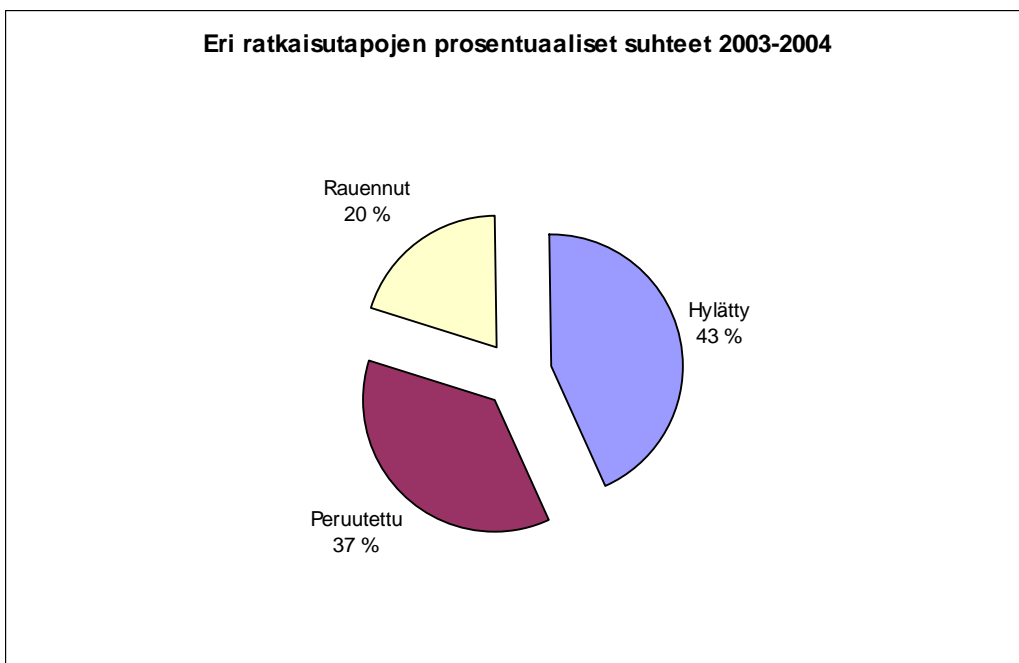
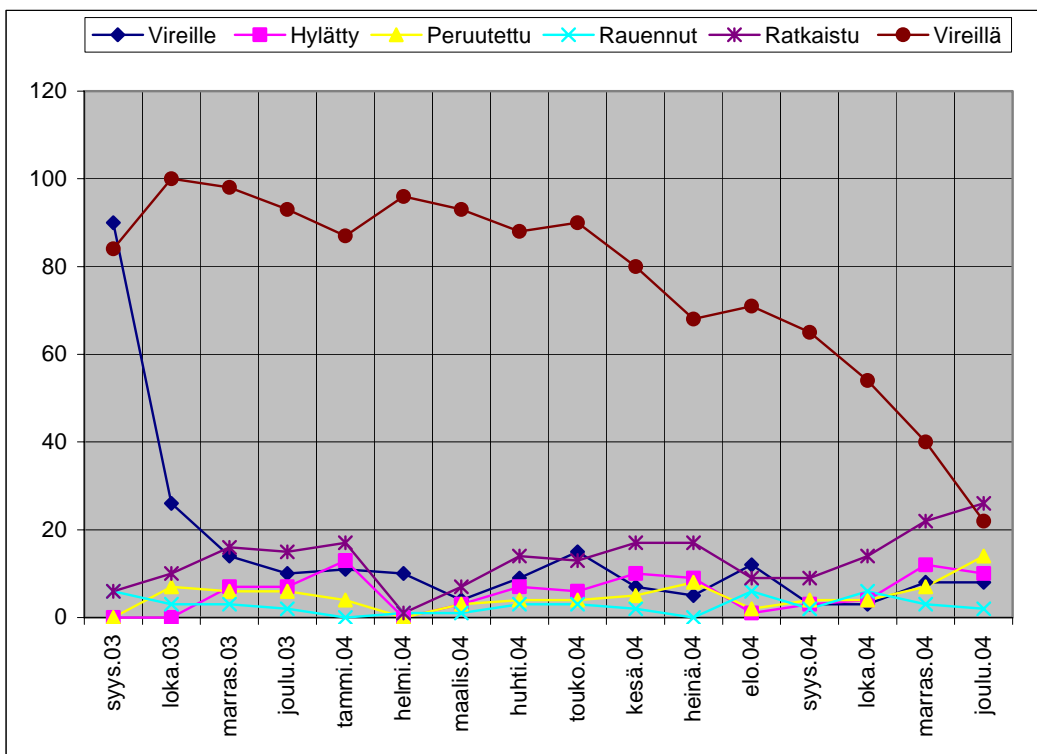
Uusia verkkotunnuksia v. 2004

Myönnettyjen verkkotunnusten kokonaismäärän kehitys vuosina 2001 – 2004

Verkkotunnuslain mukaan verkkotunnus ei saa oikeudettomasti perustua toisen rekisteröityn toiminimeen tai tavaramerkkiin. Viestintävirasto voi jälkikäteen sulkea lainvastaisesti rekisteröidyt verkkotunnukset. Verkkotunnuslain voimaantumisen jälkeen syntynyt peruuttamisvaatimusten ruuhka saatiin vuoden aikana purettua ja peruuttamisvaatimusten käsittelyaika lyheni merkittävästi. Vuoden alussa peruuttamisvaatimuksia oli vireillä 95. Vuoden aikana ratkaistiin 166 vaatimusta ja vuoden lopulla peruuttamisvaatimuksia oli vireillä 22.

2.1.5 Televisiomaksujen hallinto

Liikenne- ja viestintäministeriön asettamat tulostavoitteet ja niiden toteutuminen

Vuoden 2004 lopussa on vähintään 2 016 000 kpl televisiomaksun maksajaa. Kampanjoinnilla ja televisiomaksutarkastuksella hankitaan vähintään 60 000 uutta tv-ilmoitusta.

Uusien tv-ilmoitusten osalta tavoite on saavutettu. Maksajien kokonaismäärän tavoite jäi saavuttamatta.

- Vuoden lopussa oli 2 005 200 tv-maksun maksajaa. Aktiivisilla toimenpiteillä hankittiin 70 400 uutta tv-ilmoitusta.

2.1.5.1 Televisiomaksutoiminta

Televisiomaksuhallinnon (vuoden 2005 alusta tv-maksut) tehtävänä on kerätä televisiomaksut Valtion televisio- ja radiorahastoon. Tuloilla katetaan nykyisin noin 90 prosenttia Yleisradio Oy:n kustannuksista. Vuoden lopussa televisiomaksun maksajia oli 2,005 miljoonaa, mikä oli noin 11 000 vähemmän kuin vuosi aikaisemmin. Uusia tv-maksun maksajia tuli 128 000, television käytön lopettamisilmoituksen teki 122 000 ja maksamattomien laskujen takia peruutettiin 15 500 ilmoitusta. Televisiomaksutuloja kerättiin toimintavuonna yhteensä 379 miljoonaa euroa, joka on 41 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2003. Kesäkuussa valtioneuvosto päätti tv-maksujen korottamisesta 1.1.2005 alkaen.

Parlamentaarinen, ns. Niemelän työryhmä antoi raporttinsa lokakuussa ja esitti, että Yleisradion toimintaa rahoitetaan jatkossakin televisiomaksuilla. Työryhmä esitti, että televisiomaksua korotettiin myös digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisen jälkeen vuoteen 2010 asti vuosittain kustannustason nousua vastaavasti lisättynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Jo aiemmin oli sovittu, että televisiomaksua korotetaan vuoden 2005 alusta lähtien siihen saakka kunnes päällekkäinen analoginen ja digitaalinen toiminta loppuu eli vuoteen 2007 asti.

Työryhmä esitti myös, että liikenne- ja viestintäministeriö selvittää edelleen keinoja, joilla televisiomaksun maksamatta jättävien määrä saadaan laskemaan.

2.1.5.2 Markkinointi

Tehokkaiksi todettuja alueellisia kirjekampanjoita uusien maksajien saamiseksi jatkettiin entiseen tapaan. Kohteena oli lähes 250 000 kotitaloutta. Kampanjoita tuettiin mainosmateriaalilla, jonka ideana oli "Jos yksi ei maksa, muut maksavat enemmän". Näitä "Seuraava maksaa" -mainoksia oli televisiossa ja paikallisradioissa sekä lehdissä ja ulkomainostiloissa. Kampanjoita oli vuoden aikana pääkaupunkiseudun ulkopuolisella Uudellamaalla, Etelä- ja Pohjois-Savossa, Etelä- ja Pohjois-Karjalassa, Lapin läänissä, Helsingissä, Varsinais-Suomessa, Oulun läänissä ja Satakunnassa. Kirjekampanjoita seurasi telemarkkinointikampanja niihin talouksiin, jotka kirjeen saatuaan eivät olleet tehneet tv-ilmoitusta. Kampanja-alueilla tehtiin myös tehostettuja tarkastuksia. Alueellisten kampanjoiden lisäksi lähetettiin yhteensä yli 60 000 kampanjakirjettä yrityksille ja yhteisöille. Yli puolet uusista televisiomaksun maksajista eli yli 70 000 maksajaa saatiin näillä kampanjoilla ja tv-maksutarkastuksilla.

Mainoskampanja sai kultaisen Effie-palkinnon sekä AdProfit-tunnustuspalkinnon hyvistä tuloksistaan. Yhden euron sijoitus kampanjaan toi 11 euroa lisää.

2.1.5.3 Asiakaspalvelu

Televisiomaksujen asiakaspalvelunumeroon soitettiin vuoden aikana 300 000 puhelua. Puhelimitse tehtiin uusia television käyttöönottoilmoituksia, ilmoitettiin muutostietoja ja tehtiin ilmoituksia television käytön lopettamisesta. Tiedot tallennetaan television käyttäjärekisteriin puhelun aikana. Vastaavia ilmoituksia tehtiin lomakkeilla 58 000 ja internetin kautta 76 000.

2.1.5.4 Laskutus ja perintä

Kaikkiaan erilaisia tv-maksulaskuja lähetettiin 5,4 miljoonaa kappaletta. Näitä laskuja maksetaan edelleen tunnollisesti. Noin 95 % laskuista maksetaan eräpäivään mennessä tai kehotuksen tultua. Maksamattomien laskujen perinnän onnistumisprosentti oli 60 eli sama kuin edellisenä vuonna. Perintälaskuja lähetettiin 175 000 kappaletta, joka on hieman vähemmän kuin vuonna 2003. Perintäasioista tuli asiakaspuheluita vuoden aikana 37 000.

2.1.5.5 Tarkastustoiminta

Televisionmaksuhallinnon tehtävänä on valvoa sitä, että television käyttäjät tekevät ilmoituksen television käyttöön otosta televisionmaksun laskuttamista varten. Televisionmaksutarkastuksissa jäi kiinni lähes 19 000 ilmoituksen laiminlyönyttä. Heiltä peritään tv-maksu takautuvasti kaksinkertaisena ajalta, jolloin televisiota on käytetty ilmoittamatta siitä. Takautuva maksu määrättiin lähes 19 000 henkilölle. Näistä 6 000 henkilölle määrättiin myös tarkastusmaksu (100 €). Takautuvista maksuista voi vaatia oikaisua Viestintävirastolta. Oikaisua vaati 923 henkilöä. Tarkastusmaksusta ja takautuvan maksun oikaisupäätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeudet pyysivät yhteensä yli 657 lausuntoa tehdyistä valituksista. Päätöksiä tuli yhteensä 751, joista 50 valitusta oli hyväksytty. Hallinto-oikeuksien päätöksistä voi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen (KHO). Lausuntoja KHO:lle annettiin 18 valituksesta ja sieltä ei vuoden aikana tullut yhtään päätöstä.

2.1.6 Taloustavoitteet

Liikenne- ja viestintäministeriön asettamat tulostavoitteet ja niiden toteutuminen

Teletoinnin ja tietoturvallisuuden ohjauksen ja valvonnan sekä telealan standardoinnin kustannukset ilman kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja vuonna 2004 ovat korkeintaan 0,60 euroa/yleisen televerkon liittymä. Liittymien määrä sisältää kiinteän puhelinverkon ja matkaviestinverkon liittymät vuoden lopussa.

Tavoitetta ei aivan saavutettu.

- Teletoinnin ja tietoturvallisuuden ohjauksen ja valvonnan sekä telealan standardoinnin kustannukset vuonna 2004 olivat 0,62 euroa/yleisen televerkon liittymä.

Televisionmaksuhallinnon kustannukset suhteessa kerättyihin televisionmaksutuloihin ovat korkeintaan 3 %.

Tavoitteet on saavutettu.

- Tv-maksuhallinnon kustannukset olivat 9,9 milj. euroa ja tv-maksuja kerättiin 379,4 milj. euroa. Näiden suhde on 2,6 %.

2.1.7 Toiminnan kehittäminen

Liikenne- ja viestintäministeriön asettamat tulostavoitteet ja niiden toteutuminen

Säilyttää Viestintäviraston asema edistyksellisenä ja tehokkaana sähköisen viestinnän ja tietoyhteiskunnan hallintoviranomaisena sekä kotimaassa että kansainvälisesti.

Tavoitteet on saavutettu.

- Viestintävirasto on säilyttänyt asemansa edistyksellisenä ja merkittävänä yhteiskunnallisena toimijana. Virasto toimii aktiivisesti sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.
- Virasto teetti kertomusvuonna asiakastutkimuksen, jonka yleisarvosanaksi nousi 3,64 % (ed. vuonna 3,56 %). Kehittämisaikoina olivat vastaaminen asiakkaiden palvelutarpeisiin, sidosryhmätoiminnan kehittäminen, yleinen asiakasnäkökulman huomioiminen ja viraston toiminnallisten arvojen noudattaminen. Asiakaskysely on analysoitu kyselyn toimeenpanijan kanssa (viraston johto). Asiakaskyselyn tulosten johdosta on käynnistetty kehittämistoimenpiteet tulosalueille.
- Viestintävirasto toimii tiiviissä yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa. Tärkeitä yhteistyöfoorumeita ovat viraston neuvottelukunnat ja työryhmät. Neuvottelukuntajärjestelmää on kehitetty edelleen. Tavoitteena on saada entistä tehokkaammin ennakoivaa tietoa sidosryhmiltä päätöksenteon pohjaksi ja tiedottaa sidosryhmille etukäteen viraston toiminnasta ja resursoinnista.
- Virasto pyrkii toimintansa tehostamiseen mm. määrittelemällä keskeiset toimintaprosessinsa, jotta resurssit ja työtehtävien hoito voidaan järjestää mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Prosessihankkeessa virasto on aikataulussa. Keskeiset prosessit oli tunnistettu kerto-

musvuoden loppuun mennessä ja hanke jatkuu vuonna 2005. Virasto on valmistellut vuonna 2005 pilottihankkeena toteutettavan CAF-itsearviointimenettelyn toimeenpanemista. CAF mahdollistaa kansallisen ja kansainvälisen vertailun viraston toiminnasta.

Kehittää Viestintävirastoa edelleen tietoturvaviranomaisena siten, että tietoturvallisuus ja tietosuojat paranevat.

Tavoitteet on saavutettu.

- Tietoturva- ja tietosuoja-alueen tehtävien laajentumiseen vastattiin lisäämällä henkilöstöä kahdella teknisellä tietoturva-asiantuntijalla.
- CERT-FI toiminta jatkui normaalien toimistoaikojen lisäksi varallaolojärjestelyssä 24 tuntia vuorokaudessa, 7 päivänä viikossa. Järjestely on toteutettu päivystäjille tehdyin tietotekniikkajärjestelyin (mm. tietoliikenneyhteys kotiin) sekä erillisellä päivystysnumerolla varallaoloaikana.
- Tietoturvauhkien osalta CERT-FI:n laboratoriot kehitettiin paremmin uhkien kartoitusta ja tietoturvallisuuden tilannekuvaa palvelevaksi.
- Tietoturvallisuusriskien tilannekuvan julkaisuun otettiin uusia julkaisukanavia kuten www-sivujen tietoturva nyt -osio, jossa ajankohtaisista tapahtumista voidaan jakaa tietoa vaikka varoituksen julkaisemiseen ei olisi vielä aihetta. Näiden tietojen avoin ja dynaaminen jakaminen mahdollistettiin ottamalla käyttöön RSS-feed –toiminne eli internetin välityksellä toimiva yksisuuntainen online-tiedonjakelupalvelu www-sivuilla.
- CERT-FI sai eurooppalaisen tietoverkkojen yhteistyöjärjestö TERENAn CERT-toimijoita listavassa Trusted Introducer -palvelussa "Accredited" –luokituksen.
- Kansalliseen tietoturvallisuusstrategiaan liittyvään tavoitteeseen tietoturvallisuusriskien hallinnan parantamiseksi panostettiin voimakkaasti. Tavoitteet on asetettu pitkäjänteisesti suhteessa tietoturvallisuusasioiden neuvottelukunnan toimikauteen (päättyy 31.5.2007). Viestintäviraston kansallinen tietoturvallisuusriskien tilannekuva-hanke nostettiin yhdeksi vuoden 2005 päähankeista.
- Viestintävirasto perusti mobiiliuhkiin varautumista silmälläpitäen testiympäristön mm. älypuhelimien tietoturvauhkien seurantaan ja mahdollista analysointia varten.
- Kansainvälisen yhteistyön osalta Suomi liittyi mukaan NISCC:n (National Infrastructure Security Coordination Centre) CIIP listalle, jossa hakemistoon kerätään eri maiden kriittisen infrastruktuurin vastuutahojen yhteystiedot. Tiedonvaihtokanavat ovat täten kansainvälisellä tasolla vahvistumassa. Toimijoiden ja toimintojen kartoitusta tehdään kansallisesti Huoltovarmuuskeskuksen kontaktien perusteella. Tärkeyslukiteluihin yrityksiin liittyvä kartoitustyö on aloitettu. Tarkoituksena on saada aikaan ajantasainen kontaktista tietoturvallisuusalueen tietojen vaihtoon.

2.1.8 Rahoitus

Liikenne- ja viestintäministeriön asettamat tulostavoitteet ja niiden toteutuminen

Valtion vuoden 2004 talousarviossa Viestintävirasto on menopuolelle budjetoitu virasto, jolle osoitetaan nettomäärärahaa 6 034 000 euroa. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon kertaluonteisesti tulojen jaksottamisperusteen muutoksen aiheuttama tulojen vähennys, mikä aiheuttaa määrärahan tarpeen lisäyksen 3 559 000 euroa vuonna 2004. Viestintämarkkina- (393/2003) säädetyin perustein Viestintävirasto perii teleyrityksiltä viestintämarkkinamaksua ja teleurakoitsijoilta teleurakointimaksua. Viestintämarkkinamaksu 2 400 000 euroa ja teleurakointimaksu 100 000 euroa vastaavat niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat viestintämarkkina- säädettyjen tehtävien hoitamisesta. Nämä tulot on otettu huomioon Viestintäviraston toimintamenomomentin mitoituksessa. Tulot tuloutetaan verotuloihin momentille 11.19.04.

Tavoitteet on saavutettu.

- Toimintamenomomentin toteutunut nettomeno oli 3 941 000 euroa. Maksullisen toiminnan tuotot toteutuivat budjetin mukaisesti. Menopuolella syntyi säästöä. Radiolähettimien lupamaksujen ja taajuusmaksujen jaksottamisperusteen muutoksen johdosta tuloja kohdennettiin ennakkomaksuina vuodelle 2005 yhteensä 3 787 000 euroa.
- Verotuloihin momentille 11.19.04 tuloutettiin viestintämarkkinamaksuja 2 386 000 euroa ja teleurakointimaksuja 138 000 euroa.

2.1.9 Resurssit

2.1.9.1 Henkilöstörakenne

Vuonna 2004 Viestintävirastossa työskenteli 244 päätoimisessa, pysyvässä palvelussuhteessa olevaa henkilöä. Näistä 180 oli virkasuhteessa ja 64 työsuhteessa. Henkilöstön määrä kasvoi vuoden aikana seitsemällä.

Vakituisen henkilöstön lisäksi määräaikaisessa palvelussuhteessa oli vuoden aikana 33 henkilöä. Viraston palveluksessa oli vuoden aikana myös keskimäärin kuusikymmentä osa-aikaista tv-maksutarkastajaa sekä lisäksi sivutoimisia radioviestinnän pätevyystutkintojen pitäjiä.

Vakituisesta henkilöstöstä naisia oli 143 ja miehiä 101. Päätoimisen, pysyvän henkilöstön keski-ikä oli 43 vuotta. Lähimmän viiden vuoden kuluessa arvioidaan, että kuusi prosenttia viraston henkilöstöstä jää eläkkeelle ja kymmenen vuoden sisällä 24 prosenttia. Viraston palveluksessaoloaika oli keskimäärin lähes kymmenen vuotta.

Viestintäviraston vakituisesta henkilöstöstä ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita oli 27 prosenttia ja alemman 21 prosenttia. Keskiasteen tutkinto oli 35 prosentilla ja perusasteen koulutus 17 prosentilla.

Viestintäviraston oman palkkausjärjestelmän piiriin kuuluu koko henkilöstö. Palkkausjärjestelmä perustuu työn vaativuuteen ja henkilökohtaisen suorituksen arviointiin. Viraston arvot (asiantuntemus, kehittäminen ja kehittyminen sekä hyvä palvelukulttuuri) ovat pohjana henkilökohtaisen suorituksen arviolle, joka tehdään vähintään kerran vuodessa käytävissä kehityskeskusteluissa. Keskustelujen yhteydessä laaditaan jokaiselle työntekijälle vuosittainen tavoite- ja kehittämissuunnitelma, joka pohjautuu niin viraston, tulosalueen, yksikön, ryhmän kuin henkilönkin omien tehtävien tavoitteisiin ja tarkoitukseen. Vuonna 2003 käyttöön otettua tulospalkkiojärjestelmää kehitettiin edelleen.

2.1.9.2 Koulutus

Virastossa järjestettiin erilaisia työtehtäviin liittyviä koulutustilaisuuksia ja –tietoiskuja. Tulosalueet järjestivät useita infotilaisuuksia ajankohtaisista aiheista. Henkilöstö kouluttautui myös viraston ulkopuolisilla kursseilla. Viraston henkilökunnan ensiaputaitoja ylläpidettiin järjestämällä hätäensiapukurssi. Uusille työntekijöille järjestettiin kaksi perehdytystilaisuutta. Tietoteknisessä koulutuksessa keskityttiin uusien IP-puhelin- ja Netwise-järjestelmien ja DOHA-asiakirjahallintajärjestelmän uuden version (DM 5.1) käyttökoulutukseen.

Virastossa kaksi henkilöä on HAUS-JOKO johdon koulutusohjelmassa sekä yksi henkilö suorittaa liikenne- ja viestintäministeriön Huomisen johtaja ja asiantuntija –koulutusohjelmaa. Yksi henkilö sai päätökseen Julkisen johtamisen strategiaohjelman (JUST5).

Henkilöstöstä noin kymmenen prosenttia suorittaa oppisopimus-, keski- tai korkea-asteen tutkintoa työnsä ohessa. Omaehtoista oppimista tuettiin muun muassa työaikajärjestelyillä. Virastossa valittiin myös vuoden aikuisopiskelija.

2.1.9.3 Työkyvyn ylläpito

Viestintäviraston työterveyshuollon palveluyrityksenä jatkoi Medivire Työterveyspalvelut Oy vuoden 2004 alusta alkaen.

Viestintäviraston henkilöstön terveydentila ja työkyky on keskimäärin hyvä, eikä suuria muutoksia edellisiin vuosiin ole havaittu. Viraston työilmapiiriä ja jaksamista kartoitettiin ”Tavoitteena terve organisaatio” -kyselyllä ja Bergen Burnout Indicator (BBI) 15 –mittarilla yhteistyössä Medivire Työ-

terveyspalvelut Oy:n kanssa. Terve Organisaatio kyselyosion vastausprosentti oli 77 ja BBI –mittarin 73.

Kyselytutkimuksen antama kokonaiskuva muistutti paljon sekä aikaisempina vuosina toteutettuja henkilöstökyselyjä että ulkopuolista toimihenkilö-viiteaineistoa. Aikaisempien vuosien tapaan Viestintäviraston vahvuuksina ja voimavaroina korostuvat työn vaikutusmahdollisuuksiin, esimiestyöhön, muutoksen hallintaan ja koulutukseen sekä tiedonkulkuun liittyvät tekijät. Vaikutusmahdollisuuksiin liittyvät tekijät saivat arvosanan 3,5 asteikon ollessa 1 - 5 (1 = erittäin vähän, 5 = erittäin paljon). Viiteaineistossa vastaava luku oli 3,2. Esimiehen luottamus ja tuki sai arvosanan 4,0, kun se viiteaineistossa oli 3,9. Esimiehen ohjauksen ja palautteen arvosana 3,0 oli sama myös viiteaineistossa. Muutoksehallinnan ja koulutuksen arvosana 3,3 oli hieman myönteisempi verrattuna viiteaineiston lukuun 3,2. Myös toimintojen kehittämistä ja parantamista arvioitiin nyt myönteisemmin kuin vastaavissa organisaatioissa. Kyseinen osio sai arvosanaksi 3,0, kun vastaava viiteaineiston luku oli 2,9. Työmäärä on tulosten mukaan keskimäärin kohtuullisella tasolla. Työmäärän arvosana oli 3,2, kun se viiteaineistossa oli 3,4. Myös toiminnan parantamista arvioitiin yleisesti myönteisemmin kuin viiteaineistossa. Arvosana tälle osiolle oli 3,0, kun vastaava viiteaineiston luku oli 2,9.

Viraston työntekijöille tarjottiin mahdollisuus osallistua työkykyä ylläpitävään toimintaan mm. viikoittaiseen niskajumppaan ja ohjattuun kuntosalitoimintaan. Lisäksi työntekijät ovat voineet osallistua viikon pituiselle kuntoremonttikurssille, jonka tavoitteena on työkyvyn ylläpitäminen ja työkykyä haittaavien oireiden ennaltaehkäisy. Tavoitteena on edistää elämänhallintaa aktivoimalla osallistujia huolehtimaan omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehditaan myös ottamalla ergonomia huomioon työtiloissa, kalusteissa ja erilaisissa apuvälineissä. Ergonomiatarkastuksia tehdään aina kaikkien uusien työntekijöiden työpisteisiin sekä tarpeen mukaan.

Viestintäviraston liikunta- ja kulttuuritoiminta oli vireää. Liikuntakerhon järjestämänä virastossa harrastettiin viikoittain esimerkiksi joogaa ja sählyä ja tutustuttiin uusiin liikuntalajeihin, muun muassa Pilates-syvävenytykseen ja cartingiin. Kulttuuritoimintaa ylläpidettiin käymällä teattereissa, oopperassa ja elokuvissa.

2.1.9.4 Tilastotietoja henkilöstöstä

Sukupuolijakauma

Naisia	143
Miehiä	101

Henkilöstön koulutus

Tekninen	73
Yo tai peruskoulu	65
Kaupallinen	65
Oikeustieteellinen	19
Muu	22
Yhteensä	244

Henkilöstön ikäjakauma

20 - 29 vuotiaita	20
30 - 39 vuotiaita	85
40 - 49 vuotiaita	69
50 - 59 vuotiaita	65
60 -	5
yhteensä	244

Oheisessa taulukossa on esitetty Viestintäviraston henkilöstön lukumäärä vuosilta 1991 – 2004 tulosalueittain sekä koulutustaustoittain.

Viestintäviraston henkilöstö 1991 - 2004														
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Diplomi-insinöörit ja tekniikan lis.	27			27	27	31	33	30	28	26	26	27	26	27
Muu tekninen koulutus	29			26	39	39	40	42	43	43	44	47	49	49
Muu akateeminen koulutus	14			18	19	19	22	25	27	34	40	41	42	47
Muu koulutus	102			107	92	95	93	95	105	105	110	120	120	121
	172	173	170	178	177	184	188	192	203	208	220	235	237	244
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ylljohto, kehitys ja tuki	22			24	24	26	28	21	22	25	24	24	24	24
Viestintä ja asiakaspalvelu	0	0	0	0	0	0	0	5	6	7	9	10	10	10
Viestintämarkkinat ja -palvelut	0	0	0	5	4	4	4	6	13	13	14	32	37	41
Radiohallinto	73			74	75	78	79	72	72	71	80	80	79	79
Radiolaitetekniikka	0			11	11	11	11	11	11	11	-			
Viestintäverkot	29			17	18	18	19	21	21	23	31	26	28	29
Televisiomaksuhallinto	48			47	45	47	47	48	50	48	52	53	48	49
Tietotekniikka	0	0	0	0	0	0	0	8	8	10	10	10	11	12
	172	173	170	178	177	184	188	192	203	208	220	235	237	244

2.2 Kannattavuus

Viestintävirasto on valtion talousarviossa nettobudjetoitu virasto, joka kattaa toimintansa kustannukset keräämillään maksuilla. Pääosa viraston tuloista kertyy maksullisen toiminnan tuloista, jotka on nettoutettu viraston toimintamenomomentille. Vuoden 2004 talousarviossa toimintamenomomentin nettomenoarvioksi oli merkitty 6 034 000 euroa. Toteutunut nettomeno oli 3 941 000 euroa.

Osa viraston tuloista oli ensimmäisen kerran vuoden 2004 talousarviossa merkitty verotuloihin. Viestintämarkkinalain käsittelyn yhteydessä viestintämarkkinamaksu ja teleurakointimaksu tulkitettiin veroiksi. Näiden maksujen tuloarviot ja -kertymät on merkitty veronluonteisiin tuloihin. Tuloarvio oli 2 500 000 euroa ja toteutuma 2 528 000 euroa.

Maksullisen toiminnan suurimmat tulot kertyivät radiolähettimien lupamaksuista, taajuusmaksuista, viestintäverkon numerointimaksuista, postitoiminnan valvontamaksuista sekä internetin verkkotunnusmaksuista. Televisio- ja toimilupamaksut kerätään Valtion televisio- ja radiorahastoon, josta Viestintävirastolle korvataan maksujen keräämisestä aiheutuneet kustannukset.

Maksullisen toiminnan tuottojen suoriteperusteinen budjettiarvio oli 29,1 miljoonaa euroa ja toteutuma oli 27,9 miljoonaa euroa. Suurin ero budjetoituun nähden oli rahastokorvauksessa, joka toteutui budjetoitua pienempänä korvattavien toimintojen kustannuksia vastaten. Maksullisen toiminnan tuotot pienenevät edellisestä vuodesta. Tuottojen vähennys aiheutui tulojen siirrosta veromomentille sekä verkkotunnusmaksujen kertymän pienenemisestä edellisvuoteen verrattuna.

Alla olevassa taulukossa on esitetty maksullisen toiminnan tuottojen jakauma maksulajeittain. Radiolähettimien lupamaksut ja taajuusmaksut on esitetty taulukossa suoriteperusteiseksi korjattuna. Ko. maksujen kirjaamisperuste muutettiin vuonna 2004. Viestintäverkon numerointimaksut pienenevät edellisestä vuodesta, sillä maksujen suuruutta alennettiin viestintämarkkinamaksun käyttöönoton yhteydessä. Verkkotunnusmaksujen kertymä pieneni edellisestä vuodesta kysynnän tasoittumisen myötä. Vuonna 2003 uuden verkkotunnuslain mukanaan tuomat helpottuneet hakuehdot saivat aikaan kysyntähuipun.

Maksullisen toiminnan tuottojen jakauma vuosina 2000 – 2004:

	2000	2001	2002	2003	2004
Radiolähettimien lupamaksut	4 193 000	4 741 000	4 911 000	4 943 000	4 856 000
Taajuusmaksut	4 048 000	5 148 000	5 959 000	6 832 000	6 907 000
Radiolähettimien valvontamaksut	551 000	335 000	5 000	1 000	0
Viestintäverkon numerointimaksut	2 971 000	3 340 000	3 748 000	4 357 000	2 587 000
Internetin verkkotunnusmaksut	763 000	829 000	894 000	2 793 000	1 245 000
Postitoiminnan valvontamaksut	874 000	844 000	1 152 000	1 208 000	1 245 000
Muut maksut	629 000	699 000	483 000	909 000	851 000
Korvaus valtion televisio- ja radiorahastosta	9 202 000	10 123 000	10 417 000	10 356 000	10 233 000
Yhteensä	23 231 000	26 059 000	27 569 000	31 399 000	27 924 000

Viraston kokonaiskustannukset olivat 26,2 miljoonaa euroa, kun budjettiarvio oli 30,0 miljoonaa euroa. Säästöä syntyi henkilöstökustannuksissa, palvelujen ostomenoissa sekä muissa kustannuksissa. Kokonaiskustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta noin 0,4 miljoonaa euroa.

Vuosikustannuksia pienentävät taseeseen aktivoituneet keskeneräiset investointihankkeet. Keskeneneräisten hankintojen poistot näkyvät kustannuksina vasta järjestelmän käyttöönoton jälkeen. Merkittävin useita vuosia jatkunut hanke on radiohallinnon asiointijärjestelmän kehittäminen. Järjestelmä otetaan tuotantokäyttöön vuoden 2006 alusta.

Viestintäviraston vuositulosta ja maksullisen toiminnan kannattavuutta on tarkasteltu kustannusvastaavuuslaskelmien avulla. Laskelmat on esitetty virastotasoisena sekä tulosalueittain. Laskelmissa on vertailu kahden edellisen vuoden toteutumisiin sekä asetettuihin tavoitteisiin.

Laskelmien tuotoissa on otettu huomioon myös veronluonteisten maksujen tuotot. Jäljempänä erillisissä taulukoissa on eroteltuna maksullisesta toiminnasta ja verollisesta toiminnasta aiheutuneet kustannukset. Radiolähettimien lupamaksujen ja taajuusmaksujen tuotot on kustannusvastaavuuslaskelmissa esitetty suoriteperusteisiksi korjattuina.

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMAT

Viestintäviraston kustannusvastaavuuslaskelma

	2002 (tot.)	2003 (tot.)	2004 (tot.)	2004 (tavoite)
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
maksuperustelain mukaiset tuotot	16 000	19 834	16 440	16 273
erillislakien mukaiset tuotot	11 569	11 564	11 484	12 830
Muut toiminnan tuotot	90	72	67	13
Veronluonteiset tuotot	0	0	2 528	2 524
Tuotot yhteensä	27 659	31 470	30 519	31 640
KUSTANUKSET				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
aineet, tarvikkeet ja tavarat	180	135	149	182
henkilöstökustannukset	8 925	9 675	9 914	11 064
vuokrat	1 135	1 182	1 185	1 217
palvelujen ostot	6 829	6 613	6 868	8 038
muut kustannukset	2 749	2 320	2 098	2 762
poistot	866	769	805	863
korot	149	215	220	227
Erilliskustannukset yhteensä	20 833	20 909	21 239	24 353
KÄYTTÖJÄÄMÄ	6 826	10 561	9 280	7 287
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskust.				
tukitoimintojen kustannukset	2 186	2 244	2 277	2 557
muut yhteiskustannukset	2 632	2 683	2 729	3 065
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	4 818	4 927	5 006	5 622
Kokonaiskustannukset yhteensä	25 651	25 836	26 245	29 975
Ylijäämä (+) tai alijäämä (-)	2 008	5 634	4 274	1 665
Kustannusvastaavuus-%	108	122	116	106

Henkilöstökustannukset sisältävät tulospalkkioita 238 913 euroa. Tulospalkkiot maksetaan maaliskuussa.

Laskelmien korkokustannuksena on käytetty nimelliskorkoa ja alkuperäistä hankintahintaa.

Tukitoimintoihin ja yhteiskustannuksiin sisältyvien poistojen ja korkojen erittely:

	2002 (tot.)	2003 (tot.)	2004 (tot.)	2004 (tavoite)
tukitoiminnot				
poistot	68	56	45	47
korot	5	4	3	3
mmut yhteiskustannukset				
poistot	474	488	440	470
korot	68	56	37	37

Tukitoimintojen kustannukset ja yhteiskustannukset on vyörytetty tulosalueille henkilölu-
kumäärien tai sovittujen prosenttiosuuksien suhteessa.

Radiohallinto kustannusvastaavuuslaskelma

	2002 (tot.)	2003 (tot.)	2004 (tot.)	2004 (tavoite)
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
maksuperustelain mukaiset tuotot	11 002	11 929	12 215	11 966
erillislakien mukaiset tuotot	0	0	0	0
Muut toiminnan tuotot	1	1	8	0
Tuotot yhteensä	11 003	11 930	12 223	11 966
KUSTANUKSET				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
aineet, tarvikkeet ja tavarat	97	62	61	94
henkilöstökustannukset	3 690	3 917	3 764	4 326
vuokrat	547	563	519	534
palvelujen ostot	445	355	604	803
muut kustannukset	1 362	1 059	951	1 343
poistot	590	364	316	340
korot	106	159	176	179
Erilliskustannukset yhteensä	6 837	6 479	6 391	7 619
KÄYTTÖJÄÄMÄ	4 166	5 451	5 832	4 347
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskust.				
tukitoimintojen kustannukset	1 408	1 381	1 423	1 586
muut yhteiskustannukset	876	859	854	963
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 284	2 240	2 277	2 549
Kokonaiskustannukset yhteensä	9 121	8 719	8 668	10 168
Ylijäämä (+) tai alijäämä (-)	1 882	3 211	3 555	1 798
Kustannusvastaavuus-%	121	137	141	118

Radiohallinnon tulosalueen ylijäämä oli budjetoitua suurempi. Tuotot toteutuivat lievästi budjetoitua suurempina. Kustannuksissa syntyi säästöä mm. tulosalueen toimintojen uudelleen järjestelyn myötä.

Taajuusmaksuja kertyi hieman budjetoitua enemmän, vaikka taajuusmaksujen suuruuteen vaikuttavia UMTS-matkaviestinverkkojen käynnistyskertoimia alennettiin 1.1.2004 alkaen. Lupamaksutuotot ja taajuusmaksutuotot on esitetty kustannusvastaavuuslaskelmissa suoriteperusteiseksi korjattuina. Ko. maksujen kohdentamisperuste muutettiin vuoden 2004 talousarvion yhteydessä.

Tulosalueen erilliskustannuksissa syntyi noin 1,2 miljoonan euron säästöt ja yhteiskustannusten osuudessa noin 0,3 miljoonan euron säästöt. Tulosalueen kustannukset pienenevät hieman myös edelliseen vuoteen verrattuna. Suurimmat säästöt olivat henkilöstökustannuksissa ja matkustuksen kustannuksissa. Henkilöstön luonnollisen poistuman myötä kaikkia vastaavia vakansseja ei täytetty. Lisäksi henkilöstökustannuksia pienentää Radiohallinnon asiointi-järjestelmän kehittämiseen liittyvän oman työn osuuden, noin 234 000 euron, aktivointi taseeseen. Matkustuskustannusten säästö aiheutui mm. yleisestä lentohintojen tason alenemisesta ja matkustuspolitiikan tarkentamisesta.

Viestintäverkot kustannusvastaavuuslaskelma

	2002 (tot.)	2003 (tot.)	2004 (tot.)	2004 (tavoite)
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
maksuperustelain mukaiset tuotot	3 093	3 902	2 978	2 913
erillislakien mukaiset tuotot	0	0	0	0
Muut toiminnan tuotot	0	0	0	0
Veronluonteiset tuotot			1 077	1 063
Tuotot yhteensä	3 093	3 902	4 055	3 976
KUSTANUKSET				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
aineet, tarvikkeet ja tavarat	32	25	41	35
henkilöstökustannukset	1 400	1 610	1 836	1 900
vuokrat	127	134	166	171
palvelujen ostot	192	127	173	209
muut kustannukset	596	533	564	633
poistot	70	124	127	128
korot	11	12	8	7
Erilliskustannukset yhteensä	2 428	2 565	2 915	3 083
KÄYTTÖJÄÄMÄ	665	1 337	1 140	893
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskust.				
tukitoimintojen kustannukset	355	380	400	451
muut yhteiskustannukset	289	311	332	374
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	644	691	732	825
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 072	3 256	3 647	3 908
Ylijäämä (+) tai alijäämä (-)	21	646	408	68
Kustannusvastaavuus-%	101	120	111	102

Tulosalueen maksullisen toiminnan tuotot kertyivät viestintäverkon numerointimaksuista, tietoturvaloukkausten valvontamaksuista ja varmennemaksuista. Veronluonteisiin tuottoihin on kirjattu viestintämarkkinamaksut ja teleurakointimaksut. Lainsäädäntöä on muutettu 1.9.2004 alkaen niin, että jatkossa myös tietoturvamaksut tulevat olemaan veronluonteisia maksuja. Tuotot toteutuivat hyvin budjetoidun suuruisina. Viestintäverkkojen numerointimaksujen kertymä pieneni edellisestä vuodesta, sillä ko. maksujen suuruutta alennettiin viestintämarkkinamaksun käyttöönoton yhteydessä.

Tulosalueen erilliskustannuksissa syntyi noin 168 000 euron säästöt ja yhteiskustannusten osuudessa noin 93 000 euron säästöt.

Viestintäverkot –tulosalueen maksullisesta toiminnasta ja veronluonteisesta toiminnasta aiheutuneet tuotot ja kustannukset on eritelty alla olevassa taulukossa.

Viestintäverkot, jako maksullisen toiminnan ja veronluonteisen toiminnan tuottoihin ja kustannuksiin vuonna 2004

	Maksullinen toiminta	Veronluonteinen toiminta	Yhteensä
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
maksuperustelain mukaiset tuotot	2 978	0	2 978
erillislakien mukaiset tuotot	0	0	0
Muut toiminnan tuotot	0	0	0
Veronluonteiset tuotot		1 077	1 077
Tuotot yhteensä	2 978	1 077	4 055
KUSTANUKSET			
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
aineet, tarvikkeet ja tavarat	36	5	41
henkilöstökustannukset	1 350	486	1 836
vuokrat	147	19	166
palvelujen ostot	164	9	173
muut kustannukset	547	17	564
poistot	81	46	127
korot	5	3	8
Erilliskustannukset yhteensä	2 330	585	2 915
KÄYTTÖJÄÄMÄ	648	492	1 140
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskust.			
tukitoimintojen kustannukset	288	112	400
muut yhteiskustannukset	235	97	332
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	523	209	732
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 853	794	3 647
Ylijäämä (+) tai alijäämä (-)	125	283	408
Kustannusvastaavuus-%	104	136	111

Tv-maksuhallinto kustannusvastaavuuslaskelma

	2002 (tot.)	2003 (tot.)	2004 (tot.)	2004 (tavoite)
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
maksuperustelain mukaiset tuotot	0	0	0	0
erillislakien mukaiset tuotot	10 118	10 052	9 929	11 211
Muut toiminnan tuotot	0	0	0	0
Tuotot yhteensä	10 118	10 052	9 929	11 211
KUSTANUKSET				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
aineet, tarvikkeet ja tavarat	20	40	33	28
henkilöstökustannukset	2 390	2 425	2 462	2 837
vuokrat	255	266	279	277
palvelujen ostot	5 855	5 722	5 717	6 452
muut kustannukset	334	325	183	200
poistot	150	155	146	162
korot	20	17	10	11
Erilliskustannukset yhteensä	9 024	8 950	8 830	9 967
KÄYTTÖJÄÄMÄ	1 094	1 102	1 099	1 244
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskust.				
tukitoimintojen kustannukset	526	533	524	596
muut yhteiskustannukset	568	569	575	648
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 094	1 102	1 099	1 244
Kokonaiskustannukset yhteensä	10 118	10 052	9 929	11 211
Ylijäämä (+) tai alijäämä (-)	0	0	0	0
Kustannusvastaavuus-%	100	100	100	100

Televisionmaksujen perimisestä ja tarkastuksesta aiheutuvat kustannukset katetaan valtion televisio- ja radiorahastolain mukaisella korvauksella. Tv-maksuhallinnon kustannuksia vastaava korvaus vuonna 2004 oli 9,9 miljoonaa euroa. Edellisen vuoden vastaava korvaus oli 10 miljoonaa euroa.

Toiminnan erilliskustannuksissa syntyi säästöä oli noin 1,1 miljoonaa euroa ja yhteiskustannusten osuudessa noin 0,1 miljoonaa euroa. Huomattavimmat säästöt syntyivät palvelujen ostomenoissa. Merkittäviä säästöjä on saatu syntymään palveluja kilpailuttamalla.

Viestintämarkkinat ja palvelut kustannusvastaavuuslaskelma

	2002 (tot.)	2003 (tot.)	2004 (tot.)	2004 (tavoite)
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
maksuperustelain mukaiset tuotot	1 899	3 998	1 243	1 388
erillislakien mukaiset tuotot	1 452	1 512	1 555	1 619
Muut toiminnan tuotot	37	42	38	0
Veronluonteiset tuotot			1 450	1 461
Tuotot yhteensä	3 388	5 552	4 286	4 468
KUSTANUKSET				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
aineet, tarvikkeet ja tavarat	31	10	13	25
henkilöstökustannukset	1 444	1 724	1 853	2 001
vuokrat	206	219	222	235
palvelujen ostot	337	408	374	574
muut kustannukset	457	401	399	585
poistot	56	127	216	235
korot	12	26	27	29
Erilliskustannukset yhteensä	2 543	2 915	3 104	3 684
KÄYTTÖJÄÄMÄ	845	2 637	1 182	784
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskust.				
tukitoimintojen kustannukset	417	480	478	542
muut yhteiskustannukset	323	380	394	444
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	740	860	872	986
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 283	3 775	3 976	4 670
Ylijäämä (+) tai alijäämä (-)	105	1 777	310	-202
Kustannusvastaavuus-%	103	147	108	96

Maksuperustelain mukaiset tuotot muodostuvat verkkotunnusmaksuista. Erillislakien mukaisia tuottoja ovat postipalvelulain mukaan määräytyvä postitoiminnan valvontamaksu sekä valtion televisio- ja radiorahastolain mukainen korvaus televisio- ja radiotoiminnan valvonnan kustannuksista. Veronluonteisiin tuottoihin on kirjattu viestintämarkkinamaksut.

Verkkotunnusmaksujen kertymä oli hieman ennakoitua pienempi, toisaalta myös kustannukset pystyttiin sopeuttamaan pienemmän kysynnän mukaan. Maksujen kertymä pieneni edellisestä vuodesta, kun verkkotunnusten kysyntä vakiintui vuoden 2003 lakimuutoksen aiheuttaman kysyntäpiikin jälkeen.

Postitoiminnan valvontamaksu toteutui budjetoidun suuruisena. Kustannukset sen sijaan alittivat budjetin. Pitkäaikaisesta sairauslomasta johtuva resurssivajaus aiheutti säästöä niin henkilöstökuluissa, matkakuluissa kuin palvelujen ostomenoissakin.

Mediahallinnon kustannusten korvaus toteutui budjetoitua pienempänä korvattavia kustannuksia vastaten.

Viestintämarkkinoiden taloudellisen valvonnan kustannukset toteutuivat noin 175 000 euroa budjetoitua pienempinä.

Jako maksuperustelain mukaisiin suoritteisiin, erillislakien mukaisiin suoritteisiin ja veronluonteisiin suoritteisiin on toteutettu esittämällä maksulajien osalta erilliset kustannusvastaavuuslaskelmat.

Viestintämarkkinat ja palvelut, jako maksuperustelain, erillislakien sekä veronluonteisten maksujen mukaisiin suoritteisiin vuonna 2004

	Maksuperuste- laki Verkko- tunnukset	Postipalvelu- laki Postihallinto	Rahasto- laki Mediahallinto	Viestintämarkkina laki Taloudellinen valvonta	Yhteensä
TUOTOT					
Maksullisen toiminnan tuotot					
maksuperustelain mukaiset tuotot	1 243	0	0		1 243
erillislakien mukaiset tuotot	0	1 245	310		1 555
Muut toiminnan tuotot	0	38	0		38
Veronluonteiset tuotot				1 450	1 450
Tuotot yhteensä	1 243	1 283	310	1 450	4 286
KUSTANUKSET					
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset					
aineet, tarvikkeet ja tavarat	3	3	1	6	13
henkilöstökustannukset	515	367	169	802	1 853
vuokrat	77	48	16	81	222
palvelujen ostot	129	72	45	128	374
muut kustannukset	34	298	6	61	399
poistot	174	24	7	11	216
korot	21	1	0	5	27
Erilliskustannukset yhteensä	953	813	244	1 094	3 104
KÄYTTÖJÄÄMÄ	290	470	66	826	1 182
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskust.					
tukitoimintojen kustannukset	147	120	35	176	478
muut yhteiskustannukset	125	80	31	158	394
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	272	200	66	334	872
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 225	1 013	310	1 428	3 976
Ylijäämä (+) tai alijäämä (-)	18	270	0	22	310
Kustannusvastaavuus-%	101	127	100	102	108

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA NIIDEN LIITTEENÄ ANNETTAVAT TIEDOT

3.1 Tilinpäätöslaskelmat

TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.-31.12.2004		1.1.-31.12.2003	
Toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot	23 852 508,02		31 398 787,86	
Muut toiminnan tuotot	<u>52 579,86</u>	23 905 087,88	<u>53 998,89</u>	31 452 786,75
Toiminnan kulut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	320 379,13		306 290,02	
Henkilöstökulut	12 726 364,36		12 198 780,96	
Vuokrat	1 808 336,22		1 788 463,16	
Palvelujen ostot	8 033 749,82		7 762 727,54	
Muut kulut	2 207 498,41		2 452 783,55	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-258 366,85		-154 867,02	
Poistot	<u>1 290 669,93</u>	<u>26 128 631,02</u>	<u>1 313 713,24</u>	<u>25 667 891,45</u>
Jäämä I		-2 223 543,14		5 784 895,30
Rahoitustuotot ja -kulut				
Rahoitustuotot	14 269,23		17 289,43	
Rahoituskulut	<u>0,00</u>	14 269,23	<u>-5,00</u>	17 284,43
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot	0,00		412,08	
Satunnaiset kulut	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>412,08</u>
Jäämä II / Jäämä III		-2 209 273,91		5 802 591,81
Tuotot veroista ja pakollisista maksuista				
Verot ja veronluonteiset maksut	2 528 135,00		0,00	
Perityt arvonlisäverot	10 052,03		10 052,47	
Suoritettavat arvonlisäverot	<u>-2 703 538,46</u>	<u>-165 351,43</u>	<u>-2 773 790,74</u>	<u>-2 763 738,27</u>
Tilikauden tuotto-/kulujäämä		-2 374 625,34		3 038 853,54

TASE

	31.12.2004		31.12.2003	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	747 473,11		685 348,43	
Muut pitkävaikutteiset menot	1 003 807,67		1 189 220,70	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>6 382 214,12</u>	8 133 494,90	<u>4 121 413,73</u>	5 995 982,86
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja laitteet	1 207 760,53		1 378 765,42	
Kalusteet	<u>304 992,06</u>	1 512 752,59	<u>389 686,53</u>	1 768 451,95
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Käyttöomaisuusarvopaperit		2 623,73		2 623,73
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄ- AIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		9 648 871,22		7 767 058,54
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	1 981 963,84		2 535 639,86	
Siirtosaamiset	<u>39 215,00</u>	2 021 178,84	<u>82 009,47</u>	2 617 649,33
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat				
Kassatilit	1 513,05		5 512,90	
Tiliviraston tulotilit	<u>2 873,10</u>	4 386,15	<u>2 237,79</u>	7 750,69
VAIHTO- JA RAHOITUSOM. YHTEENSÄ		2 025 564,99		2 625 400,02
VASTAAVAA YHTEENSÄ		11 674 436,21		10 392 458,56
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Valtion pääoma				
Valtion pääoma 1.1.1998	-4 536 724,10		-4 536 724,10	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	3 751 174,13		-57 301,13	
Pääoman siirrot	673 304,48		769 621,72	
Tilikauden kulujäämä	<u>-2 374 625,34</u>	-2 486 870,83	<u>3 038 853,54</u>	-785 549,97
VIERAS PÄÄOMA				
Lyhytaikainen				
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystili	4 604 804,33		5 848 443,48	
Saadut ennakot	3 788 120,24		97,28	
Ostovelat	3 052 481,39		2 778 091,74	
Tilivirastojen väliset tilitykset	334 277,87		304 393,60	
Edelleen tilittävät erät	285 251,06		314 455,38	
Siirtovelat	2 090 786,43		1 921 198,74	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>5 585,72</u>	14 161 307,04	<u>11 328,31</u>	11 178 008,53
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		11 674 436,21		10 392 458,56

TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Varainhoitovuosi 1.1.2004 – 31.12.2004

	Edellinen tilinpäätös 2003	Talousarvio 2004	Tilinpäätös 2004	Vertailu talousarvio/ tilinpäätös
TULOARVIOTILIT				
11.04.01 Arvonlisävero	10 052,47	10 052,03	10 052,03	0,00
11.09.04 Muut veronluonteiset tulot	0,00	2 500 000,00	2 528 135,00	28 135,00
12.39.04 Menorästien ja siir. määräraha, peruut.	<u>279 583,50</u>	<u>776 000,00</u>	<u>776 000,00</u>	<u>0,00</u>
TULOARVIOTILIT YHTEENSÄ 187,03	28 135,00	289 635,97	3 286 052,03	3 314
MENOARVIOTILIT				
31.70.21 Toimintamenot	- 2 696 708,99	6 034 000,00	6 034 000,00	0,00
31.99.19 Arvonlisäveromenot	2 773 790,74	2 703 538,46	2 703 538,46	0,00
34.06.29 Työllistämistoimet	<u>0,00</u>	<u>6 044,41</u>	<u>5 941,44</u>	<u>102,97</u>
MENOARVIOTILIT YHTEENSÄ 479,90	102,97	77 081,75	8 743 582,87	8 743
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	212 554,22	- 5 457 530,84	- 5 429 292,87	
	28 237,97			
	=====	=====	=====	=====

3.2 Tilinpäätöslaskelmien liitteenä annettavat tiedot

Liite 1: Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tilivirastossa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenoista.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Omaisuusryhmä	Poistomenetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto-%	Jäännösarvo-%
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet				
Ostetut atk-ohjelmistot	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0 %
Muut pitkävaikutteiset menot				
Teetetyt atk-ohjelmat	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0 %
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	7 vuotta	14,3 %	0 %
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja laitteet				
Autot ja muut maajetävälineet	tasapoisto	7 vuotta	14,3 %	0 %
Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet				
Atk-päälaitteisto	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0 %
Muut atk-laitteet	tasapoisto	3 vuotta	33,3 %	0 %
Toimistokoneet ja laitteet	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0 %
Puhelinkeskukset ja viestintälaitteet	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0 %
Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0 %
Muut tutkimuslaitteet				
Radiotarkkailun mittalaitteet	tasapoisto	5 vuotta	20 %	0 %
HF-suuntimo	tasapoisto	15 vuotta	6,7 %	0 %
Kalusteet	tasapoisto	10 vuotta	10 %	0 %

Vähäiset omaisuushankinnat, joiden arvonalisäveroton hankintameno on alle 1 000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

Liite 2: Henkilöstökulut ja luontoisedut sekä lomapalkkavelat

Henkilöstökulut ja luontoisedut	1.1.2004 – 31.12.2004 euroa
- Palkat ja palkkiot *)	10 246 426,06
- Luontoisedut	480,00
- Eläkekulut	1 718 509,82
- Muut henkilösivukulut	761 428,48
Yhteensä	12 726 844,36

*) Palkat ja palkkiot sisältävät palkkioita 13 644,30 euroa ja tulospalkkioita 238 912,92 euroa.

Lomapalkkavelat	1.1.2004	31.12.2004	Muutos euroa
Lomapalkkavelka	1 339 683,82	1 456 700,05	117 016,23
Henkilösivukuluvelka	322 676,23	349 841,09	27 164,86
Lomapalkkavelat yhteensä	1 662 360,05	1 806 541,14	144 181,09

Liite 3: Kansallisuusomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisien menojen muutokset

Hankintameno sisältää kaikki käyttöomaisuushyödykkeet, joiden taloudellinen pitoaika ei tilikauden alussa ollut vielä loppunut, vaikka niiden hankintameno olisi jo kokonaan poistettu.

Käyttöomaisuus	Aineettomat hyödykkeet			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2004	1 412 489,74	2 928 657,76	4 121 413,73	8 462 561,23
Lisäykset	278 119,75	187 876,75	2 260 800,39	2 726 796,89
Vähennykset				
Hankintameno 31.12.2004	1 690 609,49	3 116 534,51	6 382 214,10	11 189 358,12
Kertyneet poistot 1.1.2004	727 141,31	1 739 437,06		2 466 578,37
Vähennysten kertyneet poistot				
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	215 995,07	373 289,78		589 284,85
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot				
Kertyneet poistot 31.12.2004	943 136,38	2 112 726,84		3 055 863,22
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.2004	747 473,11	1 003 807,67	6 382 214,10	8 133 494,90

Käyttöomaisuus	Aineelliset hyödykkeet		
	Koneet ja laitteet	Kalusteet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2004	6 492 109,93	858 401,75	7 350 511,68
Lisäykset	444 477,53	1 208,19	445 685,72
Vähennykset	- 212 370,44		- 212 370,44
Hankintameno 31.12.2004	6 724 217,02	859 609,94	7 583 826,96
Kertyneet poistot 1.1.2004	5 113 344,51	468 715,22	5 582 059,73
Vähennysten kertyneet poistot	- 212 370,44		- 212 370,44
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	615 482,42	85 902,66	701 385,08
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot			
Kertyneet poistot 31.12.2004	5 516 456,49	554 617,88	6 071 074,37
Arvonkorotukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.2004	1 207 760,53	304 992,06	1 512 752,59

Käyttöomaisuus	Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkävaikutteiset sijoitukset	
	Käyttöomaisuusarvopaperit	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2004	2 623,73	2 623,73
Lisäykset		
Vähennykset		
Hankintameno 31.12.2004	2 623,73	2 623,73
Kertyneet poistot 1.1.2004		
Vähennysten kertyneet poistot		
Tilikauden arvonalennukset		
Kertyneet poistot 31.12.2004		
Arvonkorotukset		
Kirjanpitoarvo 31.12.2004	2 623,73	2 623,73

Liite 4: Kansallis- ja käyttöomaisuuden arvonkorotukset

Viestintävirastossa ei ole tehty kansallis- ja käyttöomaisuuteen liittyviä arvonkorotuksia.

Liite 5: Myönnetty varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet lainat eriteltyinä

Viestintävirastolla ei ole ilmoitettavia tietoja liitteeseen 5.

Liite 6: Myönnetty varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet valtiontakaukset, valtion takuut ja muut vastuusitoumukset eriteltyinä**Valtiontakaukset ja valtion takuut**

Valtion takauksia ja valtion takuita ei ole myönnetty

Muut vastuusitoumukset**Leasingvastuut**

Sitoumus	Tulevana tilikautena maksettavat	Myöhemmin maksettavat	Sitoumukset yhteensä
Leasingvastuut 31.12.2004			
- Autot	46 541	28 302	74 843
Leasingvastuut yhteensä	46 541	28 302	74 843

Leasing-sopimukset ovat 3-8 vuotta kestäviä täysleasing- ja huoltoleasing-sopimuksia, joihin ei liity lunastusehtoja.

Liite 7: Peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muunnettaessa ulkomaanrahan määräiset velat, saamiset ja muut sitoumukset Suomen rahaksi

Valuuttamääräiset saamiset ja velat on muutettu euroiksi käyttämällä Euroopan keskuspankin no-teeraamaa vuodenvaihteen valuuttakurssia.

Liite 8: Hallinnassa olevat eri yhtiöiden erilaiset osakkeet ja osuudet sekä muut osakkeisiin rinnastettavat arvopaperit

Arvopaperin nimi ja sarja	Omistus- osuus- % ¹⁾	Myynti- oikeuksien alaraja, %	Kpl	Markkina- arvo, yht. euroa	Kirjanpito- arvo, yht. euroa	5090 Osin- got, yht. euroa
1303 Muut osuudet Forssan seudun Puhelin Oy Vaasan läänin Puhelin Oy			4 2		1 749,15 874,58 <u>2 623,73</u>	
Arvopaperit yhteensä					2 623,73	

Liite 9: Hallinnassa oleva kansallisomaisuus, jota ei ole merkitty taseeseen

Viestintäviraston hallinnassa ei ole kansallisomaisuutta.

Liite 10: Selvitys kirjanpidon täydentämisestä tilinpäätöksessä talousarvioasetuksen 42 f §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla

Talousarviokirjanpidon tili	Varainhoitovuoden aikana noudatettu kirjauseruste	Tulo-/menolaji	Talousarvion mukainen kirjauseruste
Tuloarviotilit			
11.19.04 Muut veronluonteiset tulot, Viestintämarkkinamaksu ja teleurakointimaksu	suoriteperuste	muut välillisten verojen luonteiset maksut	maksuperuste

Liite 11: Erittely seuraavaan varainhoitovuoteen siirretyistä määrärahoista, euroa

Siirretyt määrärahat	Alkusaldo 1.1.2004	Kertymä vuoden aikana	Saldo 31.12.2004
4.03.31.70.21 Viestintäviraston toiminta- menot	776 000,00	776 000,00	0,00
4.03.31.70.21 Viestintäviraston toiminta- menot	0,00	-2 093 035,94	2 093 035,94
Siirretyt määrärahat yhteensä	776 000,00	-1 317 035,94	2 093 035,94

Liite 12: Talousarviossa myönnettyt valtuudet sekä niiden käyttö ja käytöstä aiheutuvat menot

Viestintävirastolla ei ole ilmoitettavia tietoja liitteeseen 12.

Liite 13: Tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma

TILINPÄÄTÖKSEN TÄSMÄYTYSLASKELMA 31.12.2003

1. Tuotto-/kulujäämä	- 2 374 625,34
2. Kirjaukset, jotka ovat mukana tuotto-/kulujäämässä mutta eivät talousarvion yli-/alijäämässä.	
	Debet+ /Kredit-
2.1 Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, joita ei kirjata talousarviokirjanpitoon	+ 1 176 484,17
2.2 Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa joko talousarvio- tai siirretyn määrärahan tilille kirjaamista odottavien erien tileille	0,00
2.3 Liikekirjanpidon tuotot, kulut ja tekniset kirjaukset, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa siirrettyjen määrärahojen tileille	- 1 317 035,94
2.4 Liikekirjanpidon tuotot, kulut ja tekniset kirjaukset, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa rästien erittelytilille	0,00
2.5 Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa ulkopuolisen rahoituksen tilille	0,00
3. Kirjaukset, jotka eivät ole mukana tuotto-/kulujäämässä, mutta ovat mukana talousarvion yli-/alijäämässä.	
	Debet+ /Kredit-
3.1 Liikekirjanpidon tasetilikirjaukset, jotka on kirjattu talousarviotulona tai -menona	- 2 914 115,76
4. Laskelma yhteensä (1+2+3)	- 5 429 292,87
5. Talousarvion yli-/alijäämä	- 5 429 292,87
6. Ero (4-5)	0,00

Liite 14: Oman pääoman muutokset

OMA PÄÄOMA (euroa)	Varainhoitovuosi	Edellinen vuosi
Valtion pääoma 1.1.1998	-4 536 724,10	-4 536 724,10
Edellisten tilikausien pääoman muutos 1.1.	-57 301,13	-751 010,04
Tilinavaussiirto (Tilikauden kulujäämä)	3 038 853,54	-575 638,18
Tilinavaussiirto (Pääoman siirrot)	769 621,72	1 269 347,09
Edellisten tilikausien pääoman muutos 31.12.	3 751 174,13	-57 301,13
Pääoman siirrot 1.1.	769 621,72	1 269 347,09
Tilinavaussiirto	-769 621,72	-1 269 347,09
Siirrot valtion yleisiltä maksuliikemenotileiltä	434 558 592,42	393 628 679,12
Siirrot valtion yleisille maksuliiketulotileille	-433 885 287,94	-392 853 264,95
Siirrot läheteiden tililtä	0,00	0,00
Tilivirastojen väliset hallinnan siirrot	0,00	-5 792,45
Yhteishankinnoista aiheutuvat menonsiirrot		0,00
Pääoman siirrot 31.12.	673 304,48	769 621,72
Tilikauden kulujäämä 1.1.	3 038 853,54	-575 638,18
Tilinavaussiirto	-3 038 853,54	575 638,18
Tilikauden kulujäämän siirto taseeseen	-2 374 625,34	3 038 853,54
Tilikauden kulujäämä 31.12.	-2 374 625,34	3 038 853,54
Valtion pääoma yhteensä 31.12.	-2 486 870,83	-785 549,97

Liite 15: Tuotto- ja kululaskelmaan kirjattava talousarvion ulkopuolinen rahoitus

Viestintävirastolla ei ole tuotto- ja kululaskelmaan kirjattavaa talousarvion ulkopuolista rahoitusta.

Liite 16: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Viestintävirastolla ei ole taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Liite 17: Taseeseen sisältyvät tiliviraston hallinnoimat rahastoidut varat, säätiöt ja yhdistykset

Viestintävirasto hallinnoi talousarvion ulkopuolista rahastoa, jonka nimi on **Valtion televisio- ja radorahasto**

Valtion televisio- ja radorahaston taseen loppusumma on 58 508 069,87 euroa.

Valtion televisio- ja radorahaston tarkoituksena järjestää Yleisradio Oy:n toiminnan rahoitus ja muutoinkin edistää televisio- ja radiotoimintaa. Rahastoon kerätään television käyttämisestä perittävät televiisomaksut, takautuvat televiisomaksut, viivästysmaksut, tarkastusmaksut sekä televiisotoiminnan harjoittajilta perittävät toimilupamaksut. Rahaston varoja käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamiseen sekä rahastoon kerättävien maksujen perimisestä ja televisio- ja radiotoiminnasta annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Valtioneuvosto päättää vuosittain rahaston käyttösuunnitelmasta.

Liite 18: Arviomäärärahojen ylitykset ja niiden perustelut

Viestintävirastolla ei ole ilmoitettavia tietoja liitteeseen 18.

Liite 19: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten vaikutukset talousarvion toteutumalaskelmaan:

Radiolaitteiden lupamaksutulojen ja taajuusmaksutulojen jaksottamisperuste on vuonna 2004 muutettu suoriteperusteiseksi. Tulojen jaksottamisperusteen muutos on aiheuttanut kertaluonteisen tulojen vähennyksen vuonna 2004 viraston nettobudjetoidulla momentilla 31.70.21

Viestintävirasto on perinyt 1.1.2004 lukien teleyrityksiltä viestintämarkkinamaksua ja teleurakointimaksua viestintämarkkina-alaissa säädetyin perustein. Nämä maksut on katsottu veronluonteisiksi tuloiksi ja tuloutettu verotuloihin momentille 11.19.04. Vastaavat menot on merkitty viraston toimintamenomomentille 31.70.21.

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut jaksotusperiaatteet ja –menetelmät sekä niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämään sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen:

Radiolaitteiden lupamaksujen ja taajuusmaksujen jaksottamisperiaatteen muuttaminen suoriteperusteiseksi on pienentänyt tuotto- ja kululaskelmassa maksullisen toiminnan tuottoja tilikaudella 2004. Vuodelle 2005 kohdennettava osa tuloista näkyy saatuina ennakkomaksuina taseen lyhytaikaisessa vieraassa pääomassa.

3.3 Tilinpäätöksen laskelmien tarkastelu

Tuotto- ja kululaskelma

Viestintäviraston tuotto- ja kululaskelmassa on nähtävissä maksurakenteen muutos. Maksullisen toiminnan tuotot ovat pienentyneet edellisestä vuodesta noin 7,5 miljoonaa euroa ja kokonaan uusina tuottoina ovat veronluonteisten maksujen tuotot noin 2,5 miljoonaa euroa. Viestintävirasto on perinyt ensimmäisen kerran vuonna 2004 teleyrityksiltä viestintämarkkinamaksua ja teleurakoitsijoilta urakointimaksua viestintämarkkina-alaissa säädetyin perustein. Nämä maksut on katsottu veronluonteisiksi tuloiksi.

Maksullisen toiminnan tuotot vuonna 2004 olivat yhteensä 23,9 miljoonaa euroa, kun budjettiarvio oli 25,7 miljoonaa euroa. Suurin ero budjetoituun nähden oli rahastokorvauksessa, joka toteutui budjetoitua pienempänä korvattavien toimintojen kustannuksia vastaten. Valtion televisio- ja radiorahastolain mukainen korvaus tv-maksujen perinnästä sekä televisio- ja radiotoiminnasta annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta aiheutuvista kustannuksista vuonna 2004 oli 10,2 miljoonaa euroa. Maksullisen toiminnan tuottoja ovat lisäksi mm. radiolähettimien lupamaksut, taajuusmaksut, viestintäverkkojen numerointimaksut, internetin verkkotunnusmaksut sekä posti-toiminnan valvontamaksut.

Maksullisen toiminnan tuottojen vähennys edellisestä vuodesta aiheutui radiolähettimien lupamaksujen ja taajuusmaksujen kohdentamisperusteen muuttamisesta, tulojen siirrosta veromomentille sekä verkkotunnusmaksujen kertymän pienenemisestä edellisvuoteen verrattuna. Tulojen kohdentamisperusteen muutos aiheutti kertaluonteisen noin 3,5 miljoonan euron tulojen vähennyksen. Viestintäverkon numerointimaksut pienenevät edellisestä vuodesta, sillä ko. maksuja alennettiin viestintämarkkinamaksun säätämisen yhteydessä. Verkkotunnusmaksujen kertymä aleni kysynnän tasoittumisen myötä. Vuonna 2003 uuden verkkotunnuslain mukanaan tuomat helpottuneet hakuehdot saivat aikaan kysyntäpiikin.

Toiminnan kulut vuonna 2004 olivat yhteensä 26,1 miljoonaa euroa, kun kulut edellisellä vuonna olivat 25,7 miljoonaa euroa. Budjettiin nähden säästöä syntyi henkilöstökuluissa, palvelujen ostomenoissa sekä muissa kuluissa. Henkilöstökulut olivat 12,7 miljoonaa euroa ja siten 49 prosenttia toiminnan kuluista. Henkilöstökulut kasvoivat edellisestä vuodesta 0,5 miljoonaa euroa.

Palvelujen ostoihin käytettiin 8,0 miljoonaa euroa eli 31 prosenttia kuluista. Palvelujen ostomenot kasvoivat edellisestä vuodesta 0,3 miljoonaa euroa. Muut kulut, yhteensä 2,2 miljoonaa euroa, sisältävät 1,3 miljoonaa euroa kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja sekä 0,9 miljoonaa euroa matkustamisesta aiheutuneita kuluja. Matkakulut pienenevät edellisestä vuodesta 0,1 miljoonaa euroa.

Valmistus omaan käyttöön -erän avulla on aktivoitu taseeseen radiohallinnon asiointijärjestelmän (Rahas-hanke) kehittämiseen liittyviä kuluja, lähinnä oman henkilöstön palkkoja.

Tase

Viestintäviraston taseen loppusumma on 11,7 miljoonaa euroa. Investoinnit käyttöomaisuuteen vuonna 2004 olivat yhteensä 3,2 miljoonaa euroa, kun investointimenot edellisellä vuonna olivat 3,6 miljoonaa euroa. Investoinnit kohdistuivat pääosin atk-ohjelmisto ja -laitteistohankintoihin.

Euromäärältään suurin ja muutoinkin laajin investointihanke on radiohallinnon asiointijärjestelmän kehittäminen. Rahas-hanke on useita vuosia jatkunut projekti, johon liittyvät investoinnit näkyvät taseessa keskeneräisten hankintojen tiilillä. Koneiden ja laitteiden tase-arvossa suurimpina erinä ovat atk-laitteet ja atk-lähiverkon laitteet sekä radiotarkkailun mittalaitteet.

Lyhytaikaisten saamisten ryhmässä myyntisaamisiin on kirjattu maksullisen toiminnan myyntisaamiset sekä viraston saatava valtion televisio- ja radiorahastolta.

Lyhytaikaisen vieraan pääoman ryhmässä on valtion televisio- ja radiorahaston yhdystili, jota vastaava tili on myös rahaston taseessa. Viestintävirasto hallinnoi valtion televisio- ja radiorahastoa, sen kirjanpitoa ja maksuliikettä.

Radiolähettimien lupamaksujen ja taajuusmaksujen jaksottamisperiaatteen muutoksesta johtuen vuodelle 2005 kohdennettava osa tuloista näkyy saatuina ennakkomaksuina taseen lyhyt-aikaisessa vieraassa pääomassa.

Talousarvion toteutumalaskelma

Viestintäviraston budjetointimenettelyjä muutettiin vuoden 2004 talousarviossa siten, että osa viraston tuloista budjetointiin verotuloihin momentille 11.19.04. Viestintämarkkinalaissa säädetyin perustein perittyjen Viestintämarkkinamaksun ja teleurakointimaksun tuloarvio oli 2 500 000 euroa ja toteutunut tulokertymä oli 2 528 135 euroa.

Viestintäviraston nettobudjetointi on toteutettu talousarvion toimintamenomomentilla 31.70.21, jonne merkitään viraston kaikki menot ja maksullisen toiminnan tulot. Talousarvion nettomeno-arvio vuodelle 2004 oli 6 034 000 euroa. Toteutunut nettomeno oli 3 940 964 euroa.

Talousarvion bruttomenoarvio oli 31 787 000 euroa ja toteutuma oli 27 860 321 euroa. Säästöä syntyi henkilöstömenoissa, palvelujen ostomenoissa sekä muissa menoissa. Talousarvion bruttotuloarvio oli 25 753 000 euroa ja toteutuma oli 23 919 357 euroa. Valtion televisio- ja radiorahastosta maksettava korvaus toteutui budjetoitua pienempänä korvattavien toimintojen kustannuksia vastaten.

Edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha 776 000 euroa on kirjattu momentille 12.39.04 menorästi- en ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset.

Arvonlisäverotuloja kerättiin 10 052 euroa ja arvonlisäveromenoja kirjattiin 2 703 538 euroa.

Talousarvion toteutumalaskelman täydentäminen

Talousarviotili	Määräraha tai tuloarvio		Käytettävissä	Käytetty, kertynyt tai peruutettu	Siirretty Seuraavalle Vuodelle	Vertailu talousarvioon
	Varainhoito-vuodelta	Edellisiltä Vuosilta				
11.04.01 Arvonlisäverotulot	10 052			10 052		
11.19.04 Muut veronluonteiset tulot	2 500 000			2 528 135		28 135
12.39.04 Menorästien ja siirr. määräraha. peruut.	776 000			776 000		
31.70.21 Toimintamenot (S2V) Bruttomenot -bruttotulot =nettomenot	31 787 000 25 753 000 6 034 000	776 000	6 810 000	27 860 321 23 919 357 3 940 964	2 093 036	
31.99.19 Arvonlisäveromenot	2 703 538			2 703 538		
34.06.29 Työllistämistoimet	6 044		6 044	5 941		103

4 SISÄINEN VALVONTA

Viestintäviraston sisäisessä valvonnassa noudatettavat periaatteet on sisällytetty pääjohtajan vahvistamaan taloussääntöön sekä sisäisen tarkastuksen ohjesääntöön. Taloussääntöä päivitettiin vuoden 2004 lopussa lähinnä maksutoimeksiantoa koskevien muutosten osalta.

Viestintäviraston sisäinen tarkastus on tammikuussa 2002 tehdyllä sopimuksella ulkoistettu ja annettu Deloitte & Touche, KHT-yhteisön hoidettavaksi. Sisäinen tarkastus toimii pääjohtajan alaisuudessa ja raportoi suoraan pääjohtajalle. Tarkastuksen kohteena on koko viraston toiminta valtiontalouden tarkastusviraston kanssa sovitun työnjaon puitteissa. Sisäinen tarkastus on osa viraston ohjaus- ja valvontajärjestelmää. Sen tarkoituksena on viraston omaisuuden turvaaminen, toiminnassa tapahtuvien mahdollisten virheiden, erehdysten ja väärinkäytösten ehkäiseminen, kirjjanpidon ja muiden informaatiojärjestelmien luotettavuuden lisääminen sekä taloudellisuuden edistäminen.

Viestintävirastossa suoritettiin riskianalyysi touko-kesäkuussa 2004. Analyysi koostui haastatteluita, riskikäsitteistön luomisesta haastatteluiden perusteella sekä ryhmäpalaverista. Analyysin tavoitteena oli tunnistaa viraston strategisia tavoitteita uhkaavat olennaisimmat strategiset ja operatiiviset riskialueet.

Sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelmassa vuodelle 2004 määriteltiin tarkastuksen laajuudeksi 300 tuntia. Tarkastuskaudella 2004 sisäinen tarkastus on kohdistunut seuraaviin asioihin:

- Matka-, edustus-, henkilöstöpalvelu- ja mainoskulojen tarkastus
- Myyntisaatavien perinnän hoidon tarkastus
- Sisäisen valvonnan järjestämisen ja toimivuuden seurantatarkastus
- Hankintatoimen seurantatarkastus.

Tarkastuksissa ei todettu oleellista huomautettavaa. Tarkastusten perusteella annettiin suosituksia joihinkin kehittämistoimenpiteisiin.

Valtiontalouden tarkastusvirasto suoritti kuluneena vuonna käyttöomaisuuskirjanpidon sisäiseen valvontaan kohdistuneen rajatun tarkastuksen sekä käyttöomaisuushankintojen tarkastuksen. Käyttöomaisuuskirjanpidon oikeellisuuden varmentamiseksi suositeltiin inventoinnin suorittamista ja inventointityö käynnistettiin virastossa vuoden lopulla. Hankintojen tarkastuksessa todettiin joitakin puutteita atk-laitehankinnoissa ja annettiin niihin liittyviä toimenpidesuosituksia.

5 ALLEKIRJOITUKSET

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 29. maaliskuuta 2005

Pääjohtaja

Rauni Hagman